

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NÁHROBNÍ KAMENY V KOSTELE SV. JAKUBA V JIHLAVĚ

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Autor práce: Jan Vencelides

Studijní obor: Historie

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů. Zároveň také prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním této bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího práce a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. 11. 2023

.....
Jan Vencelides

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Josefu Hrdličkovi, Ph.D. za odborné konzultace, cenné rady, připomínky a trpělivost, se kterou mě vedl při psaní této kvalifikační práce. Dále bych chtěl také poděkovat doc. PhDr. Rostislavu Smíškovi, Ph.D. a Mgr. Kateřině Pražákové, Ph.D. za pomoc při zpracování latinsky a německy psaných textů.

Anotace

Předložená bakalářská práce se zabývá identifikací a nastíněním života osob, na něž na konci 18. století upomínaly náhrobní kameny, které se nacházely v podlaze farního kostela sv. Jakuba Většího v Jihlavě. První kapitola stručně představuje dějiny královského horního města Jihlavy do první poloviny 18. století. Důraz je kladen nejen na politické dějiny města, ale také na dějiny správy nebo náboženský vývoj. V další části jsou představeny dějiny jihlavského farního kostela sv. Jakuba Většího. Pozornost je věnována vnější i vnitřní podobě kostela, jeho mobiliáři a rovněž událostem, kterým se svatojakubský kostel stal za dobu své existence svědkem. Stěžejní část práce se na základě rukopisu Jana Jindřicha Marzyho, dalších pramenů a odborné literatury snaží rekonstruovat životní osudy 22 významných jihlavských měšťanských rodin a dalších osob, k nimž se vztahovaly sepulkrální památky v interiéru zdejšího svatojakubského chrámu.

Klíčová slova: Jihlava, náhrobní kameny, sepulkrální památky, dějiny města, měšťané, raný novověk

Abstract

The provided bachelor thesis examines the identification and delineation of the life stories of individuals commemorated at the end of the 18th century by gravestones located within the flooring of the parish church of St. James the Greater in Jihlava. The initial chapter provides a concise overview of the historical context of the royal upper town of Jihlava until the first half of the 18th century. This overview encompasses not only the political history of the town but also delves into aspects of administration and religious development. Subsequently, the thesis explores the history of the parish church of St. James the Greater in Jihlava, addressing both its external and internal features, furnishings, and significant events witnessed by St. James Church throughout its existence. The central segment of the thesis, drawing from the manuscript of Jan Jindřich Marzy, supplementary sources, and specialized literature, endeavors to reconstruct the life trajectories of 22 prominent Jihlava burgher families and other individuals associated with the sepulchral monuments within the interior of St. James Church.

Keywords: Jihlava, gravestones, sepulchral monuments, history of the town, burghers, early modern period

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. DĚJINY MĚSTA JIHLAVY.....	18
3. DĚJINY FARNÍHO KOSTELA SV. JAKUBA VĚTŠÍHO V JIHLAVĚ.....	29
4. JIHLAVSKÉ MĚŠŤANSKÉ RODINY.....	32
4.1. Albrechtové.....	32
4.2. Dobranerové.....	33
4.3. Gleixnerové z Rosenbrunnu.....	34
4.4. Goskové ze Sachsenthalu.....	35
4.5. Haidlerové.....	37
4.6. Heusserové z Brakfeldu.....	38
4.7. Jungmayerové z Hofu.....	39
4.8. Karnerové z Löwensfeldu.....	40
4.9. Kautzmanové.....	42
4.10. Kützmögllové.....	44
4.11. Leupoldové z Löwenthalu.....	45
4.12. Pernfusové.....	46
4.13. Reindlerové z Reindlsberka.....	47
4.14. Riesenfelderové z Riesenfeldu.....	49
4.15. Rockové.....	51
4.16. Siegllové.....	52
4.17. Steuererové ze Štyrcenhyblu.....	54
4.18. Šenovcové z Ungersvertu.....	55
4.19. Šmilauerové ze Smilova.....	59
4.20. Štubíkové z Königsteinu.....	61
4.21. Tschepanové.....	64
4.22. Waidhoferové z Vogelsberka.....	66
5. LATINSKY PSANÉ NÁHROBNÍ KAMENY.....	68
5.1. Sepulkrálie duchovních.....	68
5.2. Světské náhrobní kameny s latinským nápisem.....	70
6. OSTATNÍ NÁHROBNÍ KAMENY.....	74
7. ZÁVĚR.....	86
Seznam pramenů a literatury.....	91
Prameny nevydané.....	91
Staré tisky.....	91
Prameny vydané.....	91
Literatura.....	91

Internetové zdroje.....	100
Seznam obrazových příloh.....	101
Zdroje obrazových příloh.....	101
Obrazové přílohy	102
Seznam textových příloh	113
Zdroje textových příloh	113
Textové přílohy	114

1. ÚVOD

Jako téma předložené bakalářské práce jsem si zvolil identifikaci a nastínění života osob, na něž upomínalo 160 náhrobních kamenů, které se nacházely v podlaze farního kostela sv. Jakuba Většího v Jihlavě. Na rozdíl od většiny prací, jež se zabývají sepulkrálními památkami, nevycházím přímo z dochovaných náhrobků,¹ nýbrž z rukopisu Jana Jindřicha Marzyho.² Jan Jindřich Marzy se narodil roku 1722 v Jihlavě. Po vystudování zdejšího gymnázia se od roku 1739 v Jihlavě živil jako kancelista a v roce 1775 se stal učitelem. Dále se Marzy věnoval rovněž mědiryctví, kdy vyrýval například pečetidla a také výtvarné části diplomů, výučních listů a jiné příležitostné grafiky.³ Ve druhé polovině 18. století zkoumal jihlavské písemnosti, které využil v připravované kronice města Jihlavy. Rukopis této kroniky, jež zahrnovala léta od roku 10. n. l. do roku 1499, dokončil v roce 1799. Vydát ji však do své smrti v roce 1801 nestíhl.⁴

Před rekonstrukcí svatojakubského chrámu překreslil Marzy v roce 1789 všechny náhrobní kameny umístěné v podlaze kostela i na okolním hřbitově. V této kvalifikační práci se budu věnovat pouze náhrobkům umístěným přímo v kostele, jejichž nákresy se v prameni nacházejí na prvních 40 stranách. Autor na jednotlivých stranách překreslil do každého ze čtyř připravených polí jeden nákres sepulkrálie a snažil se co nejvěrněji zachytit její podobu. Výjimkami jsou strany 29 a 30, na kterých se nachází kresby dětských náhrobních kamenů, jež se autor rozhodl zakreslit do polí po dvojicích. Je možné, že tím chtěl naznačit jejich menší velikost a tyto dvě dětské sepulkrálie mohl představovat pouze jeden kamenný kvádr. Ne všechny náhrobní kameny byly v době vzniku pramene zcela čitelné. Autor byl nucen některé části vynechat a označit je

¹ Podobně postupoval rovněž Josef Hájek, který jako pramen využil rukopisný svazek s názvem „Seznam lavic a náhrobníků v kostele sv. Mikuláše z roku 1578“. Jaroslav Hájek, *Soupis lavic a náhrobků v kostele sv. Mikuláše v Chebu z roku 1578*, Sborník chebského muzea, 2001, s. 17-37.

² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³ Petr Voit, *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha 2006.

⁴ Vlastimil Svěrák, *Jihlavský městský archiv a jeho archiváři*, in: Ivan Štarha – Kateřina Smutná (edd.), *Archivy na prahu tisíciletí. Sborník příspěvků z konference uspořádané u příležitosti 160. výročí založení Moravského zemského archivu v Brně a 70. výročí založení Archivu města Brna pod záštitou ministra vnitra ČR pana PhDr. Václava Grulichy ve dnech 14.–15. června 1999*, Brno 2000, s. 103-107.

vytečkováním. Speciálně v těchto případech, kdy byl náhrobní nápis zčásti nebo zcela nečitelný, se ukázala důležitost přítomnosti erbu, který posloužil pro částečnou identifikaci dané osoby. V další části rukopisu, jež zatím není předmětem výzkumu, Marzy překreslil náhrobní kameny, které se nacházely na hřbitově okolo svatojakubského kostela. Pramen obsahuje také nákresy sepulkrálií, jež byly vztyčeny po stranách farního kostela a na hřbitovní zdi. Za klíčové považují to, že autor přiložil ke kresbám sepulkrálních památek rovněž plánek, v němž zachytil přesnou polohu jednotlivých kamenů pocházejících z 16. až 18. století, která je důležitým vodítkem pro rozpoznání komemorativních strategií zkoumaných jihlavských rodin. Součástí rukopisu je také jmenný rejstřík zachycující jednotlivé osoby, kterým patřily zkoumané náhrobní kameny. Na úplném konci se pak nachází rejstřík rodin, jejichž jména se objevila na hřbitově u kostela sv. Ducha. Většina nápisů na náhrobcích byla psána v německém jazyce, ale na několika kamenech se objevily také latinské texty.

Dnešní historická věda využívá sepulkrální památky jako hmotné prameny a je si vědoma jejich přínosu nejen pro epigrafiku, heraldiku a dějiny umění. Na základě sepulkrálií, zejména tedy náhrobků a epitafů, lze zkoumat například zbožnost, přístup ke smrti, reprezentační strategie nebo konfesijní identitu. V poslední době bylo vydáno několik publikací, které popisují sepulkrální památky zejména z uměleckého hlediska nebo jde o soupisová díla. Oblasti Litoměřicka se ve své knižně vydané rigorózní práci věnoval Petr Hrubý,⁵ který později ve spolupráci s Vitem Honyssem katalogizoval také sepulkrální památky v lounském okrese.⁶ Náhrobníky a epitafy na Mělnicku zkoumal Jan Kilián.⁷ Na Moravě se o sepulkrálie z okresů Přerov a Prostějov zajímala Renata Skřebská.⁸ Studium těchto artefaktů na Moravě a v českém Slezsku se zabývala rovněž Hana Myslivečková.⁹ Epigrafice se v českém prostředí dlouhodobě věnoval Jiří Roháček.¹⁰ Společně s Janem Chlípem zkoumali sepulkrální sochařství českého středověku a v minulém roce společně dokončili monografii *Momenta mortis et*

⁵ Petr Hrubý, *Šlechtické sepulkrální památky Litoměřicka do počátku 18. století jako historický pramen*, Ústí nad Labem 2010.

⁶ Vít Honys – Petr Hrubý, *Šlechtické sepulkrální památky Lounska*, Ústí nad Labem 2013.

⁷ Jan Kilián, *Historické náhrobníky a epitafy Mělnicka*, Mělník 2004.

⁸ Renata Skřebská, *Sepulkrální památky okresu Prostějov*, Praha 2010; *Táž, Sepulkrální památky okresu Přerov*, Ostrava 2019.

⁹ Hana Myslivečková, *Mors ultima linea rerum. Pozdně gotické a renesanční figurové náhrobní monumenty na Moravě a v českém Slezsku*. Olomouc 2013.

¹⁰ Jiří Roháček, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007; Jiří Roháček - Karel Müller - Jan Chlíp - Jiří Slavík, *Sepulkrální památky v praxi památkové péče*, Josefov 2020.

memoriae.¹¹ Úvodní část knihy obsahuje několik studií od obou autorů. Jan Chlíbec se v nich zabýval českou sepulkrální skulpturou z výtvarného a historického pohledu, kdy například studoval utrakvistickou kritiku náhrobků nebo představil typy náhrobků a jejich symbolické motivy. Pozornost věnoval také umístění sepulkrálií v chrámovém prostoru a jejich vazbám na ostatní výzdobu. V dalších příspěvcích se Jiří Roháček zabýval epigrafickou stránkou české sepulkrální skulptury. Druhá část knihy pak obsahuje vědecký katalog zkoumaných náhrobků. Od roku 2000 pořádá Ústav dějin umění AV ČR periodické mezinárodní konference k problematice sepulkrálních památek, a právě Jiří Roháček měl na starost vydávání ediční řady *Epigraphica et Sepulcralia*, kde jsou od roku 2009 publikovány příspěvky z těchto zasedání. Jednotlivé studie se s důrazem na interdisciplinaritu věnují zejména sepulkrálním památkám jako hmotným pramenům sepulkrální kultury, ale zabývají se i kontextem, ve kterém se tyto artefakty uplatňovaly. Dále vedl rovněž vydávání monografické ediční řady *Epigraphica et Sepulcralia – monographica*.

Pro správné uchopení a práci s již představeným tématem bakalářské práce je nutná znalost literatury, která se věnuje smrti a umírání. Zájem historické vědy o bádání o smrti vzrostl po roce 1950, kdy k jejímu zkoumání docházelo zejména ve francouzském prostředí. Zástupci školy *Annales* se například začali věnovat dosud nezkoumaným dějinám pachů, dětství a také smrti.¹² Hlavním zdrojem pro výzkum smrti a umírání se pro školu *Annales* staly testamenty, které lze jako prameny hromadné povahy využít pro sériový výzkum. Ohromná výpovědní hodnota posledních pořízení a spousta možných interpretací zaujala zejména Michela Vovella, jenž se v jedné ze svých prací na základě kšaftů zabýval dějinami zbožnosti a dechristianizací v Provence v 18. století.¹³ Dalším, kdo své bádání o smrti založil na práci s testamenty, byl Pierre Chaunu, který se věnoval Paříži v 16. až 18. století.¹⁴

Cestou využití jiných typů pramenů se vydal Philipp Ariès. Jeho do češtiny přeložená práce *Dějiny smrti*¹⁵ představuje základní syntézu o dějinách smrti, jež se

¹¹ Jan Chlíbec – Jiří Roháček, *Monumenta mortis et memoriae. Sepulkrální skulptura ve výtvarné kultuře českého středověku*, Praha 2022.

¹² Alain Corbin, *Narcis a miazma. Pach a společenské představy 18. a 19. století*, Praha 2004; Philippe Ariès, *Centuries of Childhood. A Social History of Family Life*, New York 1962; Týž, *Dějiny smrti I-II*, Praha 2000.

¹³ Michel Vovelle, *Piété baroque et déchristianisation en Provence au XVIIIe siècle. Les attitudes devant la mort d'après les clauses des testaments*, Paris 1973.

¹⁴ Pierre Chaunu, *La mort à Paris. XVIe, XVIIe, XVIIIe siècles*, Paris 1978.

¹⁵ P. Ariès, *Dějiny smrti I-II*.

zabývá zejména reflexí smrti napříč dějinami. Autor s využitím konkrétních příkladů ukazuje, jak se vyvíjel pohled lidí na smrt a jejich přístup k ní od raného středověku po 19. století. Zkoumá zejména francouzské prostředí, ale nevynechává ani oblast Anglie, Německa a dalších významných evropských zemí. Z celé syntézy bych vzhledem ke zvolenému tématu bakalářské práce nejvíce vyzdvihl pátou kapitolu, která se z velké části věnuje epitafům a náhrobkům.

Moderní historické bádání nahlíží na smrt a umírání optikou mnoha pramenů, mezi které patří například testamenty nebo pohřební kázání, a stranou nezůstává ani využití hmotných pramenů, jako jsou například náhrobky a epitafy. V měšťanském prostředí se zkoumáním smrti na základě posledních pořízení věnovali již kulturní historici bádající na přelomu 19. a 20. století. Mezi ně patřil Zikmund Winter, kterému testamenty pomáhaly dokreslovat život v českých předbělohorských městech.¹⁶ V osmdesátých letech 20. století se testamentární agendou a rozbořem pražských testamentů z předbělohorské doby zabýval Jiří Pešek.¹⁷ Ve stejné době studoval knihy kšaftů Nového Města pražského rovněž Bohdan Zilynskij.¹⁸ V současnosti se zkoumáním smrti na základě kšaftů z městské provenience věnují zejména Michaela Hrubá a Tomáš Malý.

Michaela Hrubá se ve své knižně vydané disertační práci s názvem „*Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle*“¹⁹ zabývala kšafty a pozůstalostními inventáři z oblastí severozápadních Čech, konkrétně Kadaně, Litoměřic, Loun, Mostu, Ústí nad Labem a Žatce. Srovnávací analýza více než 3000 testamentů a přibližně 1000 pozůstalostních inventářů nabízí cenný pohled do raně novověké měšťanské společnosti. Autorka po obsáhlé historiografické studii rozebrala pozůstalostní agendu a její právní zakotvení.

¹⁶ Zikmund Winter, *Z rodiny a domácnosti staročeské. Ze života XVI. století*, Praha 1911; Týž, *Život církevní v Čechách. Kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století I-II*, Praha 1895, 1896; Týž, *Kulturní obraz českých měst. Život veřejný v XV. a XVI. věku I-II*, Praha 1890, 1892; Více o Zikmundu Winterovi a kulturní historii Josef Blüml, *Zikmund Winter a česká kulturní historie*, in: Václav Bůžek (ed.), *Kultura každodenního života českých a moravských měst v předbělohorské době*, České Budějovice 1991 (= *Opera historica* 1), s. 179–197.

¹⁷ Jiří Pešek, *Knihy a knihovny v kšaftech a inventářích pozůstalostí Nového Města pražského v letech 1576-1620*, *Folia Historica Bohemica* 2, 1980, s. 247-282; Týž, *Pražské knihy kšaftů a inventářů pozůstalostí - příspěvek k jejich struktuře a vývoji v době předbělohorské*, *Pražský sborník historický* 15, 1982, s. 63-92.

¹⁸ Bohdan Zilynskij, *Podblanicko v nejstarších knihách kšaftů Nového Města pražského (1436-1494)*, *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 25, 1984, s. 169-185; Týž, *Zprávy o Táboře a jeho obyvatelích v nejstarších knihách kšaftů Nového Města pražského (1436-1494)*, *Táborský archiv* 1, 1987, s. 61-67.

¹⁹ Michaela Hrubá, *„Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle“*. *Pozůstalostní praxe a agenda královských měst severozápadních Čech v předbělohorské době*, Ústí nad Labem 2002.

Dále popsala vývoj dědického práva a komplexně ilustrovala zásady a zvyklosti každodenní testamentární i inventarizační praxe.

Brněnský historik Tomáš Malý svůj zájem o poslední pořízení ukázal již ve studiích, které se zabývaly posledními pořízenými měšťanů z raně novověké Chrudimi.²⁰ Na tento výzkum pak navázal monografií *Smrt a spása mezi Tridentem a sekularizací*,²¹ ve které pracoval s testamenty měšťanů z Brna, jež pocházely z let 1599-1789. Pomocí kvantitativní analýzy kšaftů zkoumal zejména zbožnost a její proměny ve sledovaném období, ale stranou nenechal ani vztah člověka ke smrti. V úvodní kapitole autor objasnil vlastní metodologický kontext. Druhá část se věnuje fenoménu smrti v raném novověku a dále se zabývá smyslem posledního pořízení. Kapitola třetí pak představuje spásu a prostředky, kterými ji lze dosáhnout a také pohled na očištec ve zkoumaném období. V neposlední řadě osvětluje i komunikaci mezi tímto a oním světem. Závěrečná část knihy se pak zabývá zbožnými legáty.

Široká paleta možností, které testament jako pramen pro bádání nabízí, z něj dělá hojně využívaný zdroj poznání. To demonstruje i řada studií, které se testamentům v měšťanském prostředí věnovaly. Pražské testamenty využila ke zkoumání rodinných struktur na počátku 17. věku Jana Ratajová.²² Kadaňské testamentární praxi a diplomatické analýze zdejších testamentů a knih trhů věnoval pozornost Petr Rak.²³ Obdobně se posledními pořízenými Domažlic zabývala Jana Kopečková.²⁴ Soběslavská poslední pořízení jako zdroj pro výzkum zbožnosti využila Petra Žaldová.²⁵ Náboženská rovina testamentů zaujala také Alžbětu Steinerovou, která ve své diplomové práci

²⁰ Tomáš Malý, „Nechtějte tomu, aby jací soudové a nevole po mé smrti byly“ Dědická praxe a pozůstalostní konflikty v raně novověké Chrudimi, Chrudimský vlastivědný sborník 8, 2004, s. 55-100; týž, „Kterak "Starochrudimští" na smrtelném loži kšaftovali". Testamentární praxe v raněnovověké Chrudimi, Sborník prací východočeských archivů 10, 2005, s. 13-36.

²¹ Týž, *Smrt a spása mezi Tridentem a sekularizací. Brněnští měšťané a proměny laické zbožnosti v 17. a 18. století*, Brno 2009.

²² Jana Ratajová, *Pražské testamenty (1600-1620) jako pramen k dějinám rodinných struktur*, Pražský sborník historický 30, 1998, s. 90-127.

²³ Petr Rak, *Kadaňské knihy trhů a testamentů z let 1465–1603 a testamentární praxe v Kadani od poloviny 15. do počátku 17. století*, Sborník archivních prací 48/2, 1998, s. 3-106; Týž, *Veřejně prospěšné odkazy v testamentech kadaňských měšťanů z let 1465-1530*, in: Jiří Šouša – Ivana Ebelová (edd.), *Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et Historica 1-2 (Z pomocných věd historických XVI)*, 2002 (vyšlo 2007), s. 697-706.

²⁴ Jana Kopečková, *Předbělohorská kniha kšaftů města Domažlic a možnost jejího využití k výzkumu každodenního života*, Západočeský sborník historický 6, 2000, s. 117-144.

²⁵ Petra Žaldová, *Měšťanské testamenty jako pramen k dějinám zbožnosti (Soběslavské kšafy z let 1600-1825)*, České Budějovice 2009 (Diplomová práce).

studovala zbožné odkazy olomouckých měšťanů v 16. století.²⁶ Jihlavské kšafty se staly pramenem pro Pavlu Jirkovou, která je zkoumala optikou rodinných struktur, historické demografie a sociotopografie.²⁷

Smrt a umírání lze zkoumat také na základě pohřebních kázání. Výzkum pohřebních homilií pocházejících z městského prostředí nebyl dosud v českém prostředí proveden. Přesto vzniklo několik prací věnujících se pohřebním promluvám nad duchovními nebo nad příslušníky vyšších vrstev raně novověké společnosti. V českém prostředí se od devadesátých let věnuje zkoumání pohřebních kázání v raném novověku Miloš Sládek, který o funerální homiletice vydal několik dílčích studií.²⁸ Jeho práce s pohřebními kázáními se projevila i v ediční činnosti.²⁹ V posledních letech se pohřebními kázáními nejvíce zabývá Radmila Prchal Pavlíčková. Její dílo *Triumphus in mortem*³⁰ ukazuje pohled na tištěná pohřební kázání jako na pramen pro studium komemorativní kultury, objasňuje jejich funkci a ukazuje více rovin snahy o zajištění dobré památky na zemřelého. V roce 2017 na tuto práci navázala knihou *O útěše proti smrti*.³¹ Tato publikace přináší cennou komparaci pohřebních kázání z druhé poloviny 16. a první poloviny 17. století, které vznikaly v různých konfesních prostředích.

Dalším typem pramene, jenž lze využít pro zkoumání smrti a pohřbívání, jsou dochované sepulkrální památky. V českém prostředí se výzkumem těchto artefaktů nejvíce zabývá Ondřej Jakubec, který pracuje zejména s epitafy a náhrobky. Jeho zájem o tento typ pramene zprvu vyústil ve vydání výstavního katalogu Muzea umění v Olomouci, který nese název *Ku věčné památce. Malované renesanční epitafy v českých*

²⁶ Alžběta Steinerová, *Zbožné odkazy v testamtech olomouckých měšťanů v 16. století*, Brno 2014 (Diplomová práce).

²⁷ Pavla Jirková, *Jihlavské testamenty na přelomu 16.–17. století: prameny pro dějiny rodinných struktur, historickou demografii a sociotopografii*, Sborník archivních prací 60, 2010, s. 3–239; Táž, *Testamentární praxe v Jihlavě v letech 1578–1624 (Testamenty jako prameny pro dějiny rodinných struktur, historickou demografii a sociotopografii)*, Praha 2011 (Disertační práce).

²⁸ Miloš Sládek, *Poznámky k problematice českých pohřebních kázání 16. a 17. století*, in: Eva Wolfová (ed.), *Česká literatura doby baroka: Sborník příspěvků k české literatuře 17. a 18. století (Literární archiv 27)*, Praha 1994, s. 191–208; Týž, *Nit příze v rukou tkalce aneb Na okraj pohřebního kázání V. A. Kozojedského z roku 1676*, *Posel z Budče* 16, 1999, s. 25–34.

²⁹ Týž (ed.), *Malý svět jest člověk aneb Výbor z české barokní prózy*, Jinočany 1995; Týž (ed.), *Vitr jest život člověka aneb život a smrt v české barokní próze*, Praha 2000; Týž (ed.), *Svět je podvodný verbíř aneb Výbor z českých svátečních a příležitostných kázání*, Praha 2005.

³⁰ Radmila Prchal Pavlíčková, *Triumphus in mortem. Pohřební kázání nad biskupy v raném novověku*, České Budějovice 2008.

³¹ Táž, *O útěše proti smrti. Víra, smrt a spása v pohřebních kázáních v období konfesionalizace*, Praha 2017.

zemích.³² Vedle vlastního katalogu tato práce obsahuje také několik dílčích studií. V úvodním příspěvku Ondřej Jakubec představil epitaf jako médium společenské a náboženské reprezentace. Po samotném charakterizování epitafu v této části autor rozebral jeho možné náměty a snažil se vymezit rysy katolických a nekatolických sepulkrálií. V další studii se Zora Wörgötter věnovala ikonografii raně novověkých epitafů. Autorka popsala jednotlivá ikonografická témata a objasnila jejich význam nebo také kulturní vlivy. Tomáš Malý ve svém příspěvku ukázal typologii komemorativní kultury a její vývoj v českých zemích raného novověku. Mimo jiné se také snažil objasnit její souvislost s náboženskou situací v českých zemích. V následující části Karel Müller představil malované renesanční epitafy jako heraldický pramen a demonstroval tak jejich širokou škálu využití. Malovanými posmrtnými portréty se zabývala studie Lenky Vaňkové. V dalších příspěvcích jednotliví autoři představili své lokální badatelské okruhy. Zora Wörgötter věnovala ve své studii pozornost brněnským epitafním obrazům. O Eliasi Hautnerovi a souboru manýristických kanovníckých epitafů z katedrály sv. Václava v Olomouci pojednal Ondřej Jakubec. Analýzu tvorby chrudimské dílny Matouše Radouše a zdejších měšťanských epitafů provedl Ondřej Jakubec a Radka Miltová. Hana Myslivečková ve svém příspěvku zkoumala ikonografii a typologii epitafů v renesanční sepulkrální sochařské tvorbě Moravy a českého Slezska. Poslední z úvodních studií autorů Šárky a Petra Bergerových se zabývala restaurováním epitafů na měděném plechu z katedrály sv. Václava v Olomouci.

Na dosavadní výzkum Ondřej Jakubec navázal v roce 2015 vydáním monografie *Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Renesanční epitafy v kultuře umírání a vzpomínání raného novověku*.³³ Tato publikace přináší kulturně historický pohled na sepulkrální památky a snaží se objasnit, jak odrážejí a utvářejí „kulturu umírání a vzpomínání“. V první kapitole autor představil definici a charakter epitafu, ukázal epitaf jako pramen i jako uměleckou památku a nastínil způsoby, jakými se dá s těmito komemorativními objekty pracovat. Ondřej Jakubec definoval epitaf jako mechanismus, který v sobě spojuje sociální a smrtelné tělo člověka a zaručuje tak jeho posmrtnou existenci. Vnímá ho tedy jako sociální médium, jež v propojené komunitě živých a mrtvých utváří sociální prostor pro jedince i celé rodiny.³⁴

³² Ondřej Jakubec, *Ku věčné památce. Malované renesanční epitafy v českých zemích*, Olomouc 2007.

³³ Týž, *Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Renesanční epitafy v kultuře umírání a vzpomínání raného novověku*, Olomouc 2015.

³⁴ Tamtéž, s. 23, 30.

Druhá část knihy se pak zabývá zejména funkcí, vznikem a formou epitafu. Za produkcí epitafů na přelomu pozdního středověku a raného novověku stála možnost dalšího způsobu komemorace a vidina pokud možno trvalé památky na zemřelého ve veřejném prostoru. Při nedostatku hrobních míst museli příslušníci neelitních vrstev počítat s tím, že jejich hroby budou postupně převršeny. Epitaf byl tedy způsobem, jak si ideálně natrvalo zajistit reprezentativní památku ve veřejném prostoru. Nejčastěji byly umísťovány do kostelů, které byly centry tehdejšího dění a přítomnost sociálního těla zviditelněného nějakou sepulkrálií zajišťovala spásonosné působení.³⁵ Dále jsou zde popsány rozdíly mezi epitafem a náhrobním kamenem. Na rozdíl od epitafu byl náhrobek vždy spojený s pohřbem a plnil hlavně popisnou funkci. Funkce epitafu však byla do značné míry konceptuální, jeho zrod nebyl dominantně spojený s pohřbem a vytvářel vzpomínku nejen na mrtvé, ale i živé a případné budoucí potomky.³⁶

Třetí kapitola se věnuje epitafu jako křesťanskému památníku. Zkoumá tak náboženskou funkci epitafu, která se v něm propojovala s funkcí sociálně reprezentační. Dále autor rovněž představuje epitaf jako médium, které mohlo vyjadřovat konfesijní identitu. V neposlední řadě jsou zde objasněny i strategie reprezentace a vzpomínání v sepulkrálních památkách měšťanů. Ondřej Jakubec věnoval sepulkrálním památkám i několik dalších odborných studií.³⁷

Při psaní této kvalifikační práce jsem pro identifikaci a bližší poznání života některých „majitelů“ náhrobků využil kromě Marzyho rukopisu také další prameny. Zejména se jedná o edici kroniky královského města Jihlavy Martina Leupolda z Löwenthalu,³⁸ která poskytuje cenné informace o působení zkoumaných jedinců v městské radě nebo popisuje události, kdy se tyto osoby staly aktéry „velkých“ dějin města Jihlavy. V některých případech jsem při analyzování rodinných a příbuzenských vztahů

³⁵ Tamtéž, s. 90, 97, 172.

³⁶ Tamtéž, s. 109-110.

³⁷ Ondřej Jakubec – Radka Miltová, Elias Hauptner a Matouš Radous: malíři umírajícího času. Manýristické epitafy v českých zemích kolem roku 1600, *Umění* 57, 2009, s. 148-171; Ondřej Jakubec, Malované renesanční epitafy předbělohorské éry jako zrcadlo náboženského vyznání, in: Kateřina Horníčková – Michal Šroněk (edd.), *Umění české reformace (1380-1620)*, Praha 2010, s. 385-397; Týž, Renesanční epitafy v českých zemích a jejich „konfesionalita“, *Epigraphica & Sepulcralia* 3, 2011, s. 149-162; Týž, „Památka pohřební“. Historickoantropologické zkoumání sepulkrálního památníku jako kulturního fenoménu a objektu paměti, in: Josef Hrdlička – Pavel Král – Rostislav Smíšek (edd.), *Symbolické jednání v kultuře raného novověku. Věnováno Václavu Bůžkovi k jeho životnímu jubileu*, Praha 2019, s. 229-243.

³⁸ Christian d'Elvert (ed.), *Chronik der königlichen Stadt Iglau (1402-1607) vom Iglauer Stadtschreiber Martin Leupold von Löwenthal*, Brünn 1861.

využil rovněž jihlavské matriční knihy.³⁹ Co se týče literatury, která se zabývá jihlavskými měšťanskými rodinami, jsem nejvíce využíval studie Zdeňka Jaroše.⁴⁰ Ten v nich ve velmi stručné a heslovité podobě přináší informace o jednotlivých rodinných příslušnících, které se v některých případech ukázaly jako klíčové pro prvotní identifikaci a zasazení jedince do rodinných struktur. Velmi přínosným byl i článek Lucie Barcalové, jež se v něm zabývala jihlavskými erbovními rodinami za vlády Maxmiliána II. a Rudolfa II.⁴¹ Mezi další využívané zdroje patřilo i dílo Augusta von Doerra, ve kterém vytvořil soupis jednotlivých nobilitací.⁴² Cenné skutečnosti přinesla i diplomová práce Kateřiny Vališové, v níž se autorka zabývala vzájemnými vztahy mezi jihlavskou jezuitskou kolejí a městem v letech 1625-1682.⁴³ Ve vztahu k městu nebo jezuitské koleji je zde zmíněno i několik osob, na které upamatovávaly analyzované náhrobní kameny ze svatojakubského kostela.

V předložené práci byl pro vytvoření biogramů jednotlivých jihlavských měšťanských rodin a dalších „vlastníků“ náhrobních kamenů, kteří neměli v podlaze svatojakubského kostela žádné blízké příbuzné, využit historickoantropologický přístup. Po analýze dalších pramenů bych v navazujícím výzkumu rád využil také prozopografickou metodu.

První kapitola stručně představuje dějiny královského horního města Jihlavy do první poloviny 18. století. Důraz je zde kladen nejen na samotné politické dějiny města, ale rovněž na dějiny správy nebo náboženský vývoj.

V druhé části jsou představeny dějiny jihlavského farního kostela sv. Jakuba Většího od jeho výstavby až do druhé poloviny 18. století. Pozornost je věnována vnější i vnitřní podobě kostela, jeho mobiliáři a také událostem, kterým se svatojakubský kostel stal za dobu své existence svědkem.

³⁹ Moravský zemský archiv v Brně, Sbirka matrik (E67), sign. 6402 (Matrika narozených 1639-1707, Jihlava); Tamtéž, sign. 6403 (Matrika narozených 1708-1727, Jihlava).

⁴⁰ Zdeněk Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 6, 1988, s. 83–132; Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 7, 1990, s. 81–128; Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 8, 1992, s. 67-118; Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 9, 1995, s. 61–107.

⁴¹ Lucie Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané v době vlády Maxmiliána II. a Rudolfa II., Sborník archivních prací 71, 2021, s. 271–330.

⁴² August von Doerr, Der Adel der böhmischen Kronländer. Ein Verzeichniss derjenigen Wappenbriefe und Adelsdiplome, Praha 1900.

⁴³ Kateřina Vališová, Jezuitská kolej v Jihlavě. Vzájemné vztahy s městem v letech 1625–1682, Praha 2021 (Diplomová práce).

Stěžejní kapitolou celé práce je část třetí, jež líčí osudy významných jihlavských měšťanských rodin a osob, k nimž se vztahovaly náhrobní kameny v interiéru chrámu sv. Jakuba Většího. Nejprve představuje 22 jihlavských měšťanských rodin. Dále se zabývá sepulkráliemi s latinským nápisem a poslední část této kapitoly se snaží objasnit osudy „vlastníků“ náhrobků, kteří ve zkoumaném souboru sepulkrálních památek neměli mezi ostatními „majiteli“ kamenů žádné blízké příbuzné.

2. DĚJINY MĚSTA JIHLAVY

Nejstarší zmínka o Jihlavě pochází z roku 1233, kdy řád německých rytířů prodal statky v okolí města želivskému klášteru. V této době byla Jihlava hospodářským i církevním střediskem pro okolní území. Poklidný život se zde značně proměnil v souvislosti s nálezem bohatého ložiska stříbrné rudy.⁴⁴ Podle současných historických a archeologických pramenů vzniklo nové horní město Jihlava po roce 1240, snad již kolem roku 1243. Bylo obdařeno horním a městským právem, jehož počátky sahaly k roku 1249.⁴⁵ Od počátku čtyřicátých let 13. století se tedy v Jihlavě začalo rozvíjet dolování stříbrných rud. Hlavním zdrojem drahého kovu v tehdejší Království českém se stal právě jihlavský rudní revír a jihlavské stříbro tak tvořilo základ ekonomické moci českých panovníků, Václava I. a Přemysla Otakara II. Díky příchodu hornických kolonistů se na přelomu třicátých a čtyřicátých let 13. století život v Jihlavě zásadně proměnil. Jednou ze změn byla proměna složení obyvatelstva. Noví kolonisté přišli většinou z německy mluvících zemí, z největší části zřejmě z alpských oblastí.⁴⁶ Ve stejné době vzniklo také jihlavské horní a městské právo. Politickým i hospodářským dosahem a hlavně vlivem v tuzemsku i cizině, jej lze pokládat za největší dílo, které v Jihlavě vzniklo za více než sedm století její historie.⁴⁷

V husitské revoluci se Jihlava postavila proti všemu, co přinášelo revoluční hnutí, a město se muselo vyrovnat se dvěma desetiletími neustálých bojů, při kterých bylo několikrát obléháno.⁴⁸ V závěru husitské epochy roku 1436 v Jihlavě došlo k slavnostnímu vyhlášení basilejských kompaktát.⁴⁹ Kompaktáta byla výsledkem dlouhých pří nad čtyřmi pražskými artikuly, které vyjadřovaly stanoviska všech husitských stran.⁵⁰ Téměř tříměsíční jihlavská rokování tak uzavřela vlastní husitské revoluční období. Neklidná doba však dále pokračovala také v dalších desetiletích. Odmítavý postoj Jihlavy vůči husitství se odrazil i na nepřízni ke zvolení Jiřího

⁴⁴ Karel Křesadlo, Jihlava. Města ČSSR, Praha 1986, zde s. 7.

⁴⁵ Renata Pisková a kol., Jihlava. Historie, kultura, lidé. Jihlava 2009, zde s. 64.

⁴⁶ Karel Křesadlo, Kapitoly z historie Jihlavy, Jihlava 1992, zde s. 17.

⁴⁷ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 108.

⁴⁸ Tamtéž, s.180.

⁴⁹ Více o basilejských kompaktátech Dana Nováková - Karel Křesadlo - Eva Nedbalová (edd.), Jihlava a Basilejská kompaktáta. 26.-28. červen 1991. Sborník příspěvků z mezinárodního symposia k 555. výročí přijetí Basilejských kompaktát, Jihlava 1992; František Šmahel, Basilejská kompaktáta, jejich zpisemnění a ratifikace, *Studia mediaevalia Bohemica* 1, 2009, s.187-229; Týž, Basilejská kompaktáta. Příběh deseti listin, Praha 2011.

⁵⁰ K. Křesadlo, Kapitoly, s. 63-64.

z Poděbrad českým králem. Stanovisko města zlomila až vojenská intervence.⁵¹ Na sklonku jeho vlády Jihlavští udržovali úzké styky s uherským králem Matyášem. Po zvolení Vladislava Jagelonského jako nástupce krále Jiřího v Kutné Hoře byl po protestech za českého krále zvolen rovněž Matyáš.⁵² Slavnostně korunovat se nechal 28. května 1471 v jihlavském farním kostele sv. Jakuba Většího. Rozkol mezi oběma protivníky se podařilo vyřešit až na základě příměří uzavřeného v roce 1478 v Olomouci. Na základě této mírové smlouvy byla Vladislavovi přiznána vláda nad Čechami, zatímco Matyáš se stal až do své smrti v roce 1490 panovníkem na Moravě, ve Slezsku a obou Lužicích. Po jeho smrti byla tato území přičleněna zpět k České Koruně.⁵³

16. století nezačalo pro Jihlavu úplně šťastně. Musela se vyrovnat s několika velkými požáry, se kterými se potýkala až do poloviny 16. věku.⁵⁴ Ale požáry nebyly jediné katastrofy, jež Jihlavu na začátku raného novověku potkaly. Roku 1520 se z nedbalosti protrhl rybník Lukáš s třinácti dalšími rybníky pod ním ležícími a vzniklá povodeň zcela vyplavila předměstí U koželuhů, což pobouřilo měšťany proti městské radě.⁵⁵ Do urovnání sporu musel nakonec zasáhnout sám panovník. Po jeho intervenci se na řízení města formálně podílely tři rady. Kromě rady úřadující či vnitřní rady šlo ještě o tzv. radu vnější, respektive radu starší (bývalou) a mladší (budoucí). Celkový počet členů tří rad nesměl být vyšší než 36 osob. Do funkce byli jejich členové potvrzováni moravským podkomořím a všechny tři radní sbory o dvanácti členech se ve vedení města střídaly po uplynutí určitého funkčního období. Ani po tomto zásahu se však situace ve městě neuklidnila. Na neklidu se podepsaly nešťastné události roku 1523, kdy město zasáhl jeden z největších požárů za celou dobu jeho existence. Spor byl definitivně zažehnan až v listopadu 1524 na zasedání zemského sněmu v Brně, kde byla potvrzena panovníkova rozhodnutí o novém uspořádání jihlavské městské rady.⁵⁶

Přes všechny tyto pohromy město vzkvétalo. Od poloviny 16. století v něm dominovalo soukenictví a s ním spjatá další řemesla. Ve městě pracovalo 400 až 500 soukenických mistrů, kteří vyráběli speciálním způsobem barvené sukno, jež vedle

⁵¹ R. Pisková a kol., Jihlava, s.189-192.

⁵² František Hoffmann, Listy a obrazy z minulosti Jihlavy od počátků do roku 1848, Jihlava 1999, zde s. 67.

⁵³ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 194.

⁵⁴ Tamtéž, s. 202-205.

⁵⁵ K. Křesadlo, Kapitoly, s. 69-72. Více o problémech ve městě Jaroslav Dřimal, Sociální boje v moravských královských městech ve 20. letech 16. století, Brno v minulosti a dnes 5, 1963, s. 114-167, zde s. 148-161.

⁵⁶ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 198-199.

dodávek pro rakouský vojenský erár proniklo rovněž na trhy celé střední a jihovýchodní Evropy.⁵⁷ Jihlavští soukeníci dokázali vyrobit zvláště jemné druhy sukna. Nový druh sukna zvaný „boy“, jenž roku 1595 vynalezl mistr Dobroner, se stal oblíbeným a vyhledávaným v tuzemsku i zahraničí. Vedle sukna Jihlavané úspěšně obchodovali také s klobouky, které mířily na vídeňské a krakovské trhy, odkud dále pronikaly do Rakous, Uher, Sedmihradska, Moldávie, Valachie a přes Polsko také do Ruska. Cechovní regulace výroby, která udávala, kolik toho může každý mistr vyrobit, na jednu stranu zajišťovala všem práci a prosperitu, ale na druhou stranu neumožňovala vyniknout těm nejlepším.⁵⁸ Proto byla v roce 1591 pod patronátem městské rady založena jihlavská soukenická společnost,⁵⁹ jež do určité míry dokázala cechovní nařízení překonat. Oficiálním motivem založení této kompanie bylo odstranění diktátu kupců se sukнем. Společnost od výrobců vykoupila jejich produkty a zaplatila jim podle kvality. Její pečeť pak garantovala nejvyšší jakost jihlavského sukna na trzích. Kompanie se však po čase dostala do dluhů kvůli rozporům mezi soukeníky a obchodníky. V roce 1602 byl pak tento na svou dobu výjimečný a ojedinělý podnik zrušen. Konec této společnosti ale neznamenal konec úspěchů jihlavských soukeníků. V dalších stoletích se hlavním odbytištěm jihlavského sukna stala habsburská armáda. Na konci 16. věku znovu došlo k rozkvětu jihlavského dolování stříbra, které souviselo s eminentním zájmem Rudolfa II. o tento drahý kov.⁶⁰ Od počátků města se v Jihlavě vařilo pivo. V 15. století se stalo proslulým a bylo posíláno královně Alžbětě, jejímu synu Ladislavu Pohrobkovi, děkoval za ně císař Fridrich III. a v 16. věku pak bylo vyváženo i do sousedních zemí.⁶¹

Živelné pohromy dokázaly proměňovat vnější tvář města, ale vnitřní svět obyvatel města doznal také změn. Neklidná doba oněch let byla příznivá k přijímání nových myšlenek. V některých českých a moravských městech, známých do té doby jako opory

⁵⁷ K. Křesadlo, Jihlava, s. 19. Více o jihlavském soukenictví v tomto období Ivana Ebelová, Zlatá doba jihlavského soukenictví, Jihlavská archivní ročenka 2–3, 2002, s. 52-72.

⁵⁸ K. Křesadlo, Kapitoly, s. 84-87.

⁵⁹ Více o této obchodní společnosti Josef Janáček, Příspěvek k dějinám jihlavského obchodu v 16. století, Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 2, 1958, s. 69-81; Týž, Jihlavská obchodní společnost na sklonku 16. století, Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 4, 1961, s. 59-69.

⁶⁰ K. Křesadlo, Kapitoly, s. 84-87.

⁶¹ F. Hoffmann, Listy, s. 90.

katolicismu, začala rychle zapouštět kořeny nová luterská reformace.⁶² Působení Pavla Sperata v Jihlavě v posledních letech vlády Ludvíka Jagellonského ovlivnilo většinu měšťanů Lutherovými názory natolik, že jeho učení si udrželo ve městě převahu po dalších sto let. Nedá se přesně určit, jak velká část jihlavských měšťanů byla v době zdejšího nedlouhého Speratova pobytu jeho kázáním zasažena. Pro odpor panovníka i z různých jiných důvodů trvalo ještě čtyři desítky let, než se celá městská obec stala luterskou.⁶³ Speratovi nástupci zaváděli přijímání podobojí, mše v němčině a jiné, do té doby v Jihlavě neslýchané věci. Ve městě s nástupem reformace vznikl rozkol mezi stoupenci jednotlivých náboženských skupin. V soudobých měšťanských kronikách a úředních písemnostech se objevuje řada záznamů o různých excesech. Největší nevráživost panovala vůči příslušníkům obou žebrevých řádů sídlících v Jihlavě již od poloviny 13. století, k dominikánům a minoritům.⁶⁴

Jihlavskými faráři, i přes rychlé pronikání Lutherova učení, zůstávali ještě několik desítek let želivší premonstráti, kterým patřilo také patronátní právo ke zdejší fáře u kostela sv. Jakuba Většího. Poměry na jihlavské fáře byly tedy ve druhé čtvrtině 16. století složité. Do náboženských záležitostí v Jihlavě začala stále více zasahovat protestantská městská rada. Začala se zajímat o majetkové poměry fary a zčásti také rozhodovat o použití příjmů k ní. Pod tlakem okolností přistoupil opat Bartoloměj někdy v průběhu třicátých let na dohodu s městskou radou o předání fary do její správy. Král Ferdinand I. však smlouvu neschválil a patronátní právo zůstalo želivským kanovníkům. Neúspěchem se Jihlavští nenechali odradit a v dalších desetiletích se o získání patronátu nad farou pokusili ještě několikrát.⁶⁵ Hlavní linie střetů se tedy odehrávala o prostory svatyní pro obřady toho nebo onoho ritu. Zpočátku se protestantské bohoslužby mohly konat výlučně v soukromých prostorách. Později, když idea nového náboženství úspěšně prorostla celým územím Moravy i českého státu, nebylo již možné ho úplně zakazovat. Do farního

⁶² K. Křesadlo, *Kapitoly*, s. 75. Více o reformaci na Moravě František Hrubý, *Luterství a kalvinismus na Moravě před Bílou horou*, *Český časopis historický* 40, 1934, s. 265-309; 41, 1935, s. 1-40, 237-268; Ferdinand Hrejsa, *Luterství, kalvinismus a podobojí na Moravě před Bílou horou*, *Český časopis historický* 44, 1938, s. 296-326, 474-485; Jaroslav Mezník, *Tolerance na Moravě v 16. století*, in: Milan Machovec (ed.), *Problém tolerance v dějinách a perspektivě*, Praha 1995, s. 76-85; Josef Válka, *Morava reformace, renesance a baroka (= Vlastivěda moravská. Dějiny Moravy 2)*, Brno 1996. Přímě k Jihlavě Anna Pečinková, *Reformace v Jihlavě (1522-1628): aktéři a projevy konfesionalizace v městském prostředí*, Brno 2021 (Disertační práce).

⁶³ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 255.

⁶⁴ Vlastimil Svěrák, *Úsilí města Jihlavy o získání patronátního práva nad farou u sv. Jakuba ve druhé polovině 16. století*, *VSV oddíl věd společenských*, 15, 2006, s. 29-42.

⁶⁵ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 256-258.

kostela i kaplí se dostaly luterské bohoslužby a druhá strana se mohla pokoušet pouze o drobné naschvály.⁶⁶

Roku 1547 přišel spor města a samotného panovníka. Císař Karel V. žádal svého bratra Ferdinanda I. o pomoc při boji proti Šmalkaldskému spolku v říši, který tvořili saský kurfiřt Jan Fridrich a další protestantské říšské stavy. Jihlava se přihlásila ke stavovskému odboji proti králi a odmítla vojensky zasahovat mimo území Čech. Když Habsburkové zvítězili roku 1547 v bitvě u Mühlbergu, čekal stavovskou opozici trest.⁶⁷ Neunikla mu ani Jihlava, která jako jiná odbojná města měla přijít o své venkovské statky. Nakonec byl ale trest změněn na vysokou peněžní pokutu a dávku tzv. dědičného pivního groše, protože Jihlavští se měli ke stavovské opozici připojit hlavně kvůli obavě o své poddanské vesnice, jež ležely v Čechách. Dávky se město zbavilo zaplacením jednorázového odstupného při návštěvě Maxmiliána II. v Jihlavě roku 1575.⁶⁸

V roce 1555 si říšští stavové zajistili augšpurským mírem náboženskou svobodu podle zásady „čí vláda, toho náboženství“, což podpořilo i nekatolíky v českých zemích. Jihlavští se rozhodli, že už přišel čas na to pozvat do městě protestantského kazatele. Rok poté tedy vyslala městská rada zástupce do Wittenberku pro kazatele, který by vyhovoval jí i opatovi. Na doporučení Filipa Melanchtona se do Jihlavy vydal M. Albert Kreuziger, který pak ve městě tvrdě kázal proti mši svaté jako proti „nejvyššímu modlářství“. Městští radní ale měli obavy, že opat o tom dá zprávu králi, a nařídila kazateli mluvit mírněji. Kreuziger ale neuposlechl a rada ze strachu před panovníkovým hněvem vykázala kazatele z města. Za opata Martina Stralického, který působil v Jihlavě jako farář, se k luterské víře hlásila naprostá většina jihlavských měšťanů a učení Martina Luthera se ve městě prosadilo naplno.⁶⁹ Želivský opat byl tolerantní a umožnil městské obci konání bohoslužeb v luterském duchu i ve farním kostele, císař pak městu povolil udržovat kazatele této víry. Roku 1567 Martin Stralický zemřel a premonstrátský řád za něj neměl náhradu. Jihlavští vycítili možnost k získání patronátního práva. Věci se zabýval samotný císař, ale po dlouhém rozvažování roku 1568 Jihlavským nevyhověl. Kostel i patronátní

⁶⁶ K. Křesadlo, Kapitoly, s. 77.

⁶⁷ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 249-250. Více ke stavovskému odboji Karel Tieftrunk, Odpor českých stavů proti Ferdinandovi I. léta 1547, Praha 1872; Alois Míka, Stoletý zápas o charakter českého státu 1526–1627, Praha 1974, zde s. 61–84; Jaroslav Pánek, Stavovská opozice a její zápas s Habsburky 1547-1577, Praha 1982; Josef Janáček, České dějiny. Doba předbělohorská I/II (1526–1547), Praha 1984; Petr Vorel (ed.), Stavovský odboj roku 1547. První krize habsburské monarchie, Pardubice 1999.

⁶⁸ K. Křesadlo, Jihlava, s. 18.

⁶⁹ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 258-259.

právo převedl novému želivskému opatu Kašparu Schönauerovi. Opat měšťanům slíbil stejně tolerantní přístup jako jeho předchůdce, ale v praxi se v rozporu se slibem o dodržování podávání podobojí pokusil o zavedení katolické bohoslužby. S tím se městská rada nemohla ztotožnit. Po vzájemné dohodě s opatem Jihlavští vypravili pověřené osoby ke knězi Simonu Schönwaldovi, který ke spokojenosti jihlavských obyvatel dostal farní kostel do správy.⁷⁰ Další žádost o přiznání patronátního práva městské radě byla odeslána roku 1576, kdy se radní obrátili na císaře Maxmiliána II. Hlavním argumentem bylo to, že opat Schönauer nesídlí v Jihlavě a nestará se o kostel ani školu, ale do žádosti zahrnují i ekonomické a konfesijní hledisko. Avšak ani po této prosbě se nic nezměnilo. Po opatově smrti se rada obrátila také na císaře Rudolfa II., ale znovu neúspěšně. Patronátní právo se Jihlavanům podařilo získat jen na krátko po vypuknutí stavovského povstání.⁷¹ I přes tyto neúspěchy se však katolické mše ve farním kostele až do roku 1622 neodehrávaly. Pokud by někdo z jihlavských měl zájem navštívit jinou bohoslužbu než protestantskou, musel zajít do chrámu k dominikánům nebo minoritům. Oba žebravé řády ve městě neměly v předbělohorské době dobrou pozici. S reformací přišel úpadek řádového života a nových stoupenců přibývalo jen po málu. V poměrně rozsáhlých řádových areálech uvnitř hradeb města klesaly počty řeholníků a o majetek řádů se začala zajímat protestantská městská rada.⁷²

Na přelomu 16. a 17. století byla Jihlava dle počtu domů druhým největším městem na Moravě a její obyvatelé se dělili na měšťany a osoby bez městského práva. Měšťané měli ve svém vlastnictví dům v hradbách, měli možnost se podílet na správě města a mohli využívat veškerá měšťanská práva. Ostatní jedinci ve městě neměli vlastní nemovitost a nebyli ani příslušníky městské obce.⁷³ Rozmanitou měšťanskou vrstvu společnosti spojovala síť trvalých či jen dočasných vztahů v městské obci, jejímž členem se každý stal svým narozením nebo do ní mohl být přijat městskou radou. Už samotným členstvím v této obci získal měšťan spoluodpovědnost za rozvoj města po politické i ekonomické stránce, který mohl nejvíce ovlivnit členstvím v nejvyšším samosprávním orgánu ve městě, jímž byla městská rada.⁷⁴ Pokud chtěl být někdo přijat do svazku obce, musel zaplatit poplatek, který byl závislý na oboru jeho činnosti. Suma se měnila podle výnosnosti řemesla, jeho potřeby ve městě, a také se odvíjela od toho, zda byl uchazeč

⁷⁰ V. Svěrák, Úsilí, s. 29-42.

⁷¹ A. Pečinková, Reformace, s. 148-150.

⁷² R. Pisková a kol., Jihlava, s. 261.

⁷³ Tamtéž, s. 269-270.

⁷⁴ Václav Bůžek – Pavel Král, Člověk českého raného novověku, Praha 2007, zde s. 139-142.

„místní“ nebo přišel zdaleka. Někteří příslušníci nejbohatší měšťanské vrstvy se snažili v rámci své vnější reprezentace co nejvíce přiblížit nižší šlechtě a rozhodli se užívat vlastní erb. Raně novověká Jihlava lákala tovaryše, řemeslníky a obchodníky, kteří do města přicházeli z Čech, Moravy i dalších, zejména německy mluvících zemí.

Jak již bylo uvedeno výše, o správu města se od roku 1524 staraly tři dvanáctičlenné sbory radních, které se vedení města střídaly po jednom roce. Členem rady se mohl stát pouze měšťan zde narozený, majetný, mravně zachovalý a pocházející z rodiny, která se v minulosti zasloužila o město. V seznamech členů je tedy možné nalézt po generace stejná příjmení mužů z nejmajetnějších a nejvlivnějších rodin. Majetnost příslušníkům rady zajišťovala čas na starost o správní i právní věci, které bylo v Jihlavě nutné zajistit. Přestože radní nepobírali žádný stálý plat, musela městská rada plnit i funkci městského soudu. Základní agenda města byla rozdělena po dvojicích. Tím byl zajištěn dohled nad vedením městské pokladny, vybíráním daní, vinným šenkem v budově radnice, prodejem ryb a soli a nad stavbami. Samotnou náplní práce radních bylo provádění usnesení, dohled nad klidem a pořádkem, přijímání žalob a řešení dalších podnětů. Z náboženského hlediska můžeme předpokládat, že po celou druhou polovinu 16. století byla rada zcela luterského vyznání. Členství v městské radě bylo doživotní a délka účasti na správě města také určovala zasedací pořádek a význam postavení v rámci rady. Služebně nejstarší radě předsedal, a dokonce měl moc rozhodnout i proti většině hlasů. Tři rady se ve vedení města střídaly téměř sto let. Změna v systému řízení města nastala krátce po začátku pobělohorské doby.⁷⁵

Při druhém stavovském odboji se Jihlava na opoziční stranu přidala v dubnu 1619, když k městu přitáhla vojska v čele s Jindřichem Matyášem z Thurnu. I když město na počátku 17. století prosperovalo, mělo problémy s příznaky všeobecné společenské a hospodářské krize, která se nejvíce projevovala v náboženské otázce.⁷⁶ Jakmile bylo nutné vzdát se neutrality a přiklonit se na jednu ze znesvářených stran, přiklonili se Jihlavané na stranu českých stavů. Na jedné straně zdejší měšťany zaujmul řešení otázky svobody vyznání, na druhé straně je musely lákat kroky, které mířily ke svobodnějšímu postavení měst.⁷⁷ Na základě usnesení moravského zemského sněmu, jenž rozhodl o zabránění některých katolických kostelů a far pro evangelíky, se pod správu jihlavské městské rady dostal také kostel sv. Jakuba Většího, a město opustil katolický

⁷⁵ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 270-277.

⁷⁶ K. Křesadlo, Jihlava, s. 21.

⁷⁷ F. Hoffmann, Listy, s. 137.

administrátor Erhard Leiss i představený minoritského kláštera. Současně katoličtí obyvatelé města, kteří se rozhodli ve městě nadále setrvat, byli povinni slíbit poslušnost a věrnost protestantské městské radě.⁷⁸ V červenci roku 1619 byla na generálním sněmu v Praze vyhlášena konfederace,⁷⁹ která zaštiťovala společné cíle českých a moravských opozičních stavů a dle vydaných ustanovení se měla uvedená královská města stát třetím stavem, nemusela holdovat novému králi, přestala být součástí královské komory a nebyla povinna skládat účty ze svého hospodaření.

Po bělohorském neúspěchu opozice se vojska ve službách Ferdinanda II. objevila před branami města až měsíc a den po rozhodující bitvě. Jihlava za příslibu náboženské svobody a uznání privilegií definitivně kapitulovala 12. prosince. I přes malý vliv Jihlavských na vojenské a politické akce stavovského odboje, nečekalo město od katolických vítězů mírné potrestání. Slib věrnosti císaři, vysoký finanční postih i rozpuštění městské vojenské hotovosti byly jen začátkem nepříjemných důsledků, které nepovedený odboj přinesl. V říjnu 1621 došlo rovněž na trestání jednotlivých viníků. Před komisí v čele s kardinálem Františkem z Ditrichštejna stanuli tři jihlavští měšťané: defenzor Martin Leupold z Löwenthalu, direktori Jan Hynek z Velínova a Jiří Menšík. Na počátku listopadu 1621 si na brněnské radnici vyslechli uložené tresty pouze první dva účastníci této „ohavné rebelie“. Dle rozsudku čekalo Martina Leupolda stětí a Jan Hynek měl kromě hlavy přijít i o ruku. Oba tresty byly ale ihned prominuty a sníženy na vězení. Oběma odsouzeným byl na rozdíl od zástupců šlechtického stavu ponechán celý majetek (Martin Leupold z Löwenthalu) nebo alespoň polovina majetku, jako v případě Jana Hynka z Velínova. Roku 1623 začal v Jihlavě vykonávat svůj úřad královský rychtář, jenž sem byl dosazen z pověření královské komory. Obnova Jihlavy v katolickém duchu probíhala na více frontách. První se týkala změn v duchovní správě a v městské

⁷⁸ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 335-340.

⁷⁹ Blíže ke konfederaci z roku 1619 Karel Malý, Změny státního zřízení v českém stavovském povstání, *Folia Historica Bohemica* 8, 1985, s. 63-88; Josef Válka, Morava ve stavovské konfederaci roku 1619 (Pokus o vytvoření paralelních církevních a politických struktur v Čechách a na Moravě), *Folia Historica Bohemica* 10, 1986, s. 333-349; Týž, *Morava reformace*; Karolína Adamová, *První česká federativní ústava z roku 1619*, Praha 2009.

radě.⁸⁰ Správu fary u sv. Jakuba i její důchody znovu převzal nedávno vyhnaný Erhard Leiss. Do města se také vrátil želivský opat Kašpar Questenberg, který byl neúprosným představitelem reformace. Pouhých 24 hodin pak na odchod měli oba protestanští kazatelé, jejichž útočištěm se staly Drážďany. Další zvýhodnění pro katolíky přišlo po tom, co strahovský klášter vymohl pro jihlavskou faru výčep vína. Touto změnou město přišlo o jedno ze svých práv. Roku 1624 už v obnovené městské radě zasedali pouze katolíci, ale stále nebyli schopni obsadit celé tři rady po dvanácti členech. Pro rekatolizaci obyvatelstva bylo využíváno nejvýznamnějších událostí v životě člověka: narození, sňatku a úmrtí. Při svatbě a křtu byly povoleny jen obřady katolického ritu a od roku 1623 nebylo možno doprovázet ke hrobu zemřelé luterské víry. Konání protestantských bohoslužeb byly kladeny všemožné překážky, a nakonec byly úplně zakázány. Samotný řád jezuitů, který se na rekatolizaci velkou měrou podílel, byl do Jihlavy uveden v roce 1625.⁸¹

Projevem snahy obrátit obyvatele na „správnou“ víru bylo rovněž obnovení starých a vznik nových řádových domů. Činnost obnovili dominikáni, kterým byla zpět do správy vrácena klášterní budova i s majetkem. Od roku 1628 ve městě působil řád kapucínů. Současně s uvedenými změnami byl od dvacátých let vyvíjen nátlak na odchod protestantských měšťanů z Jihlavy. Nátlak vyústil ve vydání dekretu kardinála Františka z Ditrichštejna z 22. března 1625. Dle tohoto nařízení se mělo veškeré městské obyvatelstvo do svatodušních svátků obrátit na katolickou víru, nebo odejít ze země. Současně měli při odchodu odevzdat královské komoře čtvrtinu svého majetku. Většina nekatolíků odešla ještě roku 1625. Pokud by se rozhodli zůstat, bylo by jim zakázáno provozovat obchod i řemeslo, svobodně uzavírat manželství či odkazovat majetek. Dle jihlavských členů Továryšstva Ježíšova dosáhlo město náboženské jednoty již v roce 1631.⁸² Dvacátá léta 16. století se pro město nevyvíjela dobře ani po ekonomické stránce. Zadlužení bylo obrovské, ohroženy byly i dodávky sukna pro habsburskou armádu a situaci musel řešit sám císař Ferdinand II. V červnu 1627 pověřil kardinála Ditrichštejna,

⁸⁰ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 335-340. Více k pobělohorské rekatolizaci Josef Hanzal, Z dějin pobělohorské rekatolizace, Muzejní a vlastivědná práce. Časopis Společnosti přátel starožitností 12, 1974, s. 22-35; Týž, Rekatolizace v Čechách – její historický smysl a význam, Sborník historický 37, 1990, s. 37-91; Týž, Rekatolizace v pobělohorských městech, in: Jaroslav Pánek (ed.) Česká města v 16.-18. století. Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Praha 1991, s. 197-202; Jindřich Francek (ed.), Rekatolizace v českých zemích, Jičín 1995; Jiří Mikulec, Pobělohorská rekatolizace v českých zemích, Praha 1992; Týž, 31.7. 1627. Rekatolizace šlechty v Čechách. Či je země, toho je i náboženství, Praha 2005.

⁸¹ F. Hoffmann, Listy, s.161-162.

⁸² R. Pisková a kol., Jihlava, s. 339-344.

aby Jihlavu chránil před nátlakem a exekucemi věřitelů. Pomoc se však v praxi nekonala a roku 1630 přišlo nevyhnutelné zhroucení městského hospodářství. Komise pod císařským dohledem provedla soupis všech pohledávek a zahájila jednání s věřiteli. Dle úhrnu jednotlivých položek činil dluh 2 500 000 kop grošů. S pomocí císaře se komisi povedlo dlužnou částku mírně snížit a domluvit se na tom, že dluhy budou dlouhodobě spláceny po ročních splátkách.⁸³

Další pobělohorskou změnou pro Jihlavu bylo to, když se ve dvacátých letech stala, z hlediska regionální správy země, centrem samostatného Jihlavského kraje. Od roku 1637 pak byla rovněž sídelním městem krajského hejtmána. Tím se obvykle stával nižší šlechtic. Po vítězství švédských vojsk v bitvě u Jankova v březnu 1645 se severané brzy objevili i před jihlavskými branami, za které se nakonec bez boje dostali. Osvobození se město dočkalo až v prosinci 1647. Třicetiletá válka zanechala v Jihlavě mnoho škod a značně proměnila její podobu. Vedle mnoha zdevastovaných obytných domů a jiných budov se dalším důsledkem třicetileté války stal obrovský úbytek obyvatel. Oproti předválečnému stavu tu žila asi jedna sedmina obyvatel, což bylo cca 1000 osob.⁸⁴

Původního počtu obyvatel Jihlava nedosáhla ani při sčítání lidu roku 1726. Město se však zbavilo válečných dluhů a nic už nebránilo rychlému rozvoji.⁸⁵ Soukenickou výrobu ve druhé polovině 17. století provázely spory mezi soukeníky a obchodníky, které musel často řešit moravský tribunál a vídeňské nadřízené orgány. Dalším problémem soukeníků byla omezení, která regulovala množství vyrobeného sukna, přičemž povolené množství bylo rozdílné pro mistry, přísežné, soukeníky majitele domů a pro soukeníky bydlící v podnájmu nebo na předměstí. Spory eskalovaly ve dvacátých letech 18. století a zasáhnout musel stát. Výsledkem bylo vydání cechovního řádu roku 1725, jehož hlavní úlohou bylo omezování počtu cechovních členů i objemu výroby. Zavedena byla také státní kontrola nad cechem, kterou měl vykonávat vrchní inspektor nad jihlavským soukenictvím. Snaha o státní dohled nad tímto řemeslem vyvrcholila roku 1726, kdy svou činnost zahájila soukenická společnost. Ta měla monopolní právo na obchodování s vlnou i na odběr a prodej sukna. Společnost tak pochopitelně vadila obchodníkům, ale nenaplnila očekávání ani samotných soukeníků, pro které nebyla schopna zajistit dostatek

⁸³ F. Hoffmann, *Listy*, s. 157-159.

⁸⁴ R. Pisková a kol. *Jihlava*, s. 346-358. K třicetileté válce obecně Josef Polišínský, *Třicetiletá válka a český národ*, Praha 1960; Týž, *Třicetiletá válka a Evropské krize XVII. století*, Praha 1970; František Matějka, *Morava za třicetileté války*, Praha 1992; Arnošt Klíma, *Dlouhá válka. 1618-1648*, Praha 2000; Petr Klučina, *Třicetiletá válka. Obraz doby 1618-1648*, Praha 2000.

⁸⁵ F. Hoffmann, *Listy*, s. 207.

práce. Situace vyústila v propuknutí nepokojů v červenci 1726 a uklidnit se je povedlo až vojsku povolánému z Brna. Problémy společnosti neustávaly a počátkem roku 1729 byla rozpuštěna.⁸⁶

Také v první polovině 17. století město formálně řídily „tři rady“. Nevýznamnější postavení však patřilo dvanácti zvoleným radním, kteří se každé čtyři týdny střídali ve funkci purkmistra. Na čtyři týdny se pak tento muž stal hlavou městské samosprávy. Pravidelně po roce se v Jihlavě konaly slavnostní obnovení městských rad, kdy podkomoří jako zástupce panovníka uvedl nové členy do úřadu. V 17. století se „tři rady“ proměnily spíše ve formální sdružení současných i bývalých členů městské rady a o projednávaných záležitostech v pobělohorské době, ve většině případů rozhodovala samotná městská rada pod vedením císařského rychtáře.

Ten jako zástupce panovnické moci ve městě dohlížel na politická rozhodnutí rady, na její hospodaření a mezi jeho kompetence patřil rovněž dohled nad soudnictvím. V rozmezí let 1620-1740 ve vedení města stanulo 183 mužů. Rodin, ze kterých tito radní pocházeli, bylo 129. Uvedené skutečnosti vypovídají o tom, že některé rodiny měly ve vedení města více zástupců. Ve 21 rodinách to byli dva muži, u šesti rodin tři, ze čtyř rodin to pak byli hned čtyři členové sboru radních. Správou města se zabývalo také pět členů erbovní rodiny Gosko ze Sachsenthalu. Primát v počtu členů městské rady však držela rodina Wagnerů, z níž se ve vymezeném období mezi léty 1620-1740 objevilo ve vedení města šest mužů. Členy jihlavské městské samosprávy však nespojovaly pouze pracovní záležitosti, ale také síť vzájemných vztahů, která se tvořila zejména z pokrevních i nepokrevních příbuzenských vazeb. Hustota sítě těchto vztahů se zvětšovala také s členstvím v některém z cechů či náboženských bratrstev a vliv na ni mělo rovněž vzájemné setkávání v kostele nebo hospodě. Kromě městské rady se o blaho města staral také rychtář. Spolu se svým výkonným aparátem zajišťoval zejména bezpečnost ve městě a spravoval městské vězení.⁸⁷

⁸⁶ František Mainuš, *Vlnářství a bavlnářství na Moravě a ve Slezsku v 18. století*, Praha 1960, zde s. 57-81; k Jihlavskému soukenictví v 18. století také Jan Janák, *Tkalcovství v Jihlavském kraji koncem 18. století*, *Vlastivědný věstník moravský* 52, 2000, s. 228-238. Pro 19. století pak Lukáš Fasora, *Moderní podnikání v soukenictví 1770-1848 (Brno, Třebíč, Jihlava)*, in: Taťána Petrasová – Helena Lorenzová (edd.), *Opomíjení a neoblíbení v české kultuře 19. století. Úředník a podnikatel. Sborník příspěvků z 26. plzeňského symposia k problematice 19. století*, Praha 2007, s. 227-235.

⁸⁷ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 354-358.

3. DĚJINY FARNÍHO KOSTELA SV. JAKUBA VĚTŠÍHO V JIHLAVĚ

Stavební práce na kostele sv. Jakuba byly zahájeny v souvislosti s utvářením královského horního města Jihlavy ve čtyřicátých letech 13. století. Původně měl být chrám vystavěn v románsko-gotickém duchu, ale ještě rozestavěný na počátku padesátých let vyhořel. Nová stavba pak byla pod vlivem stavební hutě dominikánského kostela Povýšení sv. Kříže budována ve stylu klasické francouzské gotiky. Ke slavnostnímu vysvěcení olomouckým biskupem Brunem ze Schaumburku došlo 31. května 1257 a současně bylo provedeno i přenesení farní správy. Původně plochostropé trojlodí prošlo v osmdesátých letech 14. století značnou proměnou, kdy v něm bylo vztyčeno šest pilířů a následně bylo zaklenuto.⁸⁸ Severní věž (hláska) byla vybudována na počátku 14. století a její celková výška je 63 metrů. Jižní věž byla postavena o více než století později mezi lety 1430-1436. Když se po roce 1500 začala naklánět, musela být roku 1548 snížena na 54 metrů.⁸⁹

Po zažehnutí sporu mezi městem a želivským klášteřem, který roku 1400 musel urovnat papež Benedikt IX., byl kostel dále modernizován. Chrám se postupně stával nejreprezentativnější stavbou města. V jeho dalších úpravách je možné pozorovat střípky nových mentalit a sebevědomí městské elity.⁹⁰ V důsledku donace jihlavského měšťana Řídela z roku 1400 byla při kostele postavena kaple sv. Václava, která se stala místem pro konání bohoslužeb, které byly určeny česky hovořícím farníkům. Kaple byla bohužel roku 1646 zničena při švédské okupaci města.⁹¹ V roce 1416 práce na kostele pokračovaly a do západní části hlavní lodi byla vestavěna kruchta, na kterou se dalo dostat skrze dvojité točité schodiště. Mezi roky 1444 a 1451 byla severní věž zvýšena o patro pro městského zvoníka, což ještě umocnilo symbolické vyjádření sebevědomí Jihlavy a jejich obyvatel, na kterém se obě věže podílely. Do konce 15. století bylo chrámové trojlodí nově zaklenuto křížovo-žebrovou klenbou. Když zedník Hans kolem roku 1500 zvětšil okna a podstatně tím zvýšil prosvětlenost, se koncepce utváření prostoru stala typicky pozdně gotickou.⁹² Další stavební práce pokračovaly přístavbou dvou kaplí sv. Rocha a sv. Šebestiána (sladovnická kaple). Při požáru města v květnu 1523 byl kostel vážně poškozen. Opravy, jež vedl zejména pražský stavitel Jeroným, si vyžádaly 40 let. Dne 27.

⁸⁸ Zdeněk Jaroš, *Nemovitě památky Jihlavy*, Jihlava 2002, zde s. 20-21.

⁸⁹ Jiří Mašát, *Chrám svatého Jakuba v Jihlavě. Die Jakobskirche in Iglau*, Jihlava 2008, zde s. 19.

⁹⁰ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 229-230.

⁹¹ Antonín Bartůšek – Arnošt Kába, *Umělecké památky Jihlavy*, Havlíčkův Brod 1960, zde s. 26.

⁹² R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 230-231.

října 1563 se do dějin kostela významně zapsalo také svěcení nového velkého zvonu zvaného „Zuzana“, který ulil pražský zvonář Brikcí z Cimperka a jeho hmotnost byla 71q.⁹³ Ve stejném roce byla v severní lodi postavena druhá chórová tribuna. V novějších pramenech je nazývána „luterským chórem“. Patně šlo o prostor určený členům městské rady v této době už luterské Jihlavy.⁹⁴ Další změna ve svatojakubském chrámu nastala v roce 1590, kdy zde poprvé zazněly tóny z nových varhan, které pocházely z dílny Jiřího Kocha z Annaberku.⁹⁵ O nástupu luterské reformace a následném sporu o patronátní právo k faře farního kostela sv. Jakuba pojednává kapitola věnující se dějinám města.

V tomto období již podlahu chrámu pokrývaly desítky náhrobních kamenů, které se zde začaly objevovat na počátku 16. století. Dle analyzovaného rukopisu Jana Jindřicha Marzyho tu na konci 18. věku bylo 160 náhrobků. Většina kamenů náležela jihlavským měšťanům a měšťankám, a hned v několika případech šlo o náhrobky více členů či členek některé z významných jihlavských rodin, které se podílely na samosprávě města či měly významné postavení v rámci jihlavských cechů. Jmenovitě jde například o rodiny Gosků ze Sachsenthalu, Heidlerů z Bukové, Leupoldů z Löwenthalu, Pernfusů, Riesenfelderů z Riesenfeldu, Šenovců z Ungersvertu nebo Štubiků z Königsteinu.⁹⁶

Dalším projevem snahy měšťanů o zajištění reprezentativnosti chrámu bylo pořízení renesanční křtitelnice, která pocházela z dílny norimberského zlatníka Hanse Hirtze. O toto rozšíření vybavení kostela se v roce 1599 zasloužil radní Jakub Seidenmelzer ze Seidenberku.⁹⁷ S nástupem barokního slohu přicházely rovněž další úpravy kostela. Po konci třicetileté války byl hlavní vchod představen o barokní průčelí, čímž byla počata značná barokizace kostela. Roku 1702 byl završen půdorysný vývoj chrámu, když se k severní lodi přistavěla barokní kaple Panny Marie Bolestné.⁹⁸ Kaple se stala nejvýznamnějším poutním místem ve městě. Byla totiž určena pro gotickou sochu Piety pocházející ze 14. století, která se původně nacházela v minoritském klášteře. Ani dnes není zřejmé, jaké důvody vedly k jejímu přesunu, ale lze předpokládat, že se tak stalo v době, kdy byli minorité vypuzeni z města. Samotné stavbě předcházela vznik bratrstva Bolestné Panny Marie, které organizoval premonstrát Fridrich Heilmann. Právě

⁹³ Zdeněk Jaroš – Karel Křesadlo, *Jihlava. Kulturně historický průvodce městem*, Jihlava 1996, zde s. 53.

⁹⁴ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 231-232.

⁹⁵ Oldřich Med, *Svatojakubské anály*, Jihlava 1964, zde s. 12.

⁹⁶ R. Pisková a kol., *Jihlava*, s. 363-364.

⁹⁷ Z. Jaroš, *Nemovitě památky*, s. 22.

⁹⁸ Tamtéž, s. 22.

on se pak stal iniciátorem vzniku kaple. Na stavbu přispěli donací jihlavský měšťan Jakub Jindřich Kielmann a rovněž strahovský opat Vít Seipel.⁹⁹ O sochařskou výzdobu kaple se zřejmě postarali Václav Kovanda a jeho syn Matyáš. Freskovou výmalbu pak provedli Siard Nosecký a Michal Halbax.¹⁰⁰ Barokní proměna kostela vrcholila mezi lety 1771-1784, kdy bylo kromě nového hlavního oltáře vybudováno rovněž osm bočních oltářů, nová kazatelna a postavena byla také krypta pod kaplí Panny Marie Bolestné.¹⁰¹ Roku 1789 došlo ke zrušení hřbitova okolo kostela, na který byly od léta 1594 pochovávány pouze významné osobnosti.¹⁰²

Za dobu své existence se farní kostel sv. Jakuba stal svědkem mnoha významných událostí. S největší pravděpodobností právě tady v lednu 1279 proběhlo dynastické spojení Přemyslovců a Habsburků. Dne 5. července 1436 se zde za účasti římského císaře Zikmunda konala mše a vyhlášení kompaktát. V květnu roku 1471 tu pak proběhlo zvolení Matyáše Korvína jako českého krále.¹⁰³ Důležitou roli sehrál farní kostel i za švédské okupace města ve čtyřicátých letech 17. století. Na konci listopadu 1648 byl na věži kostela zasažen nenáviděný švédský plukovník Samuel Österling, který následkům zranění nakonec podlehl.¹⁰⁴

Mobiliář kostela zahrnoval mnoho uměleckých předmětů. Z období gotiky je nutno zmínit unikátní sousoší Piety a sochu sv. Kateřiny, která patří do skupiny tzv. krásných českých madon a bývá spojována s okruhem Mistra krumlovské madony. Renesance se v chrámu projevila zejména na již zmíněné křtitelnici. Dalším artefaktem této dějinné epochy je epitaf jihlavského patricije Augustina Šmilauera ze Smilova. Největší množství předmětů je ale z období baroka. Jde hlavně o sochy a obrazy. Obrazům dominuje 7,5 m vysoký obraz hlavního oltáře, jenž vyobrazuje Stětí sv. Jakuba. Pochází z roku 1763 a jeho autorem je jihlavský rodák Jan Nepomuk Steiner, který byl jedním z dvorních malířů císařovny Marie Terezie. O vytvoření soch sv. Augustina a sv. Norberta umístěných na hlavním oltáři se postaral Václav Kovanda.¹⁰⁵

⁹⁹ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 388-399.

¹⁰⁰ Z. Jaroš – K. Křesadlo, Jihlava, s. 54.

¹⁰¹ Z. Jaroš, Nemovité památky, s. 22.

¹⁰² Týž, Kostel sv. Jakuba v datech, Jihlava 1994, zde s. 12.

¹⁰³ Z. Jaroš – K. Křesadlo, Jihlava, s. 55.

¹⁰⁴ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 349.

¹⁰⁵ Z. Jaroš – K. Křesadlo, Jihlava, s. 54.

4. JIHLAVSKÉ MĚŠŤANSKÉ RODINY

Kapitola líčí osudy významných jihlavských měšťanských rodin a osob, k nimž se vztahovaly náhrobní kameny v interiéru chrámu sv. Jakuba Většího. Nejprve představuje 22 jihlavských měšťanských rodin. Dále se zabývá sepulkráliemi s latinským nápisem. Poslední část této části bakalářské práce se snaží objasnit osudy „vlastníků“ náhrobků, kteří ve zkoumaném souboru sepulkrálních památek neměli mezi ostatními „majiteli“ kamenů žádné blízké příbuzné.

4.1. Albrechtové

Rodina Albrechtů měla v jihlavském farním kostele sv. Jakuba Většího tři náhrobní kameny.¹⁰⁶ V Jihlavě Albrechtové žili už v druhé polovině 16. století, ale bohužel není jasné, kdo a kdy získal erb. Známá je ale podoba znaku: V děleném štítě se v horní polovině nacházel doprava krácející lev, který měl zdvižený ocas. V dolní polovině se pak nalézala tři kosmá břevna. Nad štítem byla kolčí přilba s točenicí, na níž byl klenot v podobě dvou buvolích rohů.¹⁰⁷

Jako první se v podlaze objevil náhrobní kámen číslo 118, který patřil Kateřině Zechlové, rozené Albrechtové. Kateřina zesnula 14. května 1691 ve věku 61 let. O osm let později, 19. července 1699, zemřel ve věku 64 let Albert Maxmilián Albrecht.¹⁰⁸ Albert zasedal v městské radě a na správě Jihlavy se podílel po 24 let.¹⁰⁹ Náležel mu náhrobek číslo 68, jenž se nacházel v prostřední řadě mezi lavicemi. Nejmladší sepulkrálií, která v nápisu obsahovala příjmení Albrecht, byla sepulkrální památka číslo 56. Ta patřila Anně Barboře Kützmglové, předtím Tschepanové, jež se narodila jako Albrechtová.¹¹⁰ Více prostoru je jí věnováno v podkapitolách o rodinách, do nichž se provdala.

¹⁰⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁰⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 90.

¹⁰⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum); Zdeněk Jaroš uvádí jako jeho druhé jméno Michal, ale s největší pravděpodobností se bude jednat o jednu a tu samou osobu; Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 90.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 90.

¹¹⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

4.2. Dobranerové

Jméno Dobraner se v podlaze jihlavského kostela sv. Jakuba Většího objevilo na čtyřech náhrobních kamenech. Na rok 1584 odkazovaly hned dva náhrobní kameny, které se vztahovaly k této rodině. Prvním z nich byl kámen číslo 100. Ten sdílela sociální těla manželského páru Václava a Kateřiny Dobranerových. Na konci srpna 1584 skonal Václav Dobraner a 25. ledna následujícího roku zemřela také jeho žena Kateřina. Oba dva se dožili výjimečného věku, neboť Václavovi bylo přes 90 let a jeho manželce Kateřině dokonce stěží uvěřitelných 110 let.¹¹¹

Druhým náhrobkem, který se v chrámové podlaze objevil v roce 1584, byl kámen číslo 77, jenž měl současně vytvářet věčnou památku na Barboru Dobranerovou a její dceru Juditu.¹¹² Barbora byla první manželkou soukeníka Marka Dobranera,¹¹³ který jako první začal tkát jemný druh sukna, tzv. „boy“. Toto sukno se stalo tak oblíbeným, že se vyváželo i do cizích zemí a výroba sotva stačila pokrýt vysokou poptávku.¹¹⁴ Marek byl činný rovněž v rámci městské správy, kdy ho kronika královského města Jihlavy Martina Leupolda z Löwenthalu poprvé zmiňovala v souvislosti s obnovou městské rady v roce 1574.¹¹⁵ Od roku 1589 pak Marek vykonával funkci rychtáře.¹¹⁶ Stejnou pozici zastával také po obnově městské rady léta 1595.¹¹⁷ Na jeho význam v rámci městské obce ukazovalo i to, že výše zmiňovaná kronika obsahuje rovněž zápis o jeho smrti. Marek Dobraner, jenž po 31 let působil v městské radě, zemřel v listopadu 1604.¹¹⁸ Jen o necelých pět let přežila Marka jeho druhá žena Zuzana, rozená Lezelterová, které patřil kámen číslo 111. Zuzana zemřela 12. února 1609 ve věku 44 let.¹¹⁹

Poslední sepulkrální památkou, která se vztahovala k Dobranerům, byl kámen číslo 125. Tato sepulkrálie patřila Dorotě Pableové, rozené Dobranerové. Dorota byla dcerou Václava Dobranera, ale jednalo se o jiného Václava Dobranera, než kterého zmiňují výše v souvislosti s náhrobkem číslo 100.¹²⁰ Jejím manželem byl Jiří Pable, pro

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=652 (ke dni 17. 11. 2023).

¹¹⁴ F. Hoffmann, Listy, s. 87. Více k jihlavskému soukenictví František Mainuš, Vlňařství; Jan Janák, Tkalcovství; Ivana Ebelová, Zlatá doba.

¹¹⁵ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 157.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 183.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 192.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 223.

¹¹⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹²⁰ Tamtéž.

něhož byla Dorota již druhou manželkou. Jiří se v Jihlavě zabýval výrobou sladu a zároveň byl členem radního sboru. V roce 1621 vykonával funkci městského rychtáře. Strmý životní a kariérní pád pro něj přišel v roce 1625, kdy byl za aktivní účast ve stavovském povstání půl roku vězněn, musel vykonávat nucené práce, přišel o majetek a nakonec odešel do vyhnanství.¹²¹ Jaký byl další osud jeho ženy Doroty, není známo, ale jisté je, že za místo své posmrtné památky si zvolila právě svatojakubský kostel. Dorota Pableová skonala 17. prosince 1663 ve věku 66 let.¹²²

4.3. Gleixnerové z Rosenbrunnů

Dva náhrobní kameny měli v podlaze kostela sv. Jakuba Většího také Gleixnerové z Rosenbrunnů.¹²³ Tato starobylá jihlavská cínařská a zvonařská rodina žila v Jihlavě už na počátku 16. století.¹²⁴ Erbovnictví získal ve městě Laxenburku Lukáš Norber Gleixner v květnu 1637.¹²⁵ Získaný znak vypadal takto: Na modrém štítu bylo v patě stříbrné trojvrší, na kterém se vpravo nacházel zlatý lev, jenž v předních tlapách držel stříbrný zvon. Nad štítem byla otevřená přilbice a v klenotu dva dělené buvolí rohy (vpravo modrozlatý, vlevo červenostříbrný). Přes rohy ležela zkřížená kladívka, na nichž se pak nacházela stříbrná konvice. Přikrývadla byla vpravo červenostříbrná a vlevo modrozlatá.¹²⁶

Nejstarší náhrobek, jenž patřil rodině Gleixnerů, byl kámen číslo 71. Ten vytvářel věčnou vzpomínku na již výše zmiňovaného Lukáše Norberta Gleixnera. Vzhledem ke sledovanému souboru náhrobních kamenů bylo nezvyklé, že nápis na jeho náhrobním kameni byl napsán v latině, což bylo typické spíše pro sepulkrální památky duchovních. Lukáš Norbert¹²⁷ byl s největší pravděpodobností synem Jiřího Gleixnera, který se jako zvonař podílel na výrobě zvonů do svatojakubského kostela v Jihlavě a také do kostela ve Vyskytné nad Jihlavou. Lukáš se narodil okolo roku 1570 a stejně jako jeho otec se věnoval zvonařství a rovněž cínařství. Zabýval se například výrobou cínového nádobí,

¹²¹ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 75.

¹²² *Královská kanonie premonstrátů na Strahově*, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 95.

¹²⁵ Vojtěch Král z Dobré Vody, *Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien*, Praha 1904, zde s. 70.

¹²⁶ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 95.

¹²⁷ Zdeněk Jaroš uvádí ve sledovaném období více rodinných příslušníků se jménem Lukáš, ale vzhledem k věku a při zohlednění další literatury se domnívám, že se jedná o jednu osobu. Nedůvěru v text Z. Jaroše vztahující se k rodině Gleixnerů budí i množství chyb, které zde uvádí; Tamtéž, s. 95.

křtitelnic, rakví a zvonů.¹²⁸ Jeho zvony zněly například v Ořechově, Velkém Meziříčí nebo v Telči. Křtitelnicemi pak ozdobil kostely v Jaroměřici nad Rokytinou, v Polné nebo ve Stonařově. Dalším zdrojem jeho příjmů byla výroba cínových rakví, kdy například dodal osm rakví pro rodinu Žejdliců ze Šenfeldu. Jako podpis na jednotlivých vyrobených kusech užíval i jména Lucas Kandler nebo Lucas Konwarz.¹²⁹ Lukáš Norbert Gleixner z Rosenbrunnů zemřel 17. března 1641, kdy mu bylo 70 let.

Druhým náhrobním kamenem rodiny Gleixnerů byl kámen číslo 87, který patřil Tomáši Gleixnerovi. Ten byl synem Lukáše Norberta a též vykonával cínařské a zvonařské řemeslo.¹³⁰ Narodil se v roce 1598 a za svého života odlil zvony například pro Vilémov nebo Šlapanice-Bedřichovice. Vyrobit také zvon s nápisem a reliéfním erbem města Jihlavy pro kostel sv. Jana Křtitele v Jihlavě.¹³¹ Tomáš Gleixner zesnul 8. prosince 1655 ve věku 57 let.¹³²

4.4. Goskové ze Sachsenthalu

Mezi jihlavskou nobilitu se v novověku řadili rovněž Goskové ze Sachsenthalu. Této rodině patřila ve svatojakubském kostele trojice náhrobků. Nejstarším náhrobkem, jenž patřil Goskům, byl kámen číslo 151, který měl vytvořit věčnou vzpomínku na Martina Kryšpína Goska ze Sachsenthalu,¹³³ jenž se patrně nejvíce zasloužil o vzestup této jihlavské patricijské rodiny. V březnu 1642 právě on získal za zásluhy o město za třicetileté války šlechtický titul.¹³⁴

Znak rodu měl tuto podobu: V pravé zlaté polovině polceného štítu se nacházela půlka černé korunované orlice s červeným jazykem. Levá polovina byla rozdělena na horní červené pole, kde se nalézala stříbrná šesticípá hvězda a na dolní stříbrné pole. V něm stál na zeleném pahorku černý jestřáb, který držel ve zdvižené pravé noze a v zobáku po zlatém prstenu s rubínem. Na štítě se nacházela zlatá korunovaná přilba a v klenotu byly dělené buvolí rohy. Pravý roh barvy červenostříbrné a levý zlatočerné.

¹²⁸ Popis jeho umělecké činnosti viz Günter Meißner, Saur allgemeines Künstlerlexikon: die bildenden Künstler aller Zeiten und Völker. Band 56. Glandorf-Goepfert, München 2007, zde s. 126-127. Také Kateřina Dolejší, Dürerovská a flötnerovská inspirace v díle jihlavského zvonaře a cínaře Lukáše Gleixnera, in: Generosum labor nutrit. Sborník k poctě Bohumila Samka, Brno 2010, s. 97-119.

¹²⁹ G. Meißner, Saur allgemeines Künstlerlexikon, s. 126-127.

¹³⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchu Buchhandlungs epitaphiorum).

¹³¹ G. Meißner, Saur allgemeines Künstlerlexikon, s. 126-127.

¹³² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchu Buchhandlungs epitaphiorum).

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 96-97.

Mezi nimi vystupovala z koruny ruka v zlatém rukávu, jež držela tři pštroší pera (stříbrné, červené, stříbrné). Přikrývadla byla červenostříbrná.¹³⁵

Martin Kryšpín roku 1650 zakoupil statek Waldhausen, dříve Puschhöfen, kterému byl dán název Sachsenthal (Sasov).¹³⁶ Rodina Gosků držela Sasov do roku 1721, kdy jej jeho vnuk Josef Ignác Gosko prodal Jihlavě. Profesně se Martin Kryšpín věnoval zejména obchodní činnosti a sladovnictví¹³⁷ a přitom po 37 let a tři měsíce působil jako radní, a dokonce se stal i primátorem.¹³⁸ Co se týče rodinného života, byl Martin Kryšpín třikrát ženatý. Nápis na jeho náhrobku prozrazoval, že sám zabezpečil dítě zplozené ze třetího manželství a za svůj život zažil 19 vnoučat. Přesný počet potomků už bohužel nezmínil.¹³⁹ Zdeněk Jaroš uvedl pouze jednoho potomka, a tím byl Tobiáš Jindřich.¹⁴⁰ Ale vzhledem k uvedenému počtu vnoučat lze téměř s jistotou předpokládat, že potomků bylo více. Svůj dlouhý život Martin Kryšpín Gosko ze Sachsenthalu uzavřel 22. ledna 1680, kdy mu bylo 87 let.¹⁴¹

Náhrobní kámen číslo 152, který ležel přímo vedle kamene 151, patřil Marii Goskové ze Sachsenthalu. Marie, rozená Faberová, byla jednou z manželek Martina Kryšpína a jejich náhrobní kameny měly po smrti manžela navždy sdílet společný prostor v blízkosti kaple sv. Anny. Její náhrobní kámen se zde ale objevil už o 27 let dříve, protože zemřela již 27. září 1653 ve věku 40 let.¹⁴²

Nejmladší a zároveň poslední náhrobní kámen, jenž se vztahoval k rodině Gosků ze Sachsenthalu byl náhrobek číslo 91. Ten vytvářel věčnou vzpomínku na Annu Pavlínu Pernfusovou, rozenou Goskovou ze Sachsenthalu, která byla dcerou Ferdinanda Ondřeje Goska.¹⁴³ Ten byl bratrem již výše zmiňovaného Martina Kryšpína Goska a ve městě se zabýval sladovnictvím.¹⁴⁴ Větší pozornost je Anně Pavlíně věnována v podkapitole o Pernfusech.

¹³⁵ Tamtéž, s. 96-97.

¹³⁶ Tamtéž, s. 96-97. Naproti tomu H. von Kadich uvedl, že statek Sachsenthal Goskové zakoupili až v roce 1669, kdy jej měl získat Tobiáš Jindřich Gosko ze Sachsenthalu, který byl Martinovým synem; Heinrich von Kadich – Conrad Blažek, *Der Mährische Adel*, Nürnberg 1899, zde s. 38.

¹³⁷ Tamtéž, s. 96-97.

¹³⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 96-97.

¹⁴¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ MZA v Brně, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

¹⁴⁴ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 96-97.

4.5. Haidlerové

Jméno Haidler bylo vytesáno do čtyř náhrobních kamenů nacházejících se uvnitř svatojakubského chrámu.¹⁴⁵ Rod Haidlerů užíval v 17. století dokonce dva predikáty. Většina členů tohoto jihlavského rodu užívala přídomek „z Bukova“, predikát „z Boříšova“ užíval pouze Marek Haidler z Boříšova, který byl nobilitován císařem Matyášem ve Vídni v lednu 1617. Od léta 1618 byl Marek měšťanem a radním města Jihlavy, ale o svou pozici přišel v roce 1623 kvůli účasti na protihabsburském odboji. Predikát „z Bukova“ pak zřejmě získal v září roku 1616 Jan Rudolf.¹⁴⁶ Erb pro Haidlery z Bukové vypadal v témže roce takto: Přes červený štít s třemi stříbrnými břevny stoupal černý hrot. V něm se vpravo nacházel zlatý dvouocasý korunovaný lev. Nad štítem byla otevřená přilba s korunou. V klenotu lev ze znaku. Přikrývadla byla červenostříbrná.¹⁴⁷

Všichni čtyři sledovaní Haidlerové, kteří měli v kostele sv. Jakuba svoji sepulkrální památku, ale zemřeli ještě před rokem 1616, takže se jich nobilitace netýkala. Uvedené tvrzení by odpovídalo i tomu, že ani na jednom ze čtyř náhrobních kamenů, které se v kostele sv. Jakuba nacházely, se žádný přídomek neobjevil.

První z Haidlerů, kdo našel místo své posmrtné památky v jihlavském farním chrámu, byla Regina Haidlerová, rozená Lídlová. Její sociální tělo měl navždy zachovat náhrobní kámen číslo 145. Regina byla manželkou Pavla Haidlera, a i když literatura žádnou jeho další manželku neuvádí, tak je nutné konstatovat, že se s největší pravděpodobností jednalo o jeho první manželku. Usuzuji z toho, že i po její smrti v roce 1583 se Pavlovi stále rodily děti.

Náhrobek číslo 135 pak vytvářel věčnou vzpomínku na Pavlovu dceru Reginu,¹⁴⁸ která zemřela 14. října 1597, kdy jí bylo jedenáct let. Dalšího Pavlova potomka připomínal kámen číslo 140. Ten patřil Pavlovi mladšímu synu Davidovi, jenž opustil svět živých v roce 1600 ve věku jednoho roku a deseti týdnů.¹⁴⁹

V listopadu roku 1614 se v kostele sv. Jakuba objevil kámen číslo 44, který představoval místo posmrtné komemorace pro Reginina manžela a otce uvedených dětí

¹⁴⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁴⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 99-100.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Zdeněk Jaroš chybně uvádí Reginu jako dceru Tomáše Haidlera; Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 99-100.

¹⁴⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Pavla Haidlera, jenž zemřel 3. listopadu 1614 ve věku 72 let.¹⁵⁰ Pavel po 41 let zasedal v jihlavské městské radě a vrcholem jeho kariéry ve správě města bylo vykonávání funkce primátora. Jako zástupce města se například staral o koupi části trčkovského panství. Mezi přeživší Pavlovy děti patřil syn Jan a zřejmě měl i dalšího syna Pavla. Společně těmto bratrům náležel dům v Řeznické (dnešní Kosmákově) ulici, jenž rodině patřil už delší dobu, protože jej vlastnil už jejich děd Pavel. Jan stejně jako jeho otec působil po 11 let ve sboru radních.¹⁵¹ Za ženu pojal Annu, jež byla dcerou Jiřího Štubika,¹⁵² kterému ve zkoumaném souboru náhrobních kamenů patřil kámen číslo 27.¹⁵³ O Jiřím se podrobněji zmiňuji v podkapitole věnující se právě této erbovní jihlavské rodině. Janovým synem pak byl již zmiňovaný Marek, jenž v roce 1617 získal predikát „z Boříšova“.¹⁵⁴

4.6. Heusserové z Brakfeldu

Na Heussery z Brakfeldu v chrámu sv. Jakuba Většího upamatovaly dvě sepulkrální památky. S největší pravděpodobností nejstarším náhrobním kamenem, jenž se vztahoval k této rodině, byl kámen číslo 16.¹⁵⁵ Autor pramene dokázal náhrobek přiřadit pouze pomocí erbu, ale v jiných pramenech uváděl Marzy i Cerroni, že v presbytáři farního kostela měl být pohřben Dětrich Heusser.¹⁵⁶ Dětrich žil v Jihlavě ve druhé polovině 16. století, kdy měl dům s chlebnou lavicí na náměstí v „Kretzlu“.¹⁵⁷ Před ním ještě vlastnil dům ve IV. čtvrti, který ale roku 1576 prodal. Ve městě se Dětrich živil jako kupec a zřejmě se mu nevedlo špatně, protože domy v „Kretzlu“ patřily k nejdražším v Jihlavě.

Významným se pro něj stal rok 1601, kdy obdržel erb.¹⁵⁸ Ten měl tuto podobu: V čtvceném znaku s červeným pruhem uprostřed bylo první a čtvrté pole černé a v obou těchto polích se směrem od středu nacházela polovina zlaté orlice. Ve druhém zlatém poli bylo černé břevno a ve třetím poli, které mělo rovněž zlatou barvu, se nalézal černý hrozen. V červeném pruhu uprostřed stál na černém trojvrší bílý dům. Nad štítem byla otevřená přilba s korunou a v klenotu se nacházely rozkřídlené perutě (vlevo

¹⁵⁰ Jako jediný z Haidlerů byl na náhrobním kameni psán jako Heidler; Tamtéž.

¹⁵¹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 99-100.

¹⁵² Tamtéž, s. 99-100.

¹⁵³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁵⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 99-100.

¹⁵⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁵⁶ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 323-324.

¹⁵⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 100.

¹⁵⁸ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 323-324.

stříbrnočervená, vpravo zlatočerná). Mezi nimi stál stejný dům jako v pruhu uprostřed. Příkrývadla byla vlevo barvy stříbrnočervené a vpravo zlatočerné.¹⁵⁹ O rok později přijal Dětřich za manželku Zuzanu, jež byla dcerou Tobiase Kresla z Gwaltenberka.¹⁶⁰ Kdy Dětřich zemřel není známo, poslední zmínka o něm pochází z roku 1604.¹⁶¹ Druhý náhrobek, který zmiňoval Heussery, byl kámen číslo 147. Ten patřil Marii Magdaleně Kautzmanové, rozené Heusserové z Brakfeldu. Podrobněji mu bude věnována pozornost v podkapitole o Kautzmanech.¹⁶²

4.7. Jungmayerové z Hofu

Jungmayerům z Hofu patřily v jihlavském kostele tři náhrobní kameny z nichž dva byly v době vzniku pramene plně čitelné a u jednoho se zachoval pouze opis.¹⁶³ Bohužel není známo, kdy přesně Jungmayerové získali erbovnictví, ale s jistotou to muselo být před srpnem roku 1535. Protože tehdy byl Baltazaru Jungmayerovi, jeho synům Janu, Michalovi a synovci Urbanovi potvrzen a polepšen znak.¹⁶⁴ Erb vypadal takto: V polceném štítu byla pravá půle červená a levá modrá. Přes obě pole ležely zkřížené zlaté cepy. Na horním okraji štítu se nacházela otevřená přilba s korunou a v klenotu byly stejné cepy jako na štítu. Příkrývadla vpravo barvy modrozlaté a vlevo červenozlaté.¹⁶⁵

Výše zmíněný Baltazar ve městě vykonával funkci perkmistra a měl na starosti správu dolů. Podílel se také na městské správě jako radní a v roce 1531 dokonce zastupoval město na zemském sněmu v Brně. Pro tuto jihlavskou rodinu bylo typické sladovnické řemeslo. V 16. a 17. století se výrobě této základní suroviny pro vaření piva věnovali Wolfgang, Michal, Baltazar mladší a v druhé polovině 17. století i Esaiáš.¹⁶⁶

S posledně jmenovaným souvisí nejstarší náhrobek patřící Jungmayerům. Náhrobní kámen číslo 72 patřil Esaiášovu synu Janu Františkovi, který zemřel 19. března 1668 ve věku pouhých 20 týdnů.

Sepulkrálie číslo 35 pak náležela Jakubu Jungmayerovi, jenž býval jihlavským soukenickým cechmistrem.¹⁶⁷ Jakub byl zřejmě synem Baltazara mladšího, který se jak

¹⁵⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 100.

¹⁶⁰ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 323-324.

¹⁶¹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 100.

¹⁶² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 89.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 89.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 89.

¹⁶⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

jsem už výše uváděl věnoval sladovnictví a v první polovině 17. století v Jihlavě vlastnil dům v Dolní České (dnešní Brněnské) ulici.¹⁶⁸ Jakub Jungmayer skonal v období Velikonoc roku 1671, kdy mu bylo 88 let.

Poslední a nejmladší náhrobní kámen, který upomínal na Jungmayery, byl kámen číslo 28, u kterého se bohužel zachoval pouze text v opisu. Z nápisu se zachoval pouze konec textu, kde se nacházel citát ze 14. kapitoly listu Římanům. Opis prozrazoval alespoň to, že léta 1673 postavil toto místo odpočinku pro sebe a své dědice čestný pán Esaiáš Jungmayer.¹⁶⁹ Esaiáš mezi léty 1634-1640 studoval na jihlavském gymnáziu.¹⁷⁰ V dospělosti se věnoval sladovnictví,¹⁷¹ byl také obchodníkem a v neposlední řadě rovněž zasedal v radě města.¹⁷² Roku 1672 odkázal 300 zlatých mariánské kapli u kostela sv. Jakuba Většího.¹⁷³ V dobročinných odkazech pokračoval i nadále a v roce 1682 postoupil jezuitské koleji pohledávku ve výši 350 zlatých, kterou měl za dodávku sukna na lineckém trhu u rakouského obchodníka Lorentze Hormayera.¹⁷⁴

4.8. Karnerové z Löwensfeldu

Přibližně v samém středu celého svatojakubského kostela se vedle sebe nacházela dvojice náhrobních kamenů, kterou vlastnili Karnerové z Löwensfeldu.¹⁷⁵ Tato jihlavská rodina získala šlechtictví a predikát z Löwensfeldu v únoru 1708, kdy byl udělen Jiřímu Františkovi Ludvíku Karnerovi.¹⁷⁶ Rodový znak pak vypadal takto: V červeném štítu se uprostřed nacházel modrý kříž s rozšířenými konci, který rozděloval erb na čtyři pole. V levém dolním poli stál zlatý jednoocasý lev přivrácený ke kříži. V pravém dolním poli se nalézal stříbrný gryf, jenž stál nahnutý směrem ke kříži. Na horním okraji štítu byla položena otevřená přilba s červenožlatou točenicí, ze které vpravo vyrůstal zlatý lev. Přikrývadla vpravo barvy červenožlaté a vlevo červenostříbrné.¹⁷⁷

Nejstarší náhrobek patřící Karnerům byl kámen číslo 53, jenž upomínal na Jiřího Ludvíka Antonína Karnera z Löwensfeldu. Vzhledem k celému souboru analyzovaných

¹⁶⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 89.

¹⁶⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁷⁰ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 74-76.

¹⁷¹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 89.

¹⁷² K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 74-76.

¹⁷³ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 89.

¹⁷⁴ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 74-76.

¹⁷⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁷⁶ A. von Doerr, Der Adel, s. 192.

¹⁷⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 90.

sepulkralií vykazoval jistou odlišnost. Z neznámého důvodu nebyla součástí náhrobního nápisu informace o tom, kdy Jiří Ludvík zemřel, nýbrž kdy se narodil. Dle tohoto pramene se tedy měl narodit 7. května roku 1669.¹⁷⁸ Zdeněk Jaroš ve svém článku u Jiřího Ludvíka uvedl datum narození 7. března 1696.¹⁷⁹ Avšak ani jeden z těchto údajů zřejmě není pravdivý. Dle matričního zápisu se Jiří Ludvík narodil 7. května 1696.¹⁸⁰ Za svého života byl právníkem a jihlavským měšťanem. Za ženu pojal blíže nespecifikovanou Marii Annu, která zemřela v srpnu 1754.¹⁸¹ Co se týče smrti Jiřího Ludvíka, Zdeněk Jaroš uvedl jako datum jeho úmrtí 17. listopad 1728,¹⁸² které se ale neshoduje s matričními záznamy a správné není ani dle nápisu na jeho náhrobním kameni. Na něm totiž bylo uvedeno, že jeho život trval 37 let, osm měsíců a deset dní.¹⁸³ Dle výpočtu podle datumu narození by měl Jiří Ludvík zemřít 17. ledna 1734, ale ani tento údaj bohužel neodpovídá matričnímu záznamu.¹⁸⁴

Otcem Jiřího Ludvíka byl již výše zmiňovaný Jiří František Ludvík Karner, jenž byl vlastníkem domu č. 14 na dnešním Masarykově náměstí v Jihlavě. Není úplně jasné, kdy dům vlastnil, ale dle rejstříku daně z komínů mu patřil k roku 1704. Dům zřejmě získal díky sňatku s dcerou minulého majitele Daniela Tschepaného, který měl v kostele sv. Jakuba Většího rovněž svoji sepulkralii (kámen číslo 57).¹⁸⁵ Právě v tomto chrámu se roku 1688 Jiří František oženil s Annou Rozinou Veronikou,¹⁸⁶ na kterou upomínal kámen číslo 54.¹⁸⁷ Pro ni to nebyl první sňatek, jelikož byla vdovou po Lucasi Kützmöglovi. Jiří František se ve městě živil jako kupec a významně se podílel na správě města Jihlavy. V letech 1705-1735 byl členem městské rady, 1717-1718 zastával funkci městského rychtáře a pro roky 1727, 1729, 1731 a 1734 se stal primátorem. Jiří František

¹⁷⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁷⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 90.

¹⁸⁰ MZA v Brně, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

¹⁸¹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 90.

¹⁸² Tamtéž, s. 90.

¹⁸³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁸⁴ Určením základních životních údajů Jiřího Ludvíka Antonína Karnera z Löwensfeldu se ve svém článku zabýval i Radim Gonda, Majitelé a obyvatelé domů č. 14, 15 a 16 na současném Masarykově náměstí v Jihlavě, Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských 20, 2017, s. 69–120; zde s. 77.

¹⁸⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁸⁶ R. Gonda, Majitelé, s. 76-80.

¹⁸⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

patřil mezi nejbohatší jihlavské měšťany. Kupříkladu ve městě a jeho okolí vlastnil několik sousedících domů poblíž minoritského kláštera, které zakoupil v letech 1713 a 1714. V roce 1715 koupil za 3300 rýnských zlatých Český mlýn společně s těžebními díly v lokalitě U zaječího skoku, kus pole se zařízením u něj stojící, které bylo dříve nejspíše určeno k hornické činnosti, dále rovněž náhon k tomuto mlýnu, potok, zemědělské pole a další majetek. Obchodoval také s již zmiňovaným Josefem Ignácem Goskem ze Sachsenthalu, od něhož odkoupil roku 1719 les a louku U Zaječího skoku, nebo s Andreasem Antonem Jungmayerem z Hofu.¹⁸⁸ Tragickým se pro něj ale stal pokus o obnovení dolování stříbra na Jihlavsku. Byl vlastníkem největšího počtu kukušů (podílů) v tzv. kverkovském bratrstvu, které se snažilo o důlní podnikání na Jihlavsku.¹⁸⁹ Tento nápad ho přišel velmi draho, protože mezi lety 1721-1735 proinvestoval 37000 zlatých.¹⁹⁰

Jiří František měl celkem čtyři syny a jednu dceru Annu Rozinu. Synové František Josef Xaver, Karel Ferdinand a již popisovaný Jiří Ludvík zesnuli dříve než jejich otec. Jediným dědicem tak zůstal poslední syn Leopold Norbert.¹⁹¹ Kmotrovství jako další způsob propojení jihlavských erbovních rodin demonstroval křest Karla Ferdinanda, který se odehrál 1. dubna 1691. Kmotrem se mu stal Jan Jindřich Steuerer ze Štyrcenhyblu¹⁹² (náhrobní kámen číslo 83)¹⁹³ a kmotrou mu byla Janova žena Anna Rozina. Jiří František zesnul v lednu 1736 a na pokrytí dluhů musel vyhradit část nemovitostí, jejichž soupis se objevil v jeho závěti, již pořídil 29. srpna 1735.¹⁹⁴

Jak jsem uváděl výše, manželkou Jiřího Františka Karnera byla Anna Rozina Veronika Karnerová z Löwensfeldu, rozená Tschepanová, které ve svatojakubském chrámu patřil náhrobek číslo 54. Svět živých opustila 2. září 1721 ve věku 63 let.¹⁹⁵

4.9. Kautzmanové

Hned pět náhrobních kamenů v podlaze jihlavského chrámu sv. Jakuba demonstrovalo věhlas rodiny Kautzmanů. Dne 22. května 1623 skonal Jan Kautzman, jenž byl synem Tobiáše Kautzmana. Nápis na jeho náhrobním kameni číslo 119 prozradil, že v době smrti

¹⁸⁸ R. Gonda, *Majitelé*, s. 76-80.

¹⁸⁹ F. Hoffmann, *Listy*, s. 228-229.

¹⁹⁰ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (II. část)*, s. 90.

¹⁹¹ R. Gonda, *Majitelé*, s. 76-80.

¹⁹² Tamtéž, s. 76-80.

¹⁹³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁹⁴ R. Gonda, *Majitelé*, s. 76-80.

¹⁹⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

mu bylo pouhých osm dnů. To, že se jednalo o dětský náhrobek, jasně prozrazovalo dítě v zavinovačce, které bylo do náhrobku vytesáno.¹⁹⁶

Chronologicky druhou členkou rodu, jež měla svoji sepulkrální památku u sv. Jakuba, byla Marie Magdalena Kautzmanová, rozená Heusserová z Brakfeldu. Patřil jí náhrobní kámen číslo 147, který se nacházel v blízkosti kaple sv. Anny. Marie zemřela 8. ledna 1675, kdy jí bylo 64 let.¹⁹⁷

O více než 40 let později se v podlaze objevil kámen číslo 154, který měl navždy upomínat na Annu Kateřinu Terezu Kautzmanovou, rozenou Pongratzovou. Anna opustila svět živých 29. října 1716 ve věku 60 let. Hned vedle byl náhrobek číslo 155,¹⁹⁸ jenž patřil jejímu manželovi Janu Arnoštu Sylvestru Kautzmanovi.¹⁹⁹ Jan Arnošt se v Jihlavě živil jako lékárník. Rovněž po 37 let a pět měsíců zasedal v městské radě a 16 let stál v čele města jako primátor. Jan Arnošt Sylvestr Kautzman zemřel 23. března 1719 ve věku 75 let.

Do rodiny Kautzmanů patřila také dcera výše zmíněných manželů, Marie Kateřina Kützmöglová, rozená Kautzmanová, o které se rovněž zmiňují v podkapitole věnované Kützmögglům. Marie skonala v roce 1757, kdy jí bylo 77 let. Díky tomu mohla v chrámové kapli sv. Anny, jež se ve svatojakubském kostele nachází napravo od presbytáře, vytvořit jakousi svou „rodinnou galerii“. V této kapli se dle nákresu nacházelo celkově sedm sepulkrálních památek. Pět z nich se vztahovalo přímo k Marii Kateřině Kützmöglové, rozené Kautzmanové. Nacházely se zde náhrobní kameny jejich rodičů Anny Kateřiny a Jana Arnošta Kautzmanových (číslo 154 a 155), manžela Jana Pavla Kützmögla (číslo 159), dcery Elišky Barbory (číslo 160), a nakonec zde měla náhrobek i ona sama (číslo 158). Její příbuznou byla s největší pravděpodobností rovněž Eliška Barbora Zebo z Brachfeldu, kterou připomínal náhrobní kámen číslo 156. Eliška byla totiž dcerou Kateřiny, rozené Kützmöglové. Posledním kamenem v kapli sv. Anny byl kvádr číslo 157, který sloužil jako vchod do hrobky, jež se nacházela pod kaplí.²⁰⁰ V ní

¹⁹⁶ Tamtéž. V době vzniku nákresu nedokázal autor přečíst celý nápis. S identifikací náhrobku mi pomohly výsledky archeologického průzkumu, který v kostele sv. Jakuba většího probíhal v roce 2008, kdy došlo k obnově chrámové podlahy; Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=513 (ke dni 17.11. 2023).

¹⁹⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ MZA v Brně, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

²⁰⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

mělo místo množství malovaných a popsaných rakví, ze kterých byly dvě datovány. Starší z nich pocházela z roku 1742 a mladší byla z roku 1757.²⁰¹ Datace mladší rakve se shoduje s datací smrti výše zmíněné Marie Kateřiny Kützmögllové, rozené Kautzmanové. Uvedené skutečnosti by mohly nasvědčovat tomu, že kaple sv. Anny sloužila nejen jako prostor pro posmrtnou existenci sociálních těl Kautzmanů a Kützmöglů, ale i jako místo posledního odpočinku jejich fyzických těl.

4.10. Kützmögllové

Kützmöglům patřily ve svatojakubském kostele celkem čtyři náhrobní kameny. Nejstarší sepulkrálí této rodiny byl kámen číslo 56. Tomu je větší pozornost dána v podkapitole, jež se zaměřuje na rodinu Tschepanů, protože Anna Barbora Kützmögllová, rozená Albrechtová, si jako místo své posmrtné komemorace vybrala prostor vedle svého prvního manžela Daniela Tschepaneho.

Ze zbylých tří náhrobních kamenů byl nejstarší kámen číslo 159, který měl vytvářet trvalou památku na Jana Pavla Josefa Kützmögla.²⁰² Ten se narodil na Nový rok 1680 a dle matričního zápisu byl synem Lukáše Kützmögla a jeho manželky Anny Roziny Veroniky.²⁰³ Po smrti Lukáše se Anna Rozina Veronika v roce 1688 provdala za Jiřího Františka Ludvíka Karnera.²⁰⁴ Pozoruhodné je, že babičkou Jana Pavla byla již výše zmiňovaná Anna Barbora Kützmögllová. Dle příjmení by na tom nebylo nic zvláštního, ale Anna Barbora nebyla pokrevní příbuznou Lukáše Kützmögla, ale byla matkou Anny Roziny Veroniky a sama se po smrti jejího prvního manžela Daniela Tschepaneho provdala do rodiny Kützmöglů. K Janu Pavlovi se tedy dle pokrevního příbuzenství vázal i náhrobní kámen číslo 57, jenž patřil jeho dědu Danielovi Tschepanemu. Dále se pak v podlaze nacházely i náhrobky jeho matky Anny Roziny Veroniky (náhrobní kámen číslo 54) a nevlastního bratra Jiřího Ludvíka Antonína Karnera z Löwensfeldu, na kterého upomínal kámen číslo 53.²⁰⁵

Jan Pavel Josef Kützmögl v Jihlavě působil jako obchodník se sukrem. Věhlas jeho jména v rámci obchodu demonstruje také to, že i sedm let po jeho smrti vystupovali příbuzní, kteří po něm obchod se sukrem převzali, jako „dědicové J.P. Kützmögla“.

²⁰¹ Dana Vodáková, *Kostel sv. Jakuba Většího v Jihlavě a jeho středověké počátky*, Praha 2008 (Diplomová práce), zde s. 47.

²⁰² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁰³ MZA v Bmě, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

²⁰⁴ R. Gonda, *Majitelé*, s. 76.

²⁰⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Nutno říci, že v obchodu se jim nedařilo vůbec špatně, protože za rok 1737 prodali 3190 kusů sukna. Po obchodníku Josefu Ignáci Zebovi to byl druhý nejvyšší počet prodaných kusů sukna.²⁰⁶ Náhrobek Jana Pavla Josefa Kützmögla se ve chrámové podlaze objevil po 18. květnu 1730, kdy zemřel ve věku 50 let.

Dalším náhrobním kamenem, na kterém se objevilo jméno Kützmögl, byl kámen číslo 160, jenž patřil Barboře Terezii Kützmöglové.²⁰⁷ Ta se narodila v květnu 1722 jako dcera výše zmíněného Jana Pavla Kützmögla a jeho ženy Marie Kateřiny.²⁰⁸ Zesnula 13. ledna 1738, kdy jí bylo pouhých 15 let. Poslední sepulkrálií rodiny Kützmöglů byl náhrobek číslo 158. Ten patřil matce Barbory Terezie a Janově manželce Marii Kateřině Kützmöglové, o které jsem se již zmiňoval v minulé podkapitole. Na svůj náhrobní kámen si místo svého zemřelého manžela nechala nezvykle uvést jméno svého otce, kterým byl lékárník a bývalý primátor města Jan Arnošt Sylvestr Kautzmann.²⁰⁹ Její matkou byla Anna Kateřina Kautzmanová, o čemž svědčí matriční zápis ze začátku září roku 1680, kdy se Marie narodila.²¹⁰ Marie svou náklonost k matce a otci chtěla zřejmě demonstrovat také posmrtně, protože její náhrobní kámen i kameny manžela a dcery byly umístěny do těsné blízkosti sepulkrálních památek rodičů (číslo 154 a 155). Všechny tyto náhrobky tak měly navždy společně přebývat v kapli sv. Anny napravo od presbytáře. Marie se po smrti manžela stala jednou z osob, která po něm převzala obchod s látkami. Ze světa živých odešla v listopadu 1757, kdy jí bylo úctyhodných 77 let.²¹¹ Po její smrti se obchod se sukrem v rodině udržel, protože například v roce 1769 prodal P. Kützmögl 314 kusů sukna do Norimberka a do stejného města odešlo roku 1771 dalších 191 kusů tkanin.²¹²

4.11. Leupoldové z Löwenthalu

Tato významná jihlavská rodina měla své kořeny už na počátku 15. století. Znak a predikát jako první v roce 1482 získal Martin Leupold, kterému ho udělil císař Fridrich III.²¹³ Erb měl tuto podobu: V modrém štítu byla od spodu do jeho poloviny stříbrná

²⁰⁶ F. Mainuš, *Vlnářství*, s. 52-53.

²⁰⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁰⁸ MZA v Brně, sign. 6403, Matrika narozených 1708-1727, Jihlava.

²⁰⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²¹⁰ MZA v Brně, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

²¹¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²¹² F. Mainuš, *Vlnářství*, s. 175-176.

²¹³ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (II. část)*, s. 95-97.

kvádrovaná zeď se třemi stínkami a otevřenou branou ve spodní části. Nad zdí byly dvě a v bráně jedna zlatá lví hlava. Ve stínkách se nacházely střílny. Na horním okraji štítu byla položena korunovaná kolčí přilba, ze které v klenotu vynikaly tři pštroší pera, šlo o zlaté, stříbrné a modré pero. Přikrývadla byla vpravo modrozlatá a vlevo modrostříbrná.²¹⁴

Ani na jedné ze čtyř sepulkrálních památek, které v jihlavském farním kostele sv. Jakuba Většího patřily Leupoldům, se ale přídomek neobjevil. Chronologicky prvním náhrobním kamenem, jenž patřil tomuto rodu, byl kámen číslo 90. Vyryto do něj bylo jméno Barbora. Ta byla vdovou po Bartoloměji Leupoldovi a zesnula 18. června 1600 ve věku 70 let.

Další náhrobky už byly o více než století mladší. Druhým nejstarším památníkem rodiny Leupoldů byl kámen číslo 62, který měl vytvářet věčnou vzpomínku na Marii Juditu Leupoldovou z Jerkau. Marie svět živých navždy opustila 11. ledna 1705, kdy jí bylo 38 let.

O 28 let později do chrámu přibyl náhrobní kámen se jménem Martin Josef Leupold, jemuž patřil kámen číslo 60. Na kameni se objevila zkratka „J.U.C.“, která ukazovala na Martinovo právnické vzdělání.²¹⁵ Po 36 let byl městským písařem,²¹⁶ dále vykonával funkci radního i primátora Jihlavy a od roku 1724 byl dokonce královským rychtářem.²¹⁷ Tuto pozici s největší pravděpodobností zastával až do 18. listopadu 1733,²¹⁸ kdy skonal ve věku 73 let.²¹⁹ Posledním náhrobním kamenem, jenž se vázal k rodině Leupoldů, byl kvádr číslo 67. Ten náležel „*Jungfrau*“ Marii Rozálii Leupoldové, která zemřela 25. ledna 1759, kdy jí bylo 43 let.²²⁰

4.12. Pernfusové

Pernfusy reprezentovala v podlaze jihlavského farního kostela trojice náhrobních kamenů. Nejstarší sepulkrální památkou této jihlavské rodiny byl kámen číslo 89, jenž měl vytvářet trvalou vzpomínku na Elišku, manželku Jiřího Pernfuse, která zemřela v roce 1667. Náhrobek původně obsahoval rovněž informaci o jejím věku úmrtí, ale

²¹⁴ Tamtéž, s. 95-97.

²¹⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 95-97.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²²⁰ Tamtéž.

zřejmě kvůli opotřebení kamene už tuto část nápisu autor pramene nemohl přečíst. Problematická je i podrobnější identifikace Jiřího Pernfuse,²²¹ ale mohlo by se jednat o člena městské rady Jiřího Pernfuse. Kronika Martina Leupolda z Löwenthalu se o něm poprvé zmínila při obnově rady města v roce 1600. Jeho jméno bylo v kronice uvedeno rovněž v souvislosti s příjezdem arcivévody Ferdinanda do Jihlavy v roce 1617.²²²

Další náhrobní kámen, který v nápisu obsahoval jméno Pernfus, se v kostele objevil až o téměř 80 let později. Sepulkrálie číslo 92 patřila Lukáši Tadeáši Pernfusovi a v rámci sledovaného souboru náhrobků byla výjimečná tím, že jako jedna z mála měšťanských sepulkrálních památek měla nápis v latině. Tento památník poměrně podrobně popisoval Lukášovu kariéru v rámci městské správy. Po 34 let zastával funkci konšela, dále byl sedm let primátorem a pět let předsedal finanční radě města. Lukáš Tadeáš Pernfus skonal 2. března 1744 ve věku 71 let.²²³

Poslední „majitelkou“ kamene z rodiny Pernfusů byla Anna Pavlína Pernfusová, rozená Gosková ze Sachsenthalu, které náležela sepulkrálie číslo 91. Jejím vztahům v rámci rodiny Gosků se věnovala podkapitola, která se touto rodinou zabývala. Anna Pavlína se v Jihlavě živila sladovnickým řemeslem. Na základě nápisu na jejím náhrobním kameni, kde stálo, že byla vdovou po primátorovi, je možné usuzovat, že byla manželkou výše zmiňovaného Lukáše Tadeáše Pernfuse. Tomu by odpovídalo i to, že se jejich náhrobní kameny nacházely přímo vedle sebe v levém rohu chrámu nedaleko od vstupní brány. Anna Pavlína opustila svět živých 28. března 1746, kdy jí bylo 79 let.²²⁴

4.13. Reindlerové z Reindlsberka

V lodi jihlavského kostela sv. Jakuba Většího měla své zástupce také rodina Reindlerů z Reindlsberka.²²⁵ Reindlerové žili v Jihlavě už od 14. století a mezi elitu města se dostali v květnu roku 1564, kdy Vavřinec Reindler získal společně s bratrem Matyášem šlechtictví. Vavřinec působil v Jihlavě v letech 1564-1567 jako český písař. Jeho bratr Matyáš se živil jako sladovník. V roce 1592 vlastnil dům na Dolním náměstí a pivovar se sladovnou v Křížové ulici. Po svém otci Augustinovi sice nepřevzal soukenické řemeslo, ale stejně jako on se podílel na řízení města jako jeden z radních. V roce 1597 se stal

²²¹ Jméno Jiřího Pernfuse se v kronice Martina Leupolda z Löwenthalu objevilo poprvé už v souvislosti s obnovou městské rady v roce 1567. Zde se ale prokazatelně jedná o jiného Jiřího Pernfuse, který zřejmě zemřel roku 1594; Ch. d'Elvert (ed.), *Chronik*, s. 140,191.

²²² Tamtéž, s. 198, 311.

²²³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tamtéž.

rychtářem.²²⁶ Léta 1603 se pro rodinu Reindlerů udál další významný okamžik, když Kateřina Reindlerová získala české šlechtictví a s ním přijala rovněž predikát z Reindlsberka.²²⁷

Znak této jihlavské patricijské rodiny vypadal takto: V polceném štítu byla pravá polovina rozdělená na dva díly. Horní díl byl stříbrný s červeným ježkem vpravo. Na dolním zlatém dílu stál na zeleném trojvrší černý rendlík se třemi nohami. V levé zlaté polovině se nacházela dvě šikmá stříbrná břevna. Na horním okraji štítu byla položená otevřená přilba s modro-zlato-červeno-stříbrnou točenicí. V klenotu se nalézal červený ježek. Příkrývadla byla vpravo zlatá a modrá, vlevo stříbrná a modrá.²²⁸

Při zachování chronologického řazení byl prvním náhrobním kamenem, který se vázal k rodině Reindlerů, kámen číslo 144. Tato sepulkrálie měla na věčnost zachovat sociální tělo Pavla Reindlera z Reindlsberka.²²⁹ Pavel byl s největší pravděpodobností synem Matyáše Reindlera, zmíněného výše. Stejně jako mnoho dalších členů rodu Reindlerů se zabýval výrobou sladu, a dokonce se stal starším sladovnického cechu. Na rodinnou tradici navázal také v rámci kariéry na radnici a po 15 let byl jihlavským radním. Se ženou Zuzanou měli sedm dětí, a to konkrétně syny Jana, Pavla, Tobiáše, Marka a dcery Andreu, Annu a Elišku.²³⁰ Pavel Reindler z Reindlsberka zemřel 29. března 1620.²³¹

Druhý a zároveň poslední náhrobní kámen, který upamatoval na Reindlery z Reindlsberka, byl kámen číslo 102, jenž patřil Pavlu Norbertovi Reindlerovi z Reindlsberka.²³² Ten na své životní cestě zcela navázal na svého otce Pavla Petra. Také se totiž zabýval výrobou základní suroviny pro výrobu piva a deset let se jako radní účastnil zasedání jihlavské městské rady.²³³ Pavel Norbert Reindler z Reindlsberka zesnul 26. listopadu roku 1690 ve věku 51 let.²³⁴

²²⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 84-85.

²²⁷ H. von Kadich – C. Blažek, Der Mährische Adel, s. 273.

²²⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 84-85.

²²⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²³⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 84-85.

²³¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²³² Tamtéž.

²³³ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 84-85.

²³⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

4.14. Riesenfelderové z Riesenfeldu

Mezi jihlavskou elitu se v novověku řadili i Riesenfelderové z Riesenfeldu, na které z celého souboru 160 náhrobních kamenů odkazovaly čtyři sepulkrálie.²³⁵ Erb a predikát z Riesenfeldu získal Lukáš Riesenfelder, jemuž ho v říjnu roku 1634 udělil Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka.²³⁶ Druhé privilegium pak Lukáš obdržel o osm let později v říjnu roku 1642²³⁷ od císaře Ferdinanda III.²³⁸ Původní erb byl tvořen červeným štítem, na kterém se na zeleném trojvrší nacházela černá zlatě korunovaná orlice, jež držela v pravém pařátu kosmo šíp. Na trojvrší byla položena zlatá šesticípá hvězda a na horním okraji štítu se pak nalézala otevřená přilba s červeno-stříbrnou točenicí. V klenotu se nacházela orlice ze štítu a přikrývadla byla barvy červené a stříbrné.²³⁹

Nejstarším dochovaným památkem této rodiny byl kámen číslo 95, jenž upomínal na Jana Riesenfeldera a jeho manželku Sofii.²⁴⁰ Jan původně pocházel ze severočeského Mostu, odkud se v roce 1540 vydal do Jihlavy. Ve městě zakoupil roku 1541 od Jana Freislebena „Hostinec u divého muže“, který se nacházel na západní straně dnešního Masarykova náměstí. Ve stejném roce se stal jihlavským měšťanem. Nejpozději v roce 1548 si vzal za manželku Sofii Wolfovou, dceru Ondřeje Wolfa. Přesný počet jejich potomků není úplně jasný, ale přinejmenším měli dva syny Nikodéma a Ondřeje.²⁴¹ Jan Riesenfelder skonal 28. července 1584.

Dne 16. února 1615 zesnula ve věku 55 let další příslušnice této rodiny, konkrétně šlo o Justinu Riesenfelderovou, rozenou Pilgramerovou. Ve zkoumaném souboru sepulkrálií jí patřil kámen číslo 88.²⁴² Justina byla dcerou Otty Pilgramera a později se stala ženou výše zmiňovaného Ondřeje Riesenfeldera. Ondřej byl sladovníkem a ve městě vlastnil dům v dnešní Havířské ulici. Justina přežila svého manžela pouze o jeden měsíc, protože Ondřej Riesenfelder skonal v lednu 1615.²⁴³

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Více ke slavatovským palatinátům František Teplý, Slavatovské palatinaty, Český časopis historický 30, 1924, s. 470-501.

²³⁷ A. von Doerr, Der Adel, s. 125.

²³⁸ Jiří Klusáček, Příběh jihlavského rodu Riesenfelderů, Genealogické a heraldické listy 32, 2012, č. 4, s. 19-52.

²³⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 85-86.

²⁴⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁴¹ J. Klusáček, Příběh, s. 19-52.

²⁴² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁴³ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 85-86.

O více než 30 let mladší byl náhrobní kámen číslo 80, který měl vytvářet trvalou památku na Elišku Riesenfelderovou, rozenou Skalkovou, a na její děti Františka, Jana Jiřího a Martu. František se dožil pouhých sedmi týdnů, Jan Jiří zemřel ve věku necelých osmi let a jejich sestra Marta se odebrala na věčnost, když jí bylo 21 měsíců. Eliška zesnula 2. září 1646 ve věku 32 let.²⁴⁴ Uvedený měsíc a rok by se měl vztahovat také ke dvěma ze tří dětí, které náhrobek jmenoval. František zemřel již v roce 1637.²⁴⁵ Eliščiným otcem byl Jan Jiří Skalka ze Sitzenhofu,²⁴⁶ jemuž v lodi kostela patřil náhrobní kámen číslo 86.

Manželem Elišky a otcem uvedených dětí byl Lukáš Vojtěch Riesenfelder z Riesenfeldu, kterému v souboru zkoumaných náhrobků patřila sepulkrálie číslo 142.²⁴⁷ Lukáš se narodil 13. března 1605 do rodiny sladovníka Nikodéma Riesenfeldera a jeho druhé ženy Zuzany, rozené Hadmerové z Greifenberku. Ve dvanácti letech ho rodiče poslali na studia do Čech a v roce 1623 se dokonce vydal studovat do uherské Šoproně. Rodičům nešlo jenom o kvalitní vzdělání, ale snažili se syna oprostít od probíhající rekatolizace. Prozíravý čin rodičů ho sice nedokázal ochránit před konverzí, ale zřejmě mu zachránil život. Za doby Lukášovi nepřítomnosti se totiž v Jihlavě rozmohla morová epidemie. Ze studií se nakonec vrátil dříve v důsledku otcova pokročilého stáří. Roku 1625, kdy se z Lukáše stal katolík, už byl úplným sirotkem. Mor ho totiž postupně připravil o všechny jeho sourozence, matku Zuzanu, a nakonec mu v září 1624 vzal rovněž otce Nikodéma. Lukáš se zřejmě stal natolik oddaným katolíkem, že mu již v roce 1627 kardinál František z Ditrichštejna udělil svátost biřmování a spolu sni přijal další jméno Vojtěch. Ve stejném roce se vyvíjela i jeho profesní kariéra, kdy se konvertita Lukáš Riesenfelder stal sekretářem u německého místokancléře, svobodného pána Oty z Nostic. Po Otově smrti byl v roce 1631 jeho dědicem Janem Hartvíkem ze služby propuštěn. V červenci téhož roku se v jihlavském farním kostele oženil s již zmiňovanou Eliškou Skalkovou ze Sitzenhofu. Sňatkem Lukáš nezískal jenom manželku, ale zřejmě se díky této svatbě stal rovněž majitelem dvoru v Pístově.

S první ženou měl Lucas pravděpodobně sedm dětí. Dospělého věku se však dožili pouze synové Jan Jindřich, Ludvík Augustin a František, jenž byl pojmenován po již

²⁴⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁴⁵ J. Klusáček, Příběh, s. 19-52.

²⁴⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90.

²⁴⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

zmiňovaném bratru, který zemřel ve věku pouhých sedmi týdnů. Převratným byl pro Lukáše rok 1634, kdy mu byla udělena listina s názvem „první privilegium“, kterou mu v říjnu 1634 udělil Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka. Lukáš Riesenfelder tak získal erb a predikát z Riesenfeldu. V listině bylo psáno, že Lukáš své kvality a kladné vlastnosti osobně prokázal u Viléma Slavaty. Z toho lze vyvodit, že Lukáš mohl před nástupem k Otovi z Nostic, nebo po propuštění ze služby v roce 1631, sloužit v některém z úřadů, jež Vilém Slavata zastával. V roce 1634 také začalo Lukášovo působení ve správě města Jihlavy, kde se stal jedním z radních. Úspěšné působení na radnici mu o sedm let později vyneslo funkci primátora Jihlavy. Lukášův strmý kariérní vzestup ale nekončil, protože v roce 1642 ho císař Ferdinand III. obdařil novým erbem a povýšil do vladyckého stavu s predikátem z Riesenfeldu. Lukáš Riesenfelder byl primátorem také za švédské okupace Jihlavy. Tíživost doby se ještě více umocnila v září 1646, kdy Lukášovi zemřela manželka Eliška a jeho děti Jan Jiří, Marta a zřejmě rovněž syn Jindřich Otto. Na výchovu zbývajících synů nezůstal sám dlouho, protože ještě za švédské okupace města, v červenci roku 1647, si vzal Rozinu Waldthausarovou. S ní zplodil nejméně další čtyři syny. V dubnu 1648 se narodil Jan Wilhelm, v březnu 1650 Karel Norbert, v lednu 1652 Frederik a nakonec se v únoru 1653 narodil poslední syn Frederik Ferdinand. Absolutního vrcholu své kariéry v rámci správy města Jihlavy dosáhl Lukáš v lednu 1663, kdy byl prohlášen císařským a královským rychtářem v Jihlavě.²⁴⁸ Celkově tedy Lukáš působil 31 let jako radní, 21 let jako primátor a tři roky jako císařský a královský rychtář.²⁴⁹ Jako správný konvertita nemohl nechat náhodě spásu své duše, a tak v říjnu 1664 ve své závěti ustanovil donaci osmi kop grošů na zádušní mše u jezuitů, dále farnímu kostelu věnoval sedm kop grošů a řád dominikánů i minoritů obdržel každý pět kop. Nezapomněl ani na řád kapucínů, který odkazem dostal korec obilí.²⁵⁰ Lukáš Riesenfelder z Riesenfeldu skonal 3. listopadu 1665²⁵¹ ve věku 60 let.²⁵²

4.15. Rockové

Rocky připomínaly v lodi svatojakubského kostela dva náhrobní kameny. Starším byl náhrobek číslo 110, který patřil manželce jihlavského radního Jana Rocka. Zasluhou

²⁴⁸ J. Klusáček, Příběh, s. 19-52.

²⁴⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum). Nápis na náhrobním kameni uvádí tři roky, ale dle J. Klusáčka by mělo jít o dva roky a šest měsíců; J. Klusáček, Příběh, s. 19-52.

²⁵⁰ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 63, 66.

²⁵¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁵² J. Klusáček, Příběh, s. 19-52.

poškození nápisu bohužel nebylo její křestní jméno v době vzniku analyzovaného nápisu čitelné.²⁵³ Janu Rockovi patřil v Jihlavě dům číslo 16 na dnešním Masarykově náměstí. Jako majitel tohoto domu byl zmiňován k letům 1633 a 1658, kdy současně hradil i daň za část sladovny. V rámci jihlavské městské správy působil jako radní po několik desítek let. Vrcholem jeho životní práce bylo zřejmě napsání *Kroniky o švédské okupaci Jihlavy*, kde formou deníku podrobně zaznamenal události let 1645-1647.²⁵⁴ Jeho žena zemřela v lednu 1660 ve věku 50 let²⁵⁵ a Jan Rock ji přežil o pouhých jedenáct měsíců.

Po Janově smrti se stal dědicem domu číslo 16 na dnešním Masarykově náměstí jeho příbuzný Ferdinand Rock, jenž byl jako majitel zapsán roku 1669.²⁵⁶ Ferdinand byl k roku 1637 uváděn jako desetiletý student jezuitského gymnázia v Jihlavě, z čehož plyne, že se zřejmě narodil v roce 1626 nebo 1627.²⁵⁷ Jeho manželkou se stala Anna Miličovská z Frauenbergu, které v chrámu sv. Jakuba patřil kámen číslo 149.²⁵⁸ Přídomek zřejmě Marzy přečetl chybně a správně by mělo být uvedeno z Braunbergu.²⁵⁹ Anna Rocková skonala 8. října 1661 ve 20 letech. Kámen číslo 149 patřil rovněž jejímu prvorozenému synu Janu Pavlovi, jenž ji přežil o pouhé dva dny. V době smrti mu bylo jenom 14 týdnů, což demonstruje také figurální motiv na náhrobku.²⁶⁰ Jeho otec Ferdinand v Jihlavě vykonával funkci císařského úředníka solného úřadu²⁶¹ a také po 14 a půl roku působil jako městský radní. Ferdinand Rock zesnul v prosinci 1677 ve věku asi 50 let.²⁶²

4.16. Sieglové

O Sieglech, kteří v Jihlavě prokazatelně žili už v první polovině 17. století, bohužel literatura neposkytuje skoro žádné informace. Známy je ale testament Jana Siegla z roku 1634 a o 45 let mladší poslední pořízení radního Jiřího Siegla z roku 1679. Jiří se stal

²⁵³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁵⁴ R. Gonda, *Majitelé*, s.104-105.

²⁵⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁵⁶ R. Gonda, *Majitelé*, s.105.

²⁵⁷ Kateřina Vališová, *Počátky a vývoj jezuitské koleje v Jihlavě v 17. století*, Praha 2015 (Bakalářská práce), zde s. 111.

²⁵⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁵⁹ R. Gonda, *Majitelé*, s.105.

²⁶⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² R. Gonda, *Majitelé*, s. 106.

jihlavským měšťanem v roce 1627, kdy se nejspíše živil jako koželuh. Později se jeho obživou stalo sladovnické řemeslo a v letech 1662-1675 zasedal v městské radě. Díky jeho synu Janovi došlo k propojení s další sladovnickou rodinou Tschepanů, protože Jan si za manželku vzal Annu Kateřinu, dceru Daniela Tschepaneho,²⁶³ jemuž v analyzovaném souboru sepulkrálních památek patřil náhrobní kámen číslo 57.²⁶⁴

Jako první ze Sieglů měla v lodi jihlavského farního chrámu svůj náhrobek Marie Kateřina Siegllová, rozená Leupoldová. Patřil jí kámen číslo 61, na kterém stálo, že zemřela 7. března 1729, kdy jí bylo 37 let.

Po šesti letech se v jihlavském farním kostele objevil další náhrobní kámen, jenž se vztahoval k rodině Sieglů. Byl jím kámen číslo 65, jenž měl navždy připomínat Marii Kateřinu Pongratzovou, rozenou Siegllovou. Její život skončil 14. října 1735 ve věku 25 let.

Na prvního mužského zástupce této jihlavské rodiny upomínala sepulkrálie číslo 64. V jejím nápisu bylo jméno Jakub Siegl.²⁶⁵ Jakub se narodil v červenci roku 1675 a byl synem Jana a Roziny Sieglových.²⁶⁶ V Jihlavě vykonával celou řadu správních funkcí, kdy působil jako radní a primátor města. Zasloužil se také o výkon spravedlnosti, protože zastával pozici městského soudce. Jak uvádí titulatura na jeho náhrobním kameni byl rovněž jihlavským primátorem. Jakub Siegl skončil 17. února 1738 ve věku 62 let.

Posledním ze Sieglů, který našel místo své posmrtné komemorace ve svatojakubském kostele, byl Jan Arnošt Siegl. Patřil mu náhrobní kámen číslo 63. Jeho pozemská pouť skončila 3. prosince 1744, kdy mu bylo 26 let.

Všechna sociální těla rodiny Sieglů přežívala ve svatojakubském kostele v těsné blízkosti. Jejich náhrobní kameny byly umístěny mezi řadami lavic přibližně ve středu celého chrámu. Kameny č. 63-65 tvořily jednu řadu a kámen číslo 61 mohl fungovat jako pomyslný klín, který byl zasazen mezi dva náhrobky rodiny Leupoldů (č. 60 a 62), jež se nacházely v předchozí řadě. Sepulkrálie číslo 61 tedy demonstrovala propojení těchto dvou jihlavských rodin. Jak již bylo zmíněno, kámen číslo 61 patřil Marii Kateřině Siegllové, rozené Leupoldové. Její sňatek mohl obě rodiny sblížit natolik, že se rozhodly svou blízkost navěky symbolicky stvrdit v podlaze jihlavského chrámu. Za uvedenou

²⁶³ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 55, 61-62.

²⁶⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ MZA v Bmě, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

řadou, jež celá patřila Sieglům, se nacházel ještě náhrobní kámen číslo 67 Marie Rozálie Leupoldové.²⁶⁷

4.17. Steuererové ze Štyrcenhyblu

Mezi jihlavskou elitu se řadili rovněž Steuererové ze Štyrcenhyblu, které v kostele sv. Jakuba Většího reprezentovala trojice náhrobních kamenů. Celý soubor těchto kamenů patřil zemřelým, kteří na věčnost odešli mezi léty 1694-1700. Všichni tak mohli mít svůj památník přímo vedle sebe nedaleko od hlavního vchodu do chrámu. Tuto trojici sepulkrálii ještě doplňoval náhrobek téměř o dvě století mladší, jenž byl datovaný do roku 1508 a vytvářel věčnou vzpomínku na blíže nespecifikovaného varhaníka Tomáše.²⁶⁸ Šlechtictví a predikát získali Steuererové ze Štyrcenhyblu v prosinci roku 1636, kdy jím byl obdařen Šalamoun Jakub Steuerer.²⁶⁹

Znak vypadal takto: V šikmo rozděleném štítu byla horní polovina černá a dolní zlatá. Přes celý štít ležel stříbrný jednorožec ve skoku, který stál vpravo na zeleném trojvrší v patě štítu. Na horním okraji štítu se nacházela korunovaná otevřená přilba a v klenotu vyrůstal jednorožec. Příkrývadla byla vpravo černá a zlatá, vlevo červená a stříbrná.²⁷⁰ Šalamoun se 21 let podílel na řízení, správě a chodu města jako radní a v srpnu 1634 převzal purkmistrovský úřad. Skonal v říjnu 1648 a zanechal po sobě syna Františka Bernarda, jemuž patřil náhrobní kámen číslo 84, kterému bude věnována pozornost později.

Nejstarším náhrobním kamenem, jež patřil rodině Steuererů, byl kámen číslo 82, který upamatoval na Uršulu Veroniku Steuererovou, rozenou Kielmannovou. Bohužel autor nápisu na náhrobku neprozradil, či manželkou Uršula byla. Zemřela 3. srpna 1694 ve věku 63 let. O necelý rok mladší náhrobek číslo 83 pak označoval místo, které uchovávalo vzpomínku na Jana Jindřicha Steuerera ze Štyrcenhyblu. Ten po 41 let zasedal v městské radě a stal se i primátorem.²⁷¹ Za manželku pojal blíže nespecifikovanou Annu Rozinu.²⁷² Jan Jindřich zesnul 9. května 1695, kdy mu bylo 70 let.²⁷³

²⁶⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ H. von Kadich – C. Blažek, *Der Mährische Adel*, s. 243-244.

²⁷⁰ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část)*, s. 71-72.

²⁷¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁷² R. Gonda, *Majitelé*, s. 77.

²⁷³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Třetím a zároveň posledním náhrobním kamenem, který se vztahoval k rodině Steuererů, byl kámen číslo 84. Ten patřil Františku Bernardovi Steuererovi ze Štyrcenhyblu,²⁷⁴ jenž byl synem již zmiňovaného Šalamouna. Také on se stejně jako jeho otec po pět let účastnil zasedání rady města.²⁷⁵ Víceletá činnost ve správě města mu nebyla umožněna, protože svět živých opustil již 9. dubna 1700.²⁷⁶ Příčinnou jeho úmrtí byly neštovice.²⁷⁷ V době smrti mu bylo 45 let a na světě po sobě zanechal tři děti, konkrétně syny Jana Jáchyma (narozen v prosinci 1694), Josefa a dceru Annu Pavlínu, která se později provdala za Jana Bartoloměje Ziulacha z Lilienfelsu. Zřejmě nejvýznamnějším představitelem rodiny Steuererů se stal Anton, který se narodil v červnu 1697.²⁷⁸ V říjnu roku 1717 byl přijat za člena Tovaryšstva Ježíšova a později byl jmenován magistrem filozofie. Vrcholem jeho života se stalo ustanovení vychovatelem budoucí polské královny a saské kurfiřtky Marie Josefy, která byla dcerou císaře Josefa I.²⁷⁹ Anton Steuerer zesnul v září roku 1751 v Chomutově.²⁸⁰

4.18. Šenovcové z Ungersvertu

Věhlasnost této jihlavské patricijské rodiny demonstruje hned několik náhrobních kamenů, které se ve svatojakubském chrámu za Marzyho života nalézaly. Je ovšem nutné konstatovat, že už v době vzniku pramene byla pouze část z nich čitelná a tři z osmi náhrobních kamenů dokázal Marzy k této rodině přiřadit pouze na základě erbu. Jedná se o náhrobky číslo 19, 20 a 70, na kterém se objevuje i další erb rodiny Šmilauerů ze Smilova.²⁸¹ Z přítomnosti dvou erbů na jednom náhrobním kameni lze vzhledem k ostatním čitelným náhrobkům usuzovat, že se jednalo buď o sepulkrálii, která měla uchovat paměť na dvě osoby (nejpravděpodobněji manželský pár) nebo na ženu, jež se v jednom z těchto rodů narodila a druhý erb přijala po manželovi.

²⁷⁴ Tamtéž.

²⁷⁵ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část)*, s. 71-72.

²⁷⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁷⁷ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část)*, s. 71-72.

²⁷⁸ Více o působení Antona Steuerera v jezuitském řádu je možno nalézt v bio-bibliografické databázi řeholníků v českých zemích v raném novověku na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/1.dll?hal~1000150619> (ke dni 17. 11. 2023).

²⁷⁹ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část)*, s. 71-72.

²⁸⁰ Bio-bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/1.dll?hal~1000150619> (ke dni 17. 11. 2023).

²⁸¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Přítomnost Šenovců je v Jihlavě doložena už v druhé polovině 14. století, kdy zde žil Jan Šenovec s manželkou Markétou.²⁸² Váženost této jihlavské rodiny v 16. století demonstruje kniha chronogramů Bernharda Sturma,²⁸³ kde autor v 600 dvouverších, hexametrech a pentametrech zachovává památku mnoha osob. Bernhard Sturm, rodák ze Slezska, působil v Jihlavě od roku 1573 jako německý písař. Svou práci zde ale vykonával pouze do roku 1582, kdy zemřel na mor.²⁸⁴ Pátou a šestou centurií v knize chronogramů věnuje Jihlavskému „senatoru“ Lukáši Šenovcovi z Ungersvertu a jeho synům Pavlovi a Markovi.²⁸⁵ Pavel byl po 51 let městským radním, k roku 1546 rychtářem a k roku 1538 dokonce primátorem. Léta 1549 byl také jedním ze zástupců města, který si v Praze vyslechl trest za účast na odboji proti Ferdinandu I.²⁸⁶ Patrně nejvýznamnější událost pro Šenovce přišla v prosinci 1557, kdy Pavel Šenovec získal erbovnictví a predikát z Ungersvertu²⁸⁷ a o necelé 3 měsíce později byl dokonce přijat mezi moravské rytíře.²⁸⁸

Josef Pilnáček podobu erbu z roku 1557 popisuje takto: Ve spodní polovici napříč rozděleného štítu byla až do poloviny štítu zeď z kvádrů sivé kamenové barvy s cimbuřím. Na zdi se nacházel bílý kůň otočený napravo, který byl ve skoku, měl vyplazený jazyk a ocas směrem nahoru. Na modré zdi byl po pas viditelný muž v červené uherské župici s přeložky žluté nebo zlaté barvy, jenž měl černé vousy a na hlavě červený uherský klobouk. Levou ruku měl položenou v bok a v pravé ve zdvižené poloze držel uherský železný buzygan s pozlacenými kroužky na konci. Helm kolčí, příkrývadla byla po pravé straně modrá a červená, po levé straně bílá a červená. V klenotu se nacházel stejný muž jako na štítě, který vyčníval ze zlaté koruny.²⁸⁹ Znak se v průběhu dalších dvou století proměňoval a jeho vývoj byl ukončen až roku 1765.²⁹⁰

Nejstarší sepulkrální památkou rodiny Šenovců byl s největší pravděpodobností kámen číslo 25, jehož latinský nápis byl v době vzniku pramene čitelný pouze z části.

²⁸² Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁸³ Bernhard Sturm, Eteostichorum sive versicolorum literis numeralibus certos annos experimentium centuriae sex cum appendice septimae, conscriptae per Bernhardum Sturmium aliter Valterum, Görlitz 1580.

²⁸⁴ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 279.

²⁸⁵ Vincenc Brandl, Zpráva o knize: Eteostichorum sive versicolorum literis numerabilibus certos annos experimentium centuriae sex, conscriptae per Bernhardum Sturmium. Gorlicii. Excudebat Ambrosius Fritsch Anno 1580, Časopis Matice moravské 13, 1881, s. 175-179.

²⁸⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁸⁷ A. von Doerr, Der Adel, s. 35.

²⁸⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁸⁹ Josef Pilnáček, Staromoravští rodové I., Velehrad 2004, zde s. 90.

²⁹⁰ Podrobný popis vývoje erbu objasňuje Zdeněk Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 91.

Ten vytvářel věčnou vzpomínku na Pavlova syna Baltazara Šenovce. Na náhrobním kameni je zmíněn i Pavel Šenovec z Ungersvertu a Frýdnavy.²⁹¹ Nejspíše se bude jednat o Baltazara syna, protože se v jeho jméně objevuje Frýdnava, kterou roku 1576 zakoupil právě Baltazar Šenovec.²⁹² Jelikož má Pavel Šenovec z Ungersvertu a Frýdnavy v lodi svatojakoubského chrámu svůj vlastní náhrobní kámen č. 24, lze předpokládat, že přítomnost jeho jména v textu tohoto náhrobního nápisu byla pouze pro snazší identifikaci Baltazara.²⁹³ Ten byl typickým zástupcem rodiny, protože zdrojem jeho obživy byla výroba sladu a po 29 let zasedal v jihlavské městské radě. Velkým milníkem byl pro Baltazara rok 1587, kdy získal český inkolát. Manželkou mu byla blíže nespécifikovaná Ludmila, se kterou měl osm dětí. Konkrétně se jednalo o Jana, Pavla, Reginu, Žofii, Zuzanu, Kateřinu, Dorotu, Martu²⁹⁴ a Juditu.²⁹⁵ Dcera Žofie se provdala za Tomáše Estreichera, Marta si vzala jihlavského městského fyzika Šimona Weissemana²⁹⁶ a Regina se v listopadu 1577 stala první manželkou Bartoloměje Šmilauera ze Smilova, kterého jsem zmiňoval v podkapitole věnované Šmilauerům.²⁹⁷ Baltazar Šenovec zemřel v březnu roku 1600 a jeho žena Ludmila pak skonala léta 1605.²⁹⁸

Chronologicky druhým čitelným náhrobním kamenem v lodi kostela sv. Jakuba Většího byl kámen číslo 49. Tato sepulkralie měla uchovat paměť na Juditu Šenovcovou z Ungersvertu, rozenou Waidhoferovou z Vogelsberka, která zemřela roku 1619 ve věku 44 let.²⁹⁹ Judita byla dcerou sladovníka Jana Waidhofera, jenž získal erbovnictví a predikát roku 1570. V roce 1591 mu pak byl znak polepšen a získal šlechtictví.³⁰⁰ Obecně se Waidhoferové z Vogelsberka považují za majetnější rodinu, která se ale nepodílela na městské správě. V listopadu léta 1592 si Judita vzala za manžela Ondřeje Šenovce z Ungersvertu.³⁰¹ Ten byl synem Lukáše Šenovce z Ungersvertu, jenž byl 31 let členem

²⁹¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁹² August Sedláček, Místopisný slovník historický Království českého, Praha 1909, zde s. 196.

²⁹³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

²⁹⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁹⁵ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 77.

²⁹⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁹⁷ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 307.

²⁹⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90-93.

²⁹⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁰⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 84-85.

³⁰¹ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 295-296.

městské rady a od roku 1570 rychtářem. Sám Ondřej se ve městě živil jako sladovník.³⁰² Angažovat v rámci městské správy se začal při obnově jihlavské městské rady v srpnu roku 1599.³⁰³ Jeho jediným potomkem byla dcera Kateřina.³⁰⁴

Dne 13. března 1619 zemřela Judita rozená Šenovcová z Ungersvertu, již patřil náhrobní kámen číslo 136.³⁰⁵ Judita byla dcerou výše zmiňovaného Baltazara Šenovce a manželkou Jáchyma Štubika z Königsteinu, který byl obchodníkem a také po 26 let radním města Jihlavy. Ve městě vlastnil dům na Dolním náměstí vedle rohového domu do Farní ulice. Zřejmě jediným potomkem byla dcera Anna, jež se provdala za Jiřího Pableho. Jáchym svoji ženu Juditu přežil o šest let, svět živých navždy opustil v září roku 1625.³⁰⁶

Dalším náhrobním kamenem, jenž upomínal na rodinu Šenovců z Ungersvertu, byl kámen číslo 24. Ten měl vytvářet věčnou památku na Pavla Šenovce z Ungersvertu a Frýdnavy a jeho manželku Martu rozenou Štubikovou z Königsteinu. Dne 16. prosince 1636 zemřela první z páru Marta ve věku 45 let. O jedenáct let později v lednu 1647 ji na onen svět následoval její manžel Pavel, kterému bylo 59 let.³⁰⁷ Jak jsem již zmiňoval výše, Frýdnava se v Pavlově jméně objevila díky tomu, že jeho otec Baltazar Šenovec z Ungersvertu roku 1576 koupil Frýdnavu, vesnici u tehdejšího Německého Brodu. Poté tuto ves měli postupně ve správě od roku 1604 jeho synové Jan a Pavel, od roku 1656 pak Augustin Arnošt, od léta 1677 Jan Rudolf a poté jeho bratři Augustin Arnošt a František Leopold. Rodina Šenovců vlastnila Frýdnavu až do roku 1689, kdy ji od nich koupil Karel Maxmilián z Thurnu.³⁰⁸

Náhrobní kámen číslo 23, pod kterým se zřejmě nacházela hrobka, nechal pro svou manželku a potomky vytvořit Augustin Arnošt Šenovec z Ungersvertu, pán z Frýdnavy a Květinova. Na kameni byl uveden rok 1671, který by se mohl vztahovat k úmrtí Markéty Veroniky Barbory Šenovcové z Ungersvertu, rozené z Löwenfelsu, která byla Augustinovou manželkou. Na to, že se jednalo o hrobku, ukazovaly rovněž dva

³⁰² Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 90-93.

³⁰³ Ch. d'Elvert (ed.), *Chronik*, s. 197.

³⁰⁴ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 90-93.

³⁰⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁰⁶ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část)*, s. 76-79.

³⁰⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁰⁸ A. Sedláček, *Místopisný slovník*, s. 196.

kruhy, jež zřejmě sloužily k případné snadnější manipulaci s náhrobkem.³⁰⁹ Významným byl pro rodinu Šenovců rok 1674, kdy byl Augustinu Arnoštovi vylepšen znak, byl přijat mezi říšské rytíře s českým inkolátem a jméno mu bylo rozšířeno o přídomek z Adlerslöwen.³¹⁰ V roce 1677 rozšířil rodinné državy o Úsobí³¹¹ a pravděpodobně také o ves Květínov, která je od Úsobí vzdálená asi pět kilometrů. Ve stejném roce rovněž zemřel a zanechal po sobě čtyři syny Jana Rudolfa, Pavla Baltazara, Augustina Arnošta a Františka Leopolda.³¹² Jan Rudolf roku 1687 zvětšil rodinné državy na Moravě o (Horní) Kounice a Alinkov, roku 1693 o statek Olšany a v roce 1697 ještě o Borovnou.³¹³ Syn František Leopold se oženil s Kateřinou Dorotou z Löwenfelsu. Sňatkem se ženou z matčiny rodiny se ještě více upevnil svazek obou významných jihlavských měšťanských rodin. Jihlavský rod Šenovců z Ungersvertu a Adlerslöwen pak po meči vymřel v květnu 1875 svobodným pánem Mořicem a po přeslici v únoru 1913 Vilemínou.³¹⁴

Náhrobní kameny číslo 19, 20, 23, 24 a 25 se nacházely vedle sebe v prostoru presbytáře kostela. To, že bylo Šenovcům z Ungersvertu umožněno zřídit si ve svatojakubském kostele vlastní hrobku přímo v prostoru presbytáře, demonstrovalo jejich výsadní postavení v rámci celé městské obce.³¹⁵

4.19. Šmilauerové ze Smilova

Ve farním kostele sv. Jakuba Většího v Jihlavě se roku 1789 nacházelo pět náhrobních kamenů, do kterých bylo vyryto jméno nebo alespoň znak této významné jihlavské erbovní rodiny. Bohužel pouze dva kameny byly při vzniku tohoto pramene čitelné. Zbylé tři sepulkrálie Marzy dokázal identifikovat jen pomocí erbu. Konkrétně se jednalo o náhrobní kameny číslo 13, 70 a 139.³¹⁶

V barevném provedení popisuje Zdeněk Jaroš znak této rodiny takto: Ve zlatém štítu byla do poloviny stříbrná zeď se třemi stínkami. Na zdi stál černý kohout s červeným hřebenem a lalokem, který měl přes rameno myslivecký oštěp. Na horním okraji štítu se

³⁰⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³¹⁰ H. von Kadich – C. Blažek, *Der Mährische Adel*, s. 129.

³¹¹ A. Sedláček, *Místopisný slovník*, s. 929.

³¹² Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 90-93.

³¹³ Ladislav Hosák, *Historický místopis Země moravskoslezské*, Praha 1938, zde s. 30, 131, 947.

³¹⁴ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 90-93.

³¹⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³¹⁶ Tamtéž.

nacházela otevřená přilba s červenostříbrnou točenicí, na níž byla znaková figura. Přikrývadla byla zlatá a černá.³¹⁷

Šmilauerové žili v Jihlavě už ve druhé polovině 15. století, kdy je zde doložen sladovník Prokop. Sladovnické řemeslo se v rodině drželo i po další generace. Většina Šmilauerů se věnovala právě výrobě sladu nebo soukenictví.³¹⁸ V lednu 1572 získali ve Vídni Šmilauerové erbovní list. Konkrétně byl udělen bratřím Augustinovi a Jiřímu a rovněž jejich bratranci Janu Šmilauerovi.³¹⁹

První identifikovatelnou osobou patřící do rodiny Šmilauerů, které náležel jeden z náhrobních kamenů uvnitř kostela, byla Anna rozená Šmilauerová ze Smilova, která sdílela sepulkrálii číslo 26 společně se svým manželem Mathiasem Štubikem z Königsteinu.³²⁰ O obou „majitelích“ tohoto náhrobku se podrobněji zmiňují v podkapitole věnované Štubikům z Königsteinu.

Druhou z osob je pak Estera Šmilauerová ze Smilova, jíž patřil náhrobní kámen číslo 141. Její pozemská pouť skončila 25. května 1614.³²¹ Estera, rozená Albrechtová,³²² byla druhou ženou Bartoloměje Šmilauera ze Smilova. Vzal si ji v květnu 1595 jako vdovu po Jindřichovi Ryhlerovi z Ryzenska a jako věno jí dal 1000 kop míšenských. Bartolomějovi na konci 16. století patřil dům na Horním rynku v I. čtvrti, ke kterému příslušel soukenický rám, louka a zahrada. K roku 1599 to ovšem byl už jen soukenický rám. Bartoloměj vlastnil i dvůr se soukenickými rámy, chlebnou lavici a po otci měl společně s bratrem Hansem sladovnu. Také se podílel na správě města a od léta 1593 byl členem městské rady, kde se staral o komorní agendu. Později se v letech 1596, 1598, 1601/1602, 1607, 1611 a 1614 věnoval vinné agendě a pak roku 1617 znovu komorní agendě. Při vpádu Bočkajovců stál jako hejtman v čele vojenského oddílu první městské čtvrti a roku 1613 byl dokonce zvolen rychtářem.³²³ Bartoloměj zemřel v prosinci roku 1622 a zanechal po sobě jediného potomka, syna Augustina.³²⁴

³¹⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 94-97.

³¹⁸ Tamtéž, s. 94-97.

³¹⁹ A. von Doerr, Der Adel, s. 292.

³²⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³²¹ Tamtéž.

³²² Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 94-97.

³²³ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 300-307.

³²⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 94-97.

4.20. Štubikové z Königsteinu

Další proslulou jihlavskou rodinou, která měla z hlediska počtu náhrobních kamenů v chrámu sv. Jakuba Většího hojně zastoupení, byla rodina Štubiků z Königsteinu. Jméno této rodiny se objevilo na osmi náhrobcích, z nichž šest bylo v době vzniku pramene čitelných. Ze dvou v druhé polovině 18. století nečitelných náhrobků o něco více prozradil kámen číslo 39. Nacházel se na něm rok 1500, tedy s největší pravděpodobností rok úmrtí „vlastníka“ kamene. Na příslušnost k rodu pak ukazoval erb Štubiků. Méně údajů poskytl náhrobní kámen číslo 52, jenž pomocí znaku pouze objasnil příslušnost k rodině.³²⁵

Štubikové získali erb v srpnu roku 1562, kdy jej dostali doktor medicíny a později i měšťský fyzik Jan a jeho bratři Vavřinec, Řehoř a Matyáš mladší. Znak vypadal v roce 1562 takto: Ve stříbrném štítu vyrůstala ze zeleného trojvrší v patě rostlina. Šlo o šťovík s pěti zelenými špičatými listy a třemi hnědými květy. Na horním okraji štítu byla položená korunovaná otevřená přilba. V klenotu se nacházela knížecí čapka.³²⁶

Nejstarší památkou na zemřelého z rodiny Štubiků, kterou lze přiřadit ke konkrétní osobě, byl kámen číslo 26. Tato sepulkrálie měla navždy uchovat paměť na Matyáše Štubika z Königsteinu a jeho manželku Annu, rozenou Šmilauerovou ze Smilova.³²⁷ Matyáš Štubik ve městě působil jako důlní podnikatel a bydlel v domě v ulici Matky Boží. Zároveň se také šest let podílel na správě města jako radní. Jeho první ženou se stala blíže neznámá Markéta, druhou pak byla již výše zmiňovaná Anna, která byla dcerou Petra Šmilauera. Po Matyášově smrti se v roce 1578³²⁸ znovu provdala za Daniela Pilgramera. Jediným Matyášovým potomkem byl syn Lukáš mladší.³²⁹ Druhý manžel Anny opustil svět živých v roce 1593.³³⁰ Anna tak před svou smrtí zřejmě stála před volbou, kterému z manželů bude posmrtně náležet. V srpnu 1598 bylo její jméno dopsáno na náhrobní kámen k jejímu prvnímu manželu Matyášovi.³³¹

O něco mladším náhrobním kamenem, jenž patřil rodině Štubiků, byl kámen číslo 14. Tento náhrobek vytvářel věčnou vzpomínku na Samuela Štubika z Königsteinu,

³²⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³²⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³²⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³²⁸ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 166.

³²⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³³⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 79-82.

³³¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Stöcken Rothneustift a Větrného Jeníkova.³³² Samuel byl synem Matyáše Štubika, který byl jedním z již zmiňovaných bratrů, kteří společně získali erbovnictví.³³³ V roce 1601 Matyáš Štubik koupil od Kryštofa Jaroslava Trčky z Lípy za 48500 kop míšenských statek Větrný Jeníkov, k němuž patřily tvrz a městečko Větrný Jeníkov a 22 vesnic.³³⁴ Po jeho smrti v roce 1605, se stal Samuel spolumajitelem tohoto panství a od roku 1606 po dělení rodinného majetku spravoval Jeníkovský statek sám.³³⁵ V jeho držení zůstal až do bezdětné smrti, kdy se dostal do rukou císaři Matyášovi a ten ho prodal Marii Magdaleně Trčkové z Lobkovic.³³⁶ Ve městě se Samuel živil jako sladovník a důlní podnikatel. Důlnímu podnikání se věnoval společně s bratrem Bedřichem, s nímž po roce 1600 těžil u Rančířova.³³⁷ Spolu s otcem, již zmiňovaným bratrem Bedřichem a dalšími bratry Jiřím a Tobiášem získal v roce 1601 český inkolát. Všem bratrům byl pak v únoru 1614 majestátem potvrzen jejich erb.³³⁸ Samuelovou ženou se stala Anna Kateřina, rozená Kopssová z Pilgensdorfu. Sňatek bohužel nevedl ke zplození potomka a Samuel skonal bezdětný 13. prosince 1612. Anna se po smrti manžela v roce 1621 znovu vdala za Augustina Seidenmelzera ze Seidenberka.³³⁹ Ten byl synem významného jihlavského sladovníka Jakuba Seidenmelzera,³⁴⁰ jemuž byl v jihlavském kostele sv. Jakuba Většího věnován památník číslo 37.³⁴¹

Ani ne rok po smrti Samuela zemřel 9. listopadu 1613 jeho bratr Jiří Štubik z Königsteinu, Úsobí a Ústí, kterému patřil náhrobní kámen číslo 27.³⁴² Jiří se v Jihlavě věnoval sladovnictví a v roce 1605 vlastnil na Horním náměstí rohový dům, k němuž náležel hostinec. V tomto domě 5. května 1608 Jiří Štubik hostil arcivévodu Matyáše Habsburského, který do Jihlavy zavítal v doprovodu několika šlechticů a byl přijat městskou radou.³⁴³ Ve stejném domě pak nocovalo turecké poselstvo, jež město

³³² Tamtéž.

³³³ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³³⁴ Konkrétně šlo o vesnice Zbynohy, Oustí, Branišov, Bukovou, Myletín (Mysletín), Vorlovu, Myletínu, Vopatov, Polanku, Dudín, Šimonov, Zbilidí, Maršovu Pustinu, Dušejov, Jankov, Kalhof, Ousobí, Chvalkov, Dobrohostov, Kochanov, Šejbdorf, Ouhořilku a Čišku (Chýžsku); Tomáš Václav Bílek, Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I., Praha 1882, zde s. 638-639.

³³⁵ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³³⁶ A. Sedláček, Místopisný slovník, s. 362.

³³⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³³⁸ Ottův slovník naučný 24, Praha 1906, zde s. 292-293.

³³⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³⁴⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 88-90.

³⁴¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁴² Tamtéž.

³⁴³ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 258-259.

navštívilo 6. října 1609.³⁴⁴ V roce 1590 mu patřil ještě jiný dům v Křížové ulici. Stejně jako mnoho dalších členů rodiny Štubiků také Jiří vykonával po sedm let funkci radního.³⁴⁵ Společně s Martinem Leupoldem tvořili 8. listopadu 1610 poselství, které vezlo do Vídně dopis moravského podkomořího požadující obnovu jihlavské městské rady.³⁴⁶ Jeho první ženou se stala Judita, dcera Kašpara Neumayera,³⁴⁷ jenž ve městě působil jako krajský fyzik.³⁴⁸ Za druhou ženu Jiří později pojal blíže neznámou členku rodiny Steuererů. Oproti bratru Samuelovi měl Jiří početné potomstvo, neboť se mu postupem času narodili dva synové a tři dcery. Dcera Marie se provdala do rodiny Schausichselbstů, Regina si za manžela vzala Ehenfrieda Šmilauera a Anna se stala ženou vídeňského kupce Johanna Gengera. První ze synů se jmenoval Pavel a druhým byl Petr. Po již popisovaném dělení rodinného majetku v roce 1606 Jiří získal statek Úsobí a stal se majitelem sladovny a pivovaru.³⁴⁹ V roce 1608 mu bratr Tobiáš z důvodu odchodu do Vídně prodal svou část majetku, která zahrnovala statek Ústí s vesnicemi. Po Jiřího smrti zdědil oba statky jeho syn Petr, jenž je držel až do roku 1628.³⁵⁰ Poté se Úsobí dostalo do rukou Haidlerům z Bukové, od roku 1655 jej vlastnila Kateřina Freislebová a v roce 1677 ho získal Augustin Šenovce z Ungersvertu.³⁵¹

Náhrobní kámen číslo 46 patřil Bedřichu Štubikovi z Königsteinu, Tuschen a Rothretschlitz, který odešel na věčnost 1. srpna 1617.³⁵² Bedřich byl bratrem Samuela i Jiřího a při dělení rodinného majetku získal statek Zbilidy.³⁵³ V jihlavském farním chrámu tak svůj náhrobek měli všichni synové Matyáše mladšího Štubika, kteří svůj život spojili s Jihlavou. Pro zkoumaný soubor náhrobních kamenů je neobvyklé, že Samuel i Bedřich nechali přímo na náhrobku zmínit, že byli syny Matyáše mladšího, což ukazovalo na velký význam jejich otce v rámci městského společenství.³⁵⁴

³⁴⁴ Tamtéž, s. 271.

³⁴⁵ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³⁴⁶ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 279.

³⁴⁷ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79. Naproti tomuto L. Barcalová uvedla Juditu jako Kašparovu sestru a dceru Daniela Neumaira; L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 320.

³⁴⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 101.

³⁴⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 76-79.

³⁵⁰ Ottův slovník naučný 24, s. 292-293.

³⁵¹ A. Sedláček, Místopisný slovník, s. 929.

³⁵² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁵³ Ottův slovník naučný 24, s. 292-293.

³⁵⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Mezi členy rodiny Štubiků z Königsteinu patřila rovněž Judita Štubiková, rozená Šenovcová z Ungersvertu, o které pojednávala podkapitola zabývající se Šenovci. Stejná část se věnovala i Martě, rozené Štubikové z Königsteinu, která se do rodiny Šenovců z Ungersvertu provdala.

Sedm z osmi náhrobních kamenů, na nichž se objevilo jméno Štubiků z Königsteinu, leželo uvnitř nebo v těsné blízkosti presbytáře svatojakubského kostela, což ukazovalo na velký význam této jihlavské rodiny.³⁵⁵

4.21. Tschepanové

Příjmení Tschepane se objevilo na třech náhrobních kamenech, které sdílely společný prostor přibližně ve středu jihlavského chrámu sv. Jakuba Většího. Chronologicky prvním náhrobním kamenem, jenž patřil této rodině, byla sepulkrálie číslo 57. Ta zachovávala věčnou památku na Daniela Tschepaneho. Při vzniku nákresu měl autor pramene problém s čitelností příjmení a dokázal z něj rozpoznat pouze čtyři písmena.³⁵⁶ S identifikací mi pomohl článek Radima Gondy, který se o Daniela Tschepaneho zajímal v souvislosti s domem č. 14 na dnešním Masarykově náměstí v Jihlavě.³⁵⁷ Právě v tomto domě byl od 15. století hostinec, jenž se později jmenoval „U zlatého lva“. V roce 1608 ho vlastnil Danielův otec Jeremiáš Tschepane, který si v dubnu roku 1599 vzal za ženu Kristinu, rozenou Freyovou. Ta byla dcerou zesnulého papírníka ze Starých Hor u Jihlavy Benedikta Freye. Syn Daniel se jim narodil v červenci roku 1617. V pouhých deseti letech mu v únoru 1628 zemřel otec a na základě jeho testamentu získal Daniel polovinu dědictví. Druhá polovina pak náležela jeho matce Kristině. V únoru 1629 přijala vdova Kristina za manžela Jana Michalka, který převzal správu hostince a vedl ho i za třicetileté války, kdy v něm hostil velitele švédského i habsburského vojska. Současně v říjnu 1641 adoptoval nevlastního syna Daniela a v červenci roku 1645 na něj převedl svá majetková práva.

V době, kdy bylo město v držení Švédů, se Daniel Tschepane oženil s Annou, dcerou Pavla Politzera. Svědkové ženicha byli Lucas Riesenfelder a Johann Wagner.³⁵⁸ První jmenovaný měl v kostele sv. Jakuba Většího také svoji sepulkrální památku, konkrétně šlo o náhrobní kámen číslo 142.³⁵⁹ Druhou manželkou mu pak byla Anna,

³⁵⁵ Tamtéž.

³⁵⁶ Tamtéž.

³⁵⁷ R. Gonda, *Majitelé*, s. 73-75.

³⁵⁸ Tamtéž, s. 73-75.

³⁵⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

rozená Albrechtová. Soudě podle jeho posledního pořízení měl Daniel šest dětí. Z prvního manželství to byl syn František a dcera Anna Kateřina. František se stal členem premonstrátského řádu a zde přijal jméno Václav.³⁶⁰ Anna Kateřina se provdala za Jana Siegla. Z druhého manželství vzešly zbývající čtyři děti. Šlo o syny Michaela Františka a Ferdinanda, jenž působil v Tovaryšstvu Ježíšovu,³⁶¹ a dcery Annu Elizabetu a Annu Rozinu.³⁶² Druhé jmenované dceři, která také patřila mezi „vlastníky“ zkoumaných náhrobních kamenů (náhrobek číslo 54),³⁶³ byla věnována pozornost v podkapitole věnující se Karnerům z Löwensfeldu. Daniel Tschepane se živil jako sladovník³⁶⁴ a v padesátých až sedmdesátých letech 17. století byl členem radního sboru města Jihlavy. Pro léta 1666-1667 se pak stal městským rychtářem.³⁶⁵ Daniel Tschepane zřejmě neměl nouzi o peníze a spolu s dalším členem městské rady Řehořem Sieglem obdaroval jezuity a jejich kostel třemi a čtyřmi kopami grošů. Tyto dva jihlavské měšťany nespojovalo jenom provozování stejného řemesla a společné vykonávání funkce v nejvyšším správním orgánu města. Byli spojeni rovněž rodinnou vazbou, protože Řehoř Siegl byl otcem Jana Siegla, jenž byl manželem Tschepaneho dcery Anny Kateřiny.³⁶⁶ Daniel Tschepane zemřel 6. dubna 1677, kdy mu bylo 60 let.³⁶⁷

Druhým náhrobním kamenem, který se vztahoval k rodině Tschepanů, byl náhrobní kámen číslo 56. Ten upomínal na Annu Barboru Küztmöglovou, předtím Tschepanovou, rozenou Albrechtovou.³⁶⁸ Ta byla druhou manželkou Daniela Tschepaného³⁶⁹ a po jeho smrti v roce 1677 se znovu provdala do rodiny Küztmöglů. Svého prvního manžela přežila o více než 24 let, jelikož svět živých navždy opustila

³⁶⁰ Více informací o jeho působení v řádu poskytuje bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000125645> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁶¹ Více podrobností o jeho činnosti v Societas Iesu poskytuje bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000100776> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁶² R. Gonda, *Majitelé*, s. 73-75.

³⁶³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁶⁴ Tamtéž.

³⁶⁵ R. Gonda, *Majitelé*, s.73-75.

³⁶⁶ K. Vališová, *Jezuitská kolej*, s. 61-62.

³⁶⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁶⁸ Tamtéž.

³⁶⁹ R. Gonda, *Majitelé*, s.73-75.

27. prosince 1701 ve věku 64 let. Jako prostor své posmrtné sebe prezentace si vybrala místo vedle prvního manžela Daniela.³⁷⁰

Před náhrobky manželů Anny Barbory a Daniela Tschepaneho ležely náhrobky Jiřího Ludvíka Antonína Karnera z Löwensfeldu a jeho matky Anny Roziny Veroniky, rozené Tschepane. Jak jsem již zmiňoval, Anna Rozina byla dcerou Anny Barbory a Daniela Tschepaneho a její náhrobek číslo 54 byl třetí sepulkrálií, na které se vyskytlo jméno Tschepane. Všichni tak společně tvořily věčnou památku na celou rodinu Tschepanů.³⁷¹ Jiřímu Ludvíkovi a Anně Rozině se podrobněji věnuji v podkapitole věnované Karnerům z Löwensfeldu.

4.22. Waidhoferové z Vogelsberka

Jméno Waidhofer z Vogelsberka se v kostele sv. Jakuba Většího objevilo na dvou sepulkrálních památkách. Ze začátku 17. století pocházel náhrobní kámen číslo 99, jenž měl vytvořit věčnou memorii na Jana Waidhofera z Vogelsberka.³⁷² V Jihlavě se Jan Waidhofer pohyboval už v druhé polovině 16. století, kdy se ve městě věnoval sladovnickému řemeslu. V lednu roku 1570 získal predikát a erb, který mu byl ještě v červnu 1591 polepšen. Znak z roku 1570 vypadal takto: V patě štítu červené barvy bylo stříbrné trojvrší se zelenou spodní částí. Na něm stál vpravo sokol. Na horním okraji štítu se vyjímal kolčí přilba se stříbrnočervenou točenicí. V klenotu byly dva dělené buvolí rohy (vpravo červený a stříbrný, vlevo stříbrný a červený). Mezi rohy byla znaková figura. Příkrývadla měla stříbrnou a červenou barvu.³⁷³ Jan vlastnil dům ve třetí čtvrti, k němuž v roce 1583 náležely dva rybníky a tři a půl louky. V roce 1599 už to byly dokonce tři rybníky, dvě zahrady a pět a půl louky. Nejdéle v roce 1596 se Jan Waidhofer stal majitelem dalšího domu se sladovnou.

Život v Jihlavě pro něj jako člena jednoty bratrské nebyl jednoduchý. Už v roce 1569 byl vyslýchán kvůli švenkfeldiánství a i v dalších letech měl ve městě problémy. V osmdesátých letech se dostal do sporu s jihlavským pastorem Janem Heidenreichem, jenž byl tvrdým odpůrcem jakýchkoliv nauk kromě augsburské konfese.³⁷⁴ Prvním

³⁷⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Tamtéž; Při překreslování náhrobku již Marzy nedokázal nápis zcela přečíst a nemohl tak náhrobek plně identifikovat. Pro zjištění křestního jména „vlastníka“ náhrobku jsem využil již zmiňované výsledky archeologického průzkumu; Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=670 (ke dni 17. 11. 2023).

³⁷³ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 84-85.

³⁷⁴ A. Pečinková, Reformace, s. 177, 218.

zdrojem sváru byla smrt Waidhoferova syna Pavla v roce 1580, kterého Heidenreich odmítl pohřbit kvůli jeho „nákaze“ kacířstvím. Pavel Waidhofer byl nakonec pohřben v Třebíči, kde působil bratrský sbor. Nespokojený Jan Waidhofer s podporou bratrských protektorů Bartoloměje Vaneckého z Jemničky a na Valči a Arnošta Zahrádeckého ze Zahrádek podal na Heidenreicha obžalobu k městské radě. K projednání sporu došlo až po dvou letech. Jednání, které se stalo spíše polemikou o legitimitě jednoty bratrské, skončilo smírem, ale farář Heidenreich neoprávněnost svého konání neuznal. Další problémy pro Jana Waidhofera přišly na konci roku 1584, kdy ve Waidhoferově domě vykonal Bratr Jan Eneáš neoficiální bohoslužbu. To bylo však v královských městech zakázáno, čehož využil kněz Heidenreich a účastníky bohoslužby udal u městské rady. Jana Waidhofera zatkli a Eneáše vykázali z města. Po intervenci Fridricha ze Žerotína u moravského hejtmána a podkomořích byl Jan Waidhofer nakonec propuštěn, ale musel opustit město a usadit se v Třebíči.³⁷⁵

První manželkou Jana Waidhofera se stala Anna, s níž měl syny Řehoře a Pavla. Jeho dalšími dětmi byli Lukáš, Martin a Anna, jež byla od roku 1587 ženou Jakuba Seidenmelzera ze Seidenberka (kámen č.37). Dále byl otcem Judity, která se na podzim roku 1592 provdala za Andream Šenovce z Ungersvertu. Právě jí patřila sepulkrální památka č. 49, jež byla druhým a posledním médiem vzpomínky na Waidhofery v rámci jihlavského farního kostela. Juditě se věnovala také podkapitola o Šenovcích z Ungersvertu. Posledním dítětem Jana Waidhofera byla Kateřina, která svoji životní cestu v únoru 1596 spojila s Matyášem Reindlerem z Reindlsberka. Podle Lucie Barcalové byla Janova druhá žena Uršula již v roce 1597 uváděna jako vdova, z čehož lze usuzovat, že Jan musel zemřít před rokem 1597.³⁷⁶ Dle nápisu na náhrobním kameni měl však Jan Waidhofer z Vogelsberka skonat 1. dubna 1611 ve věku 70 let.³⁷⁷

³⁷⁵ Petr Zemek, Jednota bratrská v zápase s jihlavským farářem Janem Hederikem, in: Martin Wernisch (ed.), *Unitas Fratrum 1457–2007. Jednota bratrská jako kulturní a duchovní fenomén*, Jihlava 2009, s. 15-29. Druhý ze sporů popisuje rovněž Ferdinand Hrejsa, *Sborové Jednoty bratrské. Zprávy o sborech bratrských na Moravě, Reformační sborník 6, 1935*, s. 10-111, zde s. 49.

³⁷⁶ L. Barcalová, *Jihlavští erbovní měšťané*, s. 293-296.

³⁷⁷ *Královská kanonie premonstrátů na Strahově*, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

5. LATINSKY PSANÉ NÁHROBNÍ KAMENY

Nápisy na zkoumaných náhrobních kamenech byly povětšinou v německém jazyce, ale v 18 případech byl nápis vytesán v latině. V této kapitole se tedy budu věnovat právě sepulkrálním památkám s latinským textem, jež patřily duchovním nebo ostatním jednotlivcům, kteří neměli ve sledovaném souboru „vlastníků“ náhrobků žádné blízké příbuzné.

5.1. Sepulkrálie duchovních

Sepulkrální památky číslo jedna až šest, které se nacházely v presbytáři kostela, patřily jihlavským duchovním. Nejstarším z těchto šesti náhrobních kamenů byl náhrobek číslo jedna. Tato sepulkrálie současně patřila kanovníkům premonstrátského řádu P. Jindřichu Hilsmannovi a P. Janu Rohilderovi.³⁷⁸ První jmenovaný přišel do Jihlavy v roce 1630 a Jan Rohilder mu zde byl k ruce jako kaplan.³⁷⁹ Jindřich Hilsmann zemřel poslední únorový den roku 1634 a následující den ze světa živých odešel i druhý jmenovaný. Společně byli pohřbeni 3. března.

O přibližně jedenáct let mladší byl kámen číslo pět, který upomínal na kanovníka premonstrátského řádu P. Jana Bowinka.³⁸⁰ Tento původem saský duchovní složil svůj řeholní slib na konci března 1631 ve Strahovském klášteře v Praze. Zde působil jako cirkátor i před svým odchodem do Jihlavy v roce 1642, kde pak plnil funkci kooperátora.³⁸¹ Jan Bowink zemřel 3. února 1645 ve věku pouhých 29 let.

Sepulkrálie číslo 6 patřila dalšímu z kanovníků premonstrátského řádu Norbertu Ingrischovi.³⁸² Tento rodák z Teplé vykonal svůj řeholní slib v únoru roku 1644 ve Strahovském klášteře.³⁸³ V Jihlavě pak Ingrisich zastával pozici subdiakona a profesora

³⁷⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁷⁹ O. Med, Svatojakubské anály, s. 17.

³⁸⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁸¹ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124593> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁸² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁸³ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124745> (ke dni 17. 11. 2023).

gramatiky.³⁸⁴ Jeho práce ve městě však netrvala dlouho, protože už 16. srpna 1645 zesnul.³⁸⁵ Na náhrobním kameni byl uveden věk 25 let, ale ten se mohl vztahovat i k autorovi nápisu, jelikož v něm bylo uvedeno „*mého věku 25 let*“.³⁸⁶

Třetím nejstarším z těchto šesti náhrobních kamenů byl kámen číslo tři. Ten se v podlaze svatojakubského chrámu objevil v roce 1647 a současně vytvářel věčnou vzpomínku na dvojici duchovních. P. Kašpara Falka a P. Leopolda Lese. Kašpar Falko se narodil v jihočeských Netolicích a řeholní slib složil v červenci roku 1636. Druhý jmenovaný, který je v katalogu řeholníků vedený s křestním jménem Erhard, svůj řeholní slib složil v květnu roku 1617. Oba dva měli společné to, že zemřeli při švédské okupaci města v říjnu 1647,³⁸⁷ kdy Jihlavu obléhala císařská armáda.³⁸⁸ Na náhrobním kameni bylo uvedené jediné datum 21. října 1647,³⁸⁹ které se ale zřejmě vztahovalo jen ke Leopoldu Lesovi, protože Kašpar Falko zemřel až tři dny po tomto datu.³⁹⁰

Dalším kanovníkem premonstrátského řádu, který měl v kostele sv. Jakuba svůj náhrobek, byl P. František Frank, jemuž patřila sepulkrální památka číslo dva.³⁹¹ Tento původem švédský kanovník přišel do Jihlavy v srpnu roku 1648 z premonstrátského kláštera v Perneggu, jenž se nachází v Dolním Rakousku. V Perneggu našel František nakrátko útočiště před švédskými vojsky, která zničila Strahovský klášter v Praze. Po příchodu na Moravu vykonával v Jihlavě funkci kaplana a pomocného kazatele.³⁹²

³⁸⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁸⁵ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124745> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁸⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁸⁷ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124717> (ke dni 17. 11. 2023); <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124413> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁸⁸ R. Pisková a kol., Jihlava, s. 346-358.

³⁸⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁹⁰ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124717> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁹¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁹² Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=536 (ke dni 17. 11. 2023); další informace o něm poskytuje rovněž bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124096> (ke dni 17. 11. 2023).

Po sedmnáctileté péči o duše obyvatel města zemřel František Frank 2. července 1664 ve věku 72 let.³⁹³

Dalším náhrobkem, jenž v presbytáři kostela upomínal na některého z jihlavských duchovních, byl kámen číslo čtyři. Ten odkazoval na Ondřeje Kellera,³⁹⁴ který byl rodákem z moravské Mohelnice. Řeholní slib složil v srpnu léta 1647 a po působení ve Strahovském klášteře se stěhoval do Doksan a později do Jihlavy, kde se stal kaplanem a provisorem.³⁹⁵ Na věčný odpočinek se odebral 7. října roku 1666.³⁹⁶

Poslední náhrobní kámen, který měl připomínat některého z členů premonstrátského řádu, byl kvádr číslo 17. Ten patřil Jiřímu Sýkorovi, který byl pokladníkem Strahovského klášteře.³⁹⁷ První řeholní slib složil v březnu roku 1670, kdy vstoupil do noviciátu. Další řeholní slib proběhl ve Strahovském klášteře o rok později. Vysvěcení se pak Jiří Sýkora dočkal v květnu 1679. Po působení ve Strahovském klášteře se zřejmě přesunul do Jihlavy, kde 19. července 1698 zemřel.³⁹⁸

5.2.Světské náhrobní kameny s latinským nápisem

Nejstarším světským latinsky psaným náhrobkem byl kámen číslo 81, jenž měl navždy připomínat blíže nespecifikovaného varhaníka Tomáše. Z textu na sepulkrálii se bohužel zachovala jenom část v opisu, která prozrazuje rok 1508, kdy Tomáš zemřel.

Ojedinelý byl pak kámen číslo 37, který v nápise obsahoval jméno Jakuba Seidenmelzera ze Seidenberku. Tento památník nevykazoval žádné známky toho, že by mělo jít o sepulkrální památku. Šlo spíše o kámen, který měl připomínat život a slávu tohoto jihlavského měšťana.³⁹⁹ První dochovaná zmínka o Jakubu Seidenmelzerovi pochází z roku 1561, kdy pobýval na studiích v Lipsku.⁴⁰⁰ Jakub v Jihlavě vlastnil dům v dnešní Brněnské ulici, ke kterému náležela zahrada, polovina sladovny a později i rybník a louka. Od roku 1572 zasedal v jihlavské městské radě, kde měl postupně na

³⁹³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000124772> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁹⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

³⁹⁷ Tamtéž.

³⁹⁸ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000125662> (ke dni 17. 11. 2023).

³⁹⁹ Tamtéž.

⁴⁰⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 88-89.

starost stavební a komorní agendu, později mu patřila pozice přisedícího a věnoval se rovněž správě městského hospodářství. V letech 1598 a 1601-1602, kdy měl na starosti městské hospodářství, působil z pozice nejstaršího jako primátor. Za svou kariéru ve správě města vykonával také funkci městského rychtáře, a to konkrétně v letech 1579 a 1582.⁴⁰¹ V květnu 1582 získal ve Vídni erb, který mu byl potvrzen v březnu 1598 v Praze.⁴⁰² Na jeho náklady byla v roce 1599 do svatojakubského kostela pořízena křtitelnice ve tvaru ciboria, která měla po stěnách biblické motivy. Vyrobena byla ze silně pozlaceného měděného plechu a jejím autorem byl norimberský zlatník Hans Hirtz.⁴⁰³

Co se týče osobního života, byl Jakub dvakrát ženatý. Jméno první manželky se nedochovalo, druhou ženou se mu v listopadu 1587 stala Anna Waidhoferová, jež byla dcerou Jana Waidhofera, kterému z analyzovaného souboru náhrobních kamenů patřila sepulkrálie číslo 99. Celkem měl šest dětí, konkrétně syny Daniela, Tobiáše, Augustina, Davida a dcery Elišku a Elenu.⁴⁰⁴ Jakub Seidenmelzer ze Seidenberku zemřel v listopadu 1603 v Praze.⁴⁰⁵

Sepulkrálie číslo 106 měla být věčným památkem na existenci Roziny, dcery norimberského zpěváka Kašpara Bajera z Jihlavy. To, že se jednalo o dceru, text na náhrobku přímo neříkal, ale lze to s největší pravděpodobností předpokládat, protože do kamene bylo vytesáno dítě v zavinovačce. Rozina se narodila 22. dubna 1624 a zemřela hned o sedm dní později.

Další z náhrobních kamenů s latinsky psaným nápisem byl kámen číslo 31, který měl navždy připomínat rytíře Arnošta Lindena. V náhrobním nápisu se objevilo slovo „*eféb*“, z čehož můžeme soudit, že pravděpodobně zemřel v mladém věku. Svět živých Arnošt opustil 21. června 1628 po pádu z koně, kdy ho kůň zalehl.

O sedm let mladší byl náhrobek číslo 42, jenž patřil Janu Freislebenovi.⁴⁰⁶ Stejně jako jeho otec Ondřej vlastnil třetinu sladovny, kterou měl společně s Pavlem Weyndlem a Jiřím Haidlerem. Po otci podědil i zájem o blaho města, neboť se od roku 1616 účastnil zasedání městské rady. Jako první manželku si vzal Juditu, která byla sirotkem po Matěji

⁴⁰¹ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 307-310.

⁴⁰² A. von Doerr, Der Adel, s. 51, 68.

⁴⁰³ J. Mašát, Chrám, s. 71.

⁴⁰⁴ L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 307-310.

⁴⁰⁵ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 88-89.

⁴⁰⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Hadmerovi. Jeho druhou ženou se pak stala Johana, vdova po Ondřeji Adamovi z Hustopečí.⁴⁰⁷ Na věčnost odešel 5. března 1635 ve věku 54 let.

Náhrobní kámen číslo 32 měl vytvářet trvalou vzpomínku na Pavla Herschpilsena. Ten v Jihlavě po dva roky stál v čele bratrstva Těla Páně a podílel se i na městské správě, kdy dokonce vykonával funkci primátora. Pavel Herschpilsen zemřel roku 1636.

Sepulkralie číslo 55 měla navěky zachovat památku na doktora filozofie a medicíny Jakuba Josefa Jepseriho.⁴⁰⁸ Ten se narodil roku 1627 v Horní Falcí. Pravděpodobně již brzy po svém narození se dostal na českokrumlovské panství, které v této době vlastnili Eggenberkové. Jepseri uváděl, že lékařství studoval v Montpellieru, jiný zdroj zase uvedl studium v Bologni. Ani na jedné z jmenovaných univerzit však Jepseri nefiguruje v seznamech studentů ani doktorandů. Poté co se stal lékařem zřejmě působil nějakou dobu v Českém Krumlově. Na Moravu se přesunul nejpozději v roce 1658 a od roku 1661 už se pravděpodobně usídlil v Jihlavě. Už po čtyřech letech práce v Jihlavě ho moravský zemský tribunál navrhl na místo zemského lékaře, což v říjnu 1665 císař odsouhlasil a tuto pozici Jepserimu přislíbil. O šest let později ho jmenoval nadpočetným lékařem pod přísahou, kterou Jepseri složil 20. listopadu 1671. Tuto neplacenou funkci mohl z rozhodnutí moravského tribunálu vykonávat přímo v Jihlavě. Místo zemského lékaře pro Jihlavský kraj mu bylo přiděleno v říjnu 1676 a tento post zastával až do své smrti. V letech 1678-1679 sepsal svoje poznatky, zkušenosti a rady ohledně ochrany zdraví do spisu „*Návod čili rukojet' k delšímu životu*“, který byl vydán v roce 1680 v Norimberku. Kniha obsahuje také 24 chorobopisů jeho pacientů, z nichž dvě třetiny byli měšťané, zbytek pak tvořili církevní hodnostáři a šlechtici. Jednou je uveden rovněž řadový voják a také rychtář.⁴⁰⁹ Jediným Jepseriho známým potomkem byl syn Josef, který se narodil v roce 1672 a svůj život zasvětil Tovaryšstvu Ježíšovu.⁴¹⁰ První řeholní slib složil už ve 14 letech a po dlouhé službě řádu zemřel v říjnu 1732 ve Znojmu.⁴¹¹ Dle nápisu na náhrobním kameni byl Jakub Josef Jepseri ověnčen čestnými tituly „comes palatinus“ a také „eques aue“. Zřejmě se tedy stal rytířem Zlatého kříže se

⁴⁰⁷ L. Barcalová, *Jihlavští erbovní měšťané*, s. 310-312.

⁴⁰⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁰⁹ Karel Daněk, *Doktora Joepsera návod k delšímu životu*, Průkopníci z Horácka. Sborník pro regionální dějiny lékařství na západní Moravě 8, 1966, s. 1-32.

⁴¹⁰ K. Daněk, *Doktora Joepsera návod*, s. 30.

⁴¹¹ Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz/katalog/l.dll?hal~1000149233> (ke dni 17. 11. 2023).

zlatou ostruhou. Ze světa živých Jakub Josef Jepseri navždy odešel roku 1695 ve věku 68 let.⁴¹²

Chronologicky nezařaditelný byl náhrobek číslo 134, jenž měl dle nápisu patřit blíže nespecifikovanému pánu z Volyně. Text byl z velké části nečitelný a jediné, co prozradil, bylo to, že zemřel 12. února.⁴¹³

⁴¹² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴¹³ Tamtéž.

6. OSTATNÍ NÁHROBNÍ KAMENY

Tato část práce se zabývá všemi zbývajících náhrobními kameny, které patřily osobám, jež ve sledovaném souboru sepulkrálií neměli mezi ostatními „vlastníky“ náhrobních kamenů žádné blízké příbuzné a nelze je tak zasadit do rodinných vazeb. Dle původního číselného označení náhrobků, které provedl autor pramene, je první takovou nezařaditelnou sepulkrální památkou kámen číslo jedenáct. Ten patřil Marii Arnoštce Hausperské z Fanálu, rozené z Lochenheimu.⁴¹⁴ Marie byla manželkou Jana Jiřího Hausperského z Fanálu, jenž v tehdejší Jihlavské kraji vlastnil mezi lety 1702-1710 statek Maříž.⁴¹⁵ Hausperští získali erb a predikát z Fanálu v únoru 1665, kdy jej ve Vídni obdržel Jiří Rupert Hausperský. V srpnu 1686 byli Hausperští z Fanálu zásluhou Jiřího Hausperského povýšeni do rytířského stavu, a v červnu 1705 dokonce do panského stavu.⁴¹⁶ S Janem Jiřím měla Marie syna Bohumíra Tadeáše,⁴¹⁷ kterému byl v lednu 1731 panský stav potvrzen.⁴¹⁸ Marie Arnoštka Hausperská z Fanálu zemřela 19. února 1725 ve věku 44 let.

Náhrobní kámen číslo dvanáct měl být věčným památníkem na Annu Rozinu z Moschlitz, rozenou ze Schöbnu.⁴¹⁹ Anna Rozina byla vdovou po Jiřím Vilému z Moschlitz, který s největší pravděpodobností zemřel někdy okolo roku 1696. V tomto roce totiž vznikla listina, podle které se Anna Rozina zaručovala, že bude řádnou poručnicí svým dvěma nezletilým synům Arnoštu Vilémovi a Karlu Jindřichovi.⁴²⁰ Anna Rozina skonala 24. července 1730, kdy jí bylo 69 let.

Náhrobek číslo 15 patřil Adamu Freiskhornovi z Vídně. Adam působil v panovníkově armádě a na jeho náhrobním kameni se objevila tato titulatura: „*Königlichen Kaiserlichen Majestät KriegsRaths Commissarius der Markstädtischen Gränitzhäuser*“. Adam Freiskhorn zemřel ve věku 64 let, ale kvůli nečitelnosti celého

⁴¹⁴ Tamtéž.

⁴¹⁵ Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=543 (ke dni 17. 11. 2023); L. Hosák, Historický místopis, s. 951.

⁴¹⁶ A. von Doerr, Der Adel, s. 148, 168, 188.

⁴¹⁷ Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=543 (ke dni 17. 11. 2023).

⁴¹⁸ A. von Doerr, Der Adel, s. 218.

⁴¹⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴²⁰ Moravský zemský archiv v Brně, Listiny zemského soudu Brno (G7), sign. I/46.

náhrobního nápisu nelze jeho smrt přesně datovat, protože text v době vzniku pramene prozradil pouze měsíc červenec.

Sepulkrálie číslo 22 měla vytvářet věčnou vzpomínku na Viktorína Dornkreila z Ebrharce.⁴²¹ Dornkreilové z Ebrharce žili v Jihlavě už v první polovině 16. století, kdy byl v roce 1542 Jakub Dornkreil příbrán spolu s Kašparem Pštrosem k erbů Rudoltů a Šindelů z Ebrharce. Viktorín podobně jako jeho předci zasedal v jihlavském radním sboru. Vrchol jeho života přišel zřejmě v roce 1612, kdy mu byla udělena nobilitační listina.⁴²² Viktorín Dornkreil z Eberharce zesnul 30. prosince 1613.

Kámen číslo 33 patřil manželce velitele jezdeckva Amandě Polyxeně z Miltenbergu, rozené z Frauenbergu. Amanda se narodila v dubnu roku 1657 a na věčnost odešla 7. září 1684 ve věku 27 let. Ve stejném roce se ve svatojakubském kostele objevil i náhrobek číslo 34, jenž připomínal nejvyššího lajtnanta Daniela Casalemana, který zemřel 8. ledna 1684.⁴²³

Neobvyklým byl v rámci souboru zkoumaných sepulkrálních památek kámen číslo 38. Vyryt do něj byl třináctý verš ze 14. kapitoly Zjevení svatého Jana. Dále byl uveden pouze rok 1577 a jméno Matyáše Gryna ze Štyrcenberka.⁴²⁴ Nositelů tohoto jména bylo v rodině Grynů více, ale ani jeden s největší pravděpodobností nezemřel v uvedeném roce. Ojedinelé bylo také to, že na sepulkrálii byl v každém rohu umístěn kruh, který zřejmě sloužil pro manipulaci s kamenem. Zřejmě se tedy pod ním nacházel prostor pro uložení těl.⁴²⁵ Majitelem a zadavatelem výroby tohoto kamene byl zřejmě Matyáš starší Gryn ze Štyrcenberka, který v Jihlavě působil jako radní a městský písař. Erbovní list mu byl udělen v září 1566 v Raabu. V rámci rozhojňování majetku Matyáš zakoupil v roce 1584 tvrz a ves Luka s příslušenstvím,⁴²⁶ ke které pak v roce 1601 přikoupil i tvrz a ves Jamné s dílem Rybné.⁴²⁷ Matyáš Gryn ze Štyrcenberka zemřel roku 1605 v Lukách ve věku 81 let.⁴²⁸ Po jeho smrti držel Jamné do roku 1608 jeho syn Karel,

⁴²¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴²² Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 91.

⁴²³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴²⁴ Tamtéž.

⁴²⁵ Tamtéž.

⁴²⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 97-98.

⁴²⁷ L. Hosák, Historický místopis, s. 46.

⁴²⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 97-98.

od nějž přešel do vlastnictví Jana Kunderáta Šlejklavského ze Šendorfu.⁴²⁹ Po otci získal také loucký statek, ale o ten přišel v rámci pobělohorských konfiskací.⁴³⁰

Sepulkrálie číslo 41 vytvářela trvalou památku na Elišku Rozinu Mulzerinovou z Rosensteinu, rozenou z Feldhofenu. Svět živých navždy opustila na Nový rok 1648 ve Stanovicích,⁴³¹ což byla obec blízko Nové Cerekve.⁴³² Zemřela při porodu v pouhých 16 letech a pohřbena byla společně se svým nedonošeným dítětem.

Náhrobek číslo 43 pak patřil radnímu a syndikovi Zikmundu Norbertu Hadmerovi z Greifenberka.⁴³³ Na městské správě se Zikmund podílel sedm let. Účast na městských zasedáních byla u Hadmerů tradiční záležitostí, například jeho otec vykonával funkci radního po 22 let. Zikmundovou ženou se stala Marie, jež byla dcerou purkmistra Davida Wolfganga Ruprechta.⁴³⁴ Zikmund Norbert Hadmer z Greifenberka zemřel 17. července 1664 ve věku 37 let.

Do náhrobního kamene číslo 45 bylo vyryto jméno Tobiáše Maderera, který se v Jihlavě živil jako obchodník a kupec.⁴³⁵ V letech 1635, 1638 a 1642 vykonával funkci radního města.⁴³⁶ Jeho poslední vůle byla plná zbožných odkazů, kdy největší částku 150 zlatých odkázal premonstrátskému řádu a dalších 30 zlatých bratrstvu Božího těla při farním kostele sv. Jakuba. Druhou nejvyšší částku obdržel jezuitský kostel s měšťanským bratrstvem, celkem 90 zlatých. Kapucínský řád dostal 70 zlatých a řády dominikánů a františkánů obdaroval po 40 zlatých. Maderer ve svém testamentu nezapomněl ani na kostely, které se nacházely na předměstí. Hřbitovní kostel svatého Ducha měl získat 30 zlatých, prapůvodní kostel sv. Jana Křtitele 20 zlatých a neopomenul ani kostel při špitále sv. Jiří. Dále do své závěti zahrnul i téměř všechny městské charitativní instituce. Po

⁴²⁹ L. Hosák, *Historický místopis*, s. 46.

⁴³⁰ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 97-98.

⁴³¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴³² Karl Ferdinand von Buol-Schauenstein, *Zevrubný popis rozdělení země království Českého, ježto Nejvyššími rozhodnutími od 14. září a 26. listopadu 1853 a od 5. března 1854 schváleno a nařízením ministerií záležitostí vnitřních, práv a financí od 9. října 1854 v částce XC., č. 274 zákonníka říšského a v částce XLVII. č. 277, str. 665 zemského věstníka vládního oznámeno bylo: spolu přehled úřadů politických a soudních v tomtéž království Nejvyšš schválených. Oznámeno nařízením od c. kr. organizační komise zemské v Čechách dne 9. prosince 1854 v zemském věstníku vládním pro Čechy v oddílu II., v částce XVI., číslo 60, strana 89, Praha 1855, zde s. 480.*

⁴³³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴³⁴ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 98-99.

⁴³⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴³⁶ K. Vališová, *Jezuitská kolej*, s. 58.

dvaceti zlatých dostaly špitál sv. Alžběty, špitál sv. Jiří, zádušní dům a další, blíže nespecifikovaný dům chudých.⁴³⁷ Tobiáš Maderer zemřel 28. září 1644, kdy mu bylo 43 let.⁴³⁸

Sepulkrálie číslo 47 patřila jihlavskému měšťanu Jakubu Schausichselberovi.⁴³⁹ Jakub byl radním a také jedním ze sedmi zástupců městské rady, kteří se v roce 1524 vydali ke králi do Budína, řešit spor s městskou obcí ohledně čepování vína.⁴⁴⁰ Jakub Schausichselber zesnul roku 1540.

Kámen číslo 48 měl pak navěky připomínat Jana Františka Papierrera, jenž byl bývalým důstojníkem v panovníkově armádě. Jan Papierrer ze světa živých navždy odešel 10. března 1713 ve věku 66 let. Náhrobek číslo 51 patřil Marie Juditě Pauspertlové, jež skonala 17. srpna 1623 ve věku 82 let.

Sepulkrální památka číslo 73 upomínala na Matěje Rauschera.⁴⁴¹ Ten byl členem jihlavského sboru radních, kdy jej Kronika královského města Jihlavy Martina Leupolda z Löwenthalu poprvé zmiňovala jako „*junger herr*“ v souvislosti s obnovou městské rady v roce 1549.⁴⁴² Jméno Matěje Rauschera se v podlaze svatojakubského chrámu objevilo po jeho smrti 23. srpna 1562.⁴⁴³

Náhrobní kámen číslo 74 byl v době vzniku nákrese nečitelný zrovna v místě, kde bylo vyryto příjmení. Ze jména se tedy zachovalo pouze „*Judita Hof*“.⁴⁴⁴ S identifikací náhrobku, který patřil Juditě Höferové, pomohly výsledky archeologického průzkumu, jenž v kostele sv. Jakuba Většího probíhal v roce 2008, kdy došlo k obnově chrámové podlahy.⁴⁴⁵ Náhrobek ale prozradil to, že Judita byla 40 let vdanou paní a žila ještě

⁴³⁷ Tamtéž, s.65-66.

⁴³⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴³⁹ Tamtéž.

⁴⁴⁰ Christian d'Elvert, Geschichte und Beschreibung der königlichen Kreis- und Bergstadt Iglau, Brno 1850, zde s.153-154; Více o tomto sporu a poselstvu do Budína viz J. Dřímál, Sociální boje, s. 155-161.

⁴⁴¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁴² Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 100.

⁴⁴³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁴⁵ Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=607 (ke dni 17. 11. 2023).

dvanáct let po smrti manžela, jehož jméno však uvedeno nebylo.⁴⁴⁶ Judita Höferová zesnula 27. června 1709 ve věku 74 let.

Kámen číslo 75 měl vytvářet věčnou memorii na Jakuba Habermanna, který se v Jihlavě živil jako sladovník a dále také vykonával funkci radního. Jakub zemřel 11. listopadu 1672, kdy mu bylo 68 let.

Sepulkralie číslo 78 vznikla pro Annu Apolenu a Rozinu Barboru, které byly dcerami Daniela Neumayera.⁴⁴⁷ Daniel byl po 21 let jihlavským radním a k roku 1576 ve městě vlastnil dům na Dolním náměstí a v roce 1580 pak i dům na horním náměstí. Jeho ženou byla Marta, rozená Lídlová. Kromě již dvou zmiňovaných dcer, měl Daniel dále syny Martina, Baltazara a ještě další dceru Dorotu, která se později stala ženou Lukáše Štubika. Anna Apolena skonala 1. srpna 1571 ve věku 15 let a Rozina Barbora zesnula 22. května 1586.⁴⁴⁸ Sám Daniel Neumayer zemřel roku 1582.⁴⁴⁹

Nápis na náhrobku číslo 79 byl poškozen v části, kde bylo vyryto jméno. Zachovalo se z něj pouze „*Balthasar von der Fortun*“. Tento bývalý „*obrist Lieutenant*“, jenž sloužil v Uhrách, skončil 22. ledna 1598.

O téměř století mladší byl náhrobní kámen číslo 85, který patřil Rozině Dorotě Kaiserové, rozené Ruprechtové.⁴⁵⁰ Ta se narodila v červenci roku 1647 Davidu Ruprechtovi a jeho ženě Rozině.⁴⁵¹ David ve městě vlastnil sladovnu a pivovar v dnešní Benešově ulici. Vrchol jeho života zřejmě přišel v dubnu roku 1654, kdy v Praze od palatina Jana Pavla z Elheimu obdržel šlechtictví. Rozina Dorota měla dalších sedm sourozenců, konkrétně Vavřince, Davida, Kateřinu, Elišku, Jana, Reginu a Anežku. S největší pravděpodobností ale nebyli všichni sourozenci vlastní, protože David se podruhé oženil s Marií, vdovou po Zikmundu Hadmerovi z Greifenberka.⁴⁵² Rozina Dorota Kaiserová zemřela 6. září 1695 ve věku 48 let.⁴⁵³

⁴⁴⁶ Vice podrobností o Höferech žijících v 2. polovině 16. století a 1. polovině 17. století; Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 100.

⁴⁴⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁴⁸ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (II. část)*, s. 101.

⁴⁴⁹ Ch. d'Elvert (ed.), *Chronik*, s. 177.

⁴⁵⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁵¹ MZA v Bmě, sign. 6402, *Matrika narozených 1639-1707*, Jihlava.

⁴⁵² Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (III. část)*, s. 86-87.

⁴⁵³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Náhrobek označený číslem 86 byl z velké části nečitelný a jeho identifikace byla poněkud komplikovaná. Nejvíce k ní pomohl náznak erbu, který se povedlo Marzymu překreslit a také informace, že „vlastník“ tohoto kamene byl rychtářem.⁴⁵⁴ Uvedené skutečnosti potvrdily rovněž výsledky již zmiňovaného archeologického průzkumu.⁴⁵⁵ Kámen č. 86 tedy patřil Janu Jiřímu Skalkovi ze Sitzenhofu. Ten získal roku 1593 od Henslina Lukáše dvůr Sitzenhof v Pístově, podle něhož byl pak odvozen jeho přídomek. Kromě něj vlastnil k roku 1626 i dům v dnešní Brněnské ulici. Činný byl také ve správě města, v roce 1624 byl městským rychtářem a léta 1630 se stal členem obnovené městské rady. Jan Jiří měl syna Bedřicha a dceru Elišku (náhrobek číslo 80), která se později provdala za Lukáše Vojtěcha Riesenfeldera. Jan Jiří Skalka ze Sitzenhofu ze světa živých navždy odešel 18. února 1639.⁴⁵⁶

Sepulkrálie číslo 93 měla navěky připomínat krátký život Marie Šarloty z Mošlic.⁴⁵⁷ Datace její smrti nebyla na náhrobku uvedena a vzhledem k nejasným údajům v textu náhrobního nápisu není jednoduché určit ani její přesný věk.

Kámen č. 94 patřil Tobiáši Pabelovi, který v Jihlavě po 32 let zastával funkci městského radního. A činný byl i před svou smrtí, protože ještě tehdy vykonával funkci přísežného měšťana. Tobiáš zesnul 21. února 1658, kdy mu bylo 74 let.

Náhrobek č. 101 vytvářel vzpomínku na život Lukáše Gärtnera, který zemřel 27. dubna 1621. Náhrobní nápis původně uváděl rovněž věk zemřelého, ale v době vzniku nákresu kamenů byl tento údaj již nečitelný.⁴⁵⁸ Lukáš zasedal v jihlavské městské radě, kdy se o něm kronika Martina Leupolda z Löwenthalu zmiňovala při příležitosti obnovy městské rady v červenci roku 1612. V tomto roce byl kronikou označen jako „*mladý pán*“, z čehož lze vyvodit, že ani v době smrti zřejmě nebyl pokročilého věku.⁴⁵⁹

⁴⁵⁴ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁵⁵ Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=590 (ke dni 17. 11. 2023).

⁴⁵⁶ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), s. 90. Marzy při prepisování náhrobního nápisu chybně přečetl rok úmrtí 1630; Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁵⁷ Více informací o dalších členech rodiny z Mošlic viz Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), s. 100-101.

⁴⁵⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁵⁹ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 294.

Na sepulkrální památce č. 103 bylo vyryto jméno bývalého radního Václava Scholze. Ten do Jihlavy přišel z rakouského Brucku nad Litavou a zdrojem jeho obživy bylo obchodování s pozemky. Václav Scholz skonal 20. února 1587.

Náhrobní kámen číslo 105 upomínal na Rozinu Politzerovou, dříve Patzlinovou, rozenou Blenkovou ze Scheibenbergu.⁴⁶⁰ Rozininým druhým manželem byl Pavel Politzer. Z jejich potomků je znám syn Zikmund a dcera Anna, která byla první manželkou Daniela Tschepaneho,⁴⁶¹ jemuž ve zkoumaném souboru sepulkrálií patřil kámen číslo 57. Pavel Politzer zemřel zřejmě už v roce 1624, protože Rozina žila posledních 38 let svého života jako vdova. Rozina Politzerová ze světa živých navždy odešla 19. května 1662 ve věku 80 let.

Náhrobek číslo 109 byl jedním z nejstarších náhrobních kamenů v podlaze svatojakubského kostela. Nacházelo se na něm jméno jihlavského měšťana Tomáše Unverdorbeny, který zemřel 29. srpna 1512. Náhrobní kámen sdílel rovněž se synem Matyášem, jenž zesnul o deset dnů později.

Sepulkrálie číslo 112 měl navěky zachovat sociální tělo Jiřího Titscheinera. Jeho pozemská pouť skončila 10. června 1587.

O více než 60 let mladší byl náhrobek číslo 113, jenž patřil Ludmile Polyxeně Breitniklové z Cornštejna, rozené Baborowskové. Ludmila byla manželkou Baltazara Ignáce Breitnikla z Cornštejna.⁴⁶² Rodina Breitniklů patřila mezi jihlavské soukenické rodiny a ve městě byla doložena už v první polovině 16. století. Baltazar Ignác vykonával po 32 let funkci radního a byl rovněž primátorem města.⁴⁶³ O správu města se staral také v roce 1624, kdy se stal členem již plně katolické první obnovené městské rady.⁴⁶⁴ Vrchol jeho života přišel v říjnu 1636, kdy ve Vídni obdržel šlechtictví.⁴⁶⁵ Baltazar Ignác byl také rektorem bratrstva Očišťování Panny Marie a za bratrstvo vystupoval při sporu se správcem fary Bertoldem Heldem, který nerespektoval svobody bratrstva při konání a účasti se pohřebních průvodů. Zřejmě se stal také prvním z Jihlavanů, kdo si ve svém testamentu přál, aby za jeho duši sloužili jezuité zádušní mši. Na tento účel jim odkázal

⁴⁶⁰ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁶¹ R. Gonda, *Majitelé*, s. 74-75.

⁴⁶² Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁶³ Z. Jaroš, *Jihlavská měšťanská heraldika (I. část)*, s. 90.

⁴⁶⁴ K. Vališová, *Jezuitská kolej*, s. 58.

⁴⁶⁵ A. von Doerr, *Der Adel*, s. 118.

donaci ve výši pěti zlatých.⁴⁶⁶ Ludmila Polyxena Breitniklová zesnula 14. ledna 1649 ve věku 46 let.⁴⁶⁷ Její manžel Baltazar Ignác Breitnikl z Cornštejna ji přežil o sedm let. Svět živých opustil 7. dubna 1656.⁴⁶⁸

Kámen číslo 114 patřil Martinu Losnitzerovi, který se v Jihlavě věnoval řeznickému řemeslu. Martin zemřel 10. května 1618, kdy mu bylo 68 let.

Náhrobní kámen číslo 115 se vztahoval k Janu Stutzovi.⁴⁶⁹ Ten v Jihlavě prožil už své dětství a v deseti letech zde studoval parvu⁴⁷⁰ na jezuitském gymnáziu.⁴⁷¹ V dospělosti se věnoval výrobě sladu a byl také starším přísedícím sladovnického cechu. Pozemská pouť Jana Stutze skončila 31. července 1717 ve věku 79 let.⁴⁷²

Náhrobek číslo 116 byl vzpomínkou na krátký život potomka jihlavského měšťana Christiana Joachima, který zemřel ve věku tří týdnů. Bohužel se z textu v opisu nedochovalo jeho jméno ani datace. To, že šlo o dětskou sepulkrální památku, potvrzoval také figurální motiv dítěte v zavinovačce. Dětským náhrobním kamenem byla rovněž sepulkrálie číslo 117, jenž patřila blíže neidentifikovatelnému chlapci. Text v opisu zde byl z velké části nečitelný a známo je tedy pouze to, že dítěti bylo v době úmrtí devět týdnů.⁴⁷³

Sepulkrální památka č. 120 měla navždy připomínat Daniela Topinku. Ten se narodil jako syn Jáchyma Topinky,⁴⁷⁴ který byl původně kupcem pocházejícím z Moravských Budějovic. Před příchodem do Jihlavy žil nějaký čas v Jindřichově Hradci, kde obdržel městské právo. Roku 1606 získal i jihlavské měšťanství a už dva měsíce po jeho udělení se oženil s Esterou, dcerou jihlavského měšťana Pavla Haidlera,⁴⁷⁵ kterému

⁴⁶⁶ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 58, 86.

⁴⁶⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁶⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 90.

⁴⁶⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁷⁰ Parva byla elementární třídou, jež předcházela první gramatické třídě, která se nazývala principia; Kateřina Valentová, Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia, Praha 2006, zde s. 53-58.

⁴⁷¹ K. Vališová, Počátky, s. 137.

⁴⁷² Marzy uvádí věk 70 let, ale podle závěru archeologického průzkumu, jenž v kostele sv. Jakuba většího probíhal v roce 2008, byl jeho skutečný věk 79 let; Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách https://encyklopedie.ji.cz/home-mmj/?acc=profil_nalezu&load=636 (ke dni 17.11. 2023).

⁴⁷³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁷⁴ Tamtéž.

⁴⁷⁵ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 93-96.

ze zkoumaného souboru náhrobků patřil kámen číslo 44.⁴⁷⁶ Z prvního manželství se mu narodil syn Pavel. Když Estera zemřela, se Jáchym oženil s Kateřinou, dcerou jihlavského erbovního měšťana Michaela Štubika z Königsteinu. Z tohoto sňatku vzešla dcera Kateřina⁴⁷⁷ a zřejmě i syn Daniel, jehož nedlouhý život skončil 1. dubna 1615, kdy mu byly pouhé dva roky.⁴⁷⁸ K roku 1610 vlastnil Jáchym v Jihlavě dům v Kreclu, o dva roky později měl dům v dnešní Brněnské ulici.⁴⁷⁹ V dubnu 1617 obdržel v Praze šlechtictví a predikát z Kwelbrunu.⁴⁸⁰ Po Bílé hoře měl Jáchym Topinka na přání císařských komisařů usednout v jihlavské městské radě. Díky tomu, že se Jáchym narodil mimo město a později zde získal městské právo, byl ideálním příkladem pro motivaci ostatních katolických měšťanů z jiných královských měst, kteří by mohli dosáhnout sociálního vzestupu a zároveň by pomohli personálně naplnit požadovanou plně katolickou městskou radu. Avšak Jihlavané i sám Jáchym tento návrh zavrhl. Za tuto rebelii byl Jáchym dán do vězení. V roce 1625 mu byl v důsledku rozhodnutí kardinála Františka Ditrichštejna odebrán dvůr na brtnickém předměstí, jenž byl posléze předán jezuitské koleji. Brzy po těchto událostech zřejmě Jáchym Topinka zemřel, protože jeho žena Kateřina⁴⁸¹ při žádosti o navrácení dvora vystupovala jako vdova, znovuprodaná Herschová.⁴⁸²

Náhrobní kámen číslo 126 měl být věčnou památkou na Pavla Hacka,⁴⁸³ jenž byl jihlavským soukenickým přísežným a také se jako radní podílel na správě města.⁴⁸⁴ Pavel Hack zesnul 27. února 1586.⁴⁸⁵ Jeho věk nebyl v nápise na kameni uveden, ale v rámci toho, že jej kronika Martina Leupolda z Löwenthalu k roku 1584 zmiňovala jako „*junger Herr*“,⁴⁸⁶ lze soudit, že nebyl pokročilého věku.

⁴⁷⁶ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁷⁷ K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 93-96.

⁴⁷⁸ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁷⁹ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 80-81.

⁴⁸⁰ A. von Doerr, Der Adel, s. 87.

⁴⁸¹ Zdeněk Jaroš uvádí jako autorku žádosti dceru Kateřinu a datuje ji do března 1629; Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 80-81.

⁴⁸² K. Vališová, Jezuitská kolej, s. 36-37, 93-96.

⁴⁸³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁸⁴ A. Pečínková, Reformace, s. 85.

⁴⁸⁵ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁸⁶ Ch. d'Elvert (ed.), Chronik, s. 179.

Sepulkrálie číslo 130 patřila Anně Rozině Krachlmayerové, která na věčnost odešla 13. června 1707 ve věku 51 let.

Stejně jako v předešlém případě se bohužel nepodařilo zjistit více ani o jihlavském jircháři Kryštofu Klattemu, jemuž ve zkoumaném souboru patřil náhrobek číslo 132.⁴⁸⁷ Ten se jako jirchář ve městě zabýval vyděláváním jemných kůží na bílo.⁴⁸⁸ Kryštof Klatte zemřel 17. února 1700 ve věku 36 let.

Kámen číslo 133 připomínal život Jana Michalka a jeho dvou nejmenovaných synů a dcery. Jednalo se o jiného Jana Michalka, než který byl zmíněn v podkapitole věnované rodině Tschepanů. Dokládá i to datace jeho smrti, protože tento „vlastník“ sepulkrálie číslo 133 zesnul již 5. srpna 1586.

Náhrobek č. 146 upomínal na sladovníka Jana Kunišela. Ten kromě výkonu svého povolání zastával také pozici kostelníka svatojakubského kostela. Jan Kunišel zemřel 3. září 1651, kdy mu bylo 51 let.

Do kamene číslo 148 bylo vyryto jméno Judity, manželky Tomáše Schwietnitzkose. Ta zemřela 30. srpna 1614 ve věku 47 let.

Náhrobní kámen číslo 150 patřil Wolfu Glenkovi ze Scheinberka,⁴⁸⁹ jehož přítomnost v Jihlavě je doložena již k roku 1507, kdy se ve městě živil jako kloboučník. Za ženu si vzal blíže nespécifikovanou Markétu, se kterou měl sedm potomků, konkrétně syny Mikuláše, Wolfganga mladšího a Ondřeje a dcery Rozinu, Reginu, Astru a Dorotu.⁴⁹⁰ Wolf Glenk ze Scheinberka zemřel v roce 1571.

Kámen číslo 153 měl být věčnou památkou na Uršulu Eleonoru z Grünbergu, která zemřela 23. února 1667, kdy jí bylo pouhých 6 dní.⁴⁹¹ Uršula Eleonora byla dcerou Jana Jiřího z Grünbergu a jeho ženy Uršuly, rozené „*de Zerotin*“, tedy asi rozené ze Žerotína.⁴⁹²

⁴⁸⁷ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁸⁸ Zikmund Winter, Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526-1620), Praha 1909, zde s. 585.

⁴⁸⁹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁹⁰ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), s. 96. Nejasnou situaci s nobilitací Glenků a osudy Wolfových synů Ondřeje a Mikuláše popisuje podrobněji L. Barcalová, Jihlavští erbovní měšťané, s. 283-286.

⁴⁹¹ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁹² MZA v Bmě, sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

Na kameni č. 156 se objevilo jméno Elišky Barbory Zebo z Brachfeldu.⁴⁹³ Eliška byla dcerou Antonína Adolfa Zebo z Brachfeldu, který se v Jihlavě živil obchodem se sukнем.⁴⁹⁴ Rodina Zebo žila v Jihlavě už na konci 17. století. Jako první z rodiny byl nobilitován Antonínův bratr Josef Ignác.⁴⁹⁵ Ten získal šlechtictví a predikát z Braitenau v červenci roku 1733 ve Vídni a o necelých osm let později obdržel rytířský titul.⁴⁹⁶ V květnu 1760 obdržel rytířský stav a predikát z Brachfeldu i Antonín Adolf.⁴⁹⁷ O pět let později získal ve veřejné dražbě statek Plandry, který před ním od roku 1730 vlastnil jeho již zmiňovaný bratr Josef Ignác Zebo z Braitenau.⁴⁹⁸ Ten měl v Jihlavě co se týče obchodu se sukнем naprosto dominantní pozici. Například za rok 1732 prodalo šest jihlavských obchodníků s tkaninami celkem přibližně 10 000 kusů suken, z nichž 6399 kusů prodal právě Josef Ignác Zebo. Za rok 1737 pak zobchodoval dokonce 9420 kusů.⁴⁹⁹ Zásadou výnosného obchodu měl dostatek financí na to, aby se stal soukromým mecenášem umění a shromáždil na statku v Plandrech bohatý mobiliář. V poskytování mecenátu pro umělce pokračoval rovněž jeho bratr Antonín Adolf.⁵⁰⁰ Antonínovou manželkou byla Kateřina, dcera Pavla Kütz mögla a společně měli pět potomků. Tímto sňatkem došlo ke spojení dvou nejvlivnějších jihlavských soukenických rodin.⁵⁰¹ Syny Jana, Pavla, Emanuela a Vincence a již zmiňovanou „majitelku“ popisované sepulkralie Elišku Barboru.⁵⁰² Nápis na náhrobku prozradil, že Eliška Barbora zemřela 7. července ve věku 22 let, ale bohužel už neobsahoval rok jejího úmrtí.⁵⁰³ Dle Zdeňka Jaroše měla zemřít 7. června roku 1760,⁵⁰⁴

⁴⁹³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁴⁹⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 87-89.

⁴⁹⁵ Tamtéž, s. 87-89.

⁴⁹⁶ A. von Doerr, Der Adel, s. 220,228.

⁴⁹⁷ Tamtéž, s. 245.

⁴⁹⁸ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 87-89.

⁴⁹⁹ F. Mainuš, Vlnářství, s. 52.

⁵⁰⁰ Anna Hlaváčová, Malířství v Jihlavě v 1. polovině 18. století, Olomouc 2018 (Bakalářská práce), zde s. 12.

⁵⁰¹ F. Mainuš, Vlnářství, s. 52-53.

⁵⁰² Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 87-89.

⁵⁰³ Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

⁵⁰⁴ Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), s. 87-89.

ale ani k jednomu z datumů se mi v roce 1760 nepodařilo zápis o úmrtí Elišky Barbory dohledat.⁵⁰⁵

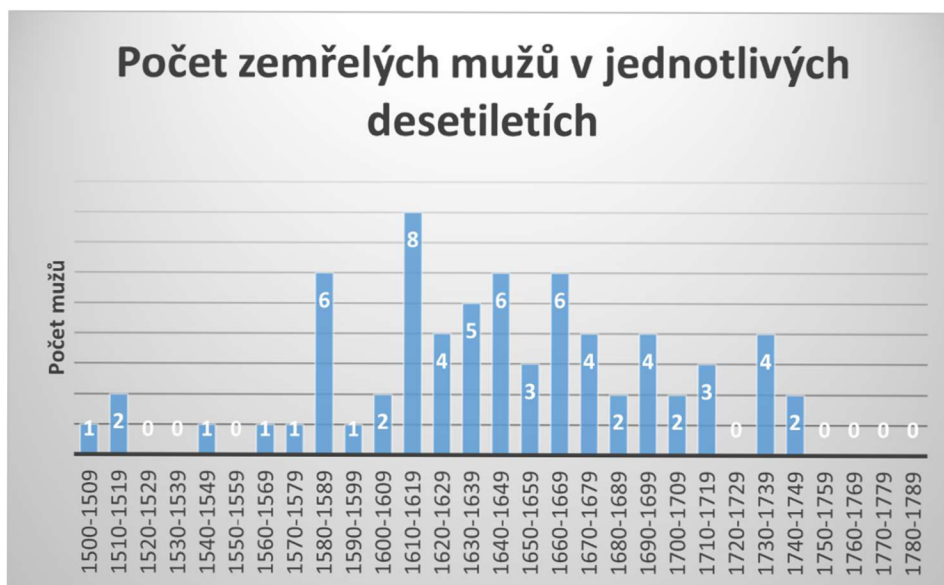
⁵⁰⁵ Více o bratrech Zebových a obchodu se sukem Bohumír Smutný, K obchodním aktivitám rodiny Zebů s jihlavským sukem v 18. století, *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 11, 1998, s. 147-165; Lukáš Fasora, Soukeník. Příklad Jakoba Müllera, bratrů Zebových a dalších, in: Jiří Malíř (ed.) a kol., *Člověk na Moravě ve druhé polovině 18. století*, Brno 2008, s. 175–191.

7. ZÁVĚR

Z analyzovaného nákresu 160 náhrobních kamenů, které se nacházely ve farním kostele sv. Jakuba Většího v Jihlavě, se jich podařilo identifikovat 117. Zbylé sepulkrálie se nedalo určit zejména kvůli tomu, že Marzy při překreslování kamenů nebyl schopen nápis přečíst, nebo zásluhou poškození náhrobku dokázal rozpoznat jenom část textu, jež ovšem nestačila k jednoznačné identifikaci osoby, na kterou měl kámen upomínat. Náhrobní nápisy na studovaných kamenech byly v 99 případech v německém jazyce a v 18 případech pak byla použita latina. Celkově zkoumané sepulkrální památky vytvářely vzpomínku na 67 mužů, 42 žen, 11 chlapců a 11 děvčat. Počet náhrobků a počet jednotlivých osob si není roven, protože v některých případech sdílelo jeden náhrobní kámen více osob. Většinou se jednalo o osoby z jedné rodiny, ale například kámen číslo tři patřil dvojici duchovních. Důvodem pro zachování jejich sociálních těl v rámci jedné sepulkrální památky bylo společné období smrti, když oba shodně zemřeli při švédské okupaci města v říjnu roku 1647. Nejstarší identifikovaný náhrobek pocházel z roku 1508 a nejmladší sepulkrálie se v podlaze chrámu sv. Jakuba objevila v roce 1760. Chronologicky první funerální památník, jenž upamatoval na ženu, se zde nacházel až od roku 1571. Podle roků úmrtí, které ovšem nebyly uvedeny u všech osob, lze zjistit, že v 16. století se v podlaze svatojakubského chrámu objevilo 20 nových jmen. V 17. století zde našlo místo své posmrtné reprezentace 70 osob a v 18. století jich přibývalo dalších 26. Nejvíce náhrobních kamenů ve svatojakubském kostele přibývalo mezi lety 1610-1619, kdy jich bylo 13. Podrobný přehled o zemřelých za jednotlivá desetiletí nabízí grafy č. 1, č. 2 a č. 3.

Graf č. 1

Graf č. 2

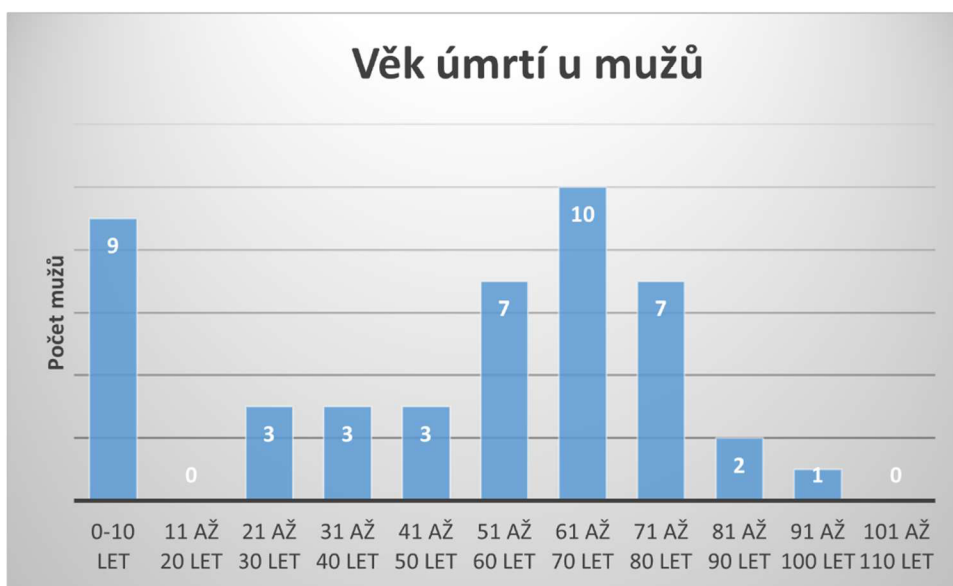

Graf č. 3

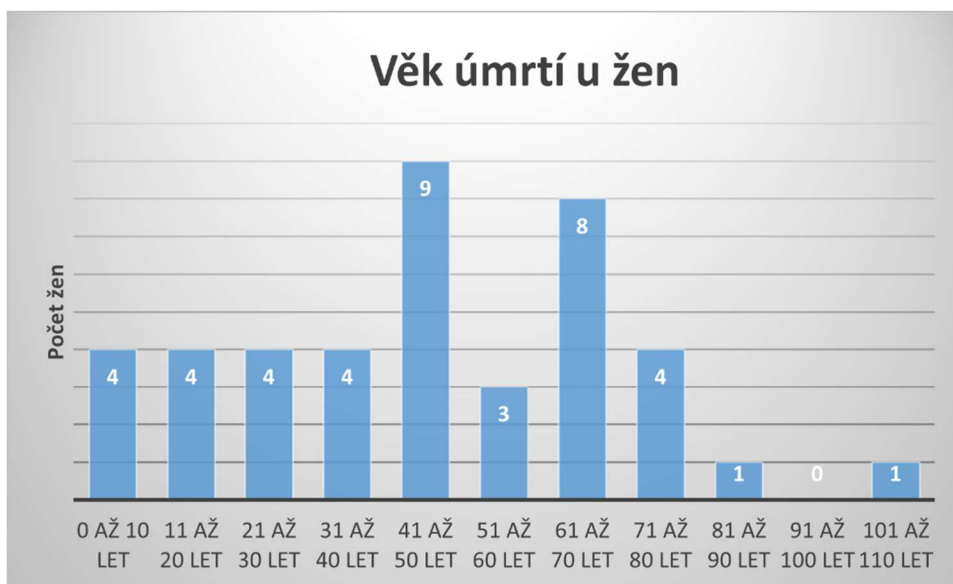
Téměř u dvou třetin „vlastníků“ analyzovaných sepulkrálních památek byl v náhrobním nápisu uveden věk zemřelého. Nejmladší ženě bylo v době smrti 6 dní a nejstarší mělo být těžko uvěřitelných 110 let. Co se týče mužů, nejnižším dosaženým věkem bylo 6 dní. A naopak nejvíce let se dožil majitel kamene číslo 100, kterému bylo přes 90 let. Pozoruhodné je, že nejstarší muž a nejstarší žena společně tvořili manželský pár, a stejně tak i sdíleli právě náhrobní kámen číslo 100. Průměrný věk u zemřelých chlapců byl přibližně 1 rok a 112 dní. U děvčat pak průměrný věk činil přibližně 7 let a 310 dní a u všech osob ve věku do 18 let byl průměrný věk smrti 4 roky a 140 dní. Za zmínku také stojí to, že v kostele sv. Jakuba neležel žádný náhrobek muže ve věku mezi 8 až 24 lety. Naopak ženám v tomto věkovém rozmezí náleželo šest náhrobků. Průměrný věk úmrtí u všech dospělých osob byl přibližně 57 let. Pro ženy činil cca 54 roků a zhruba 60 let byl průměrný věk smrti u mužů. Nejvíce žen ze světa živých odešlo ve věku mezi 41 až 50 lety. Celkem jich bylo devět, kdežto muži se v celém souboru analyzovaných kamenů v tomto věkovém rozmezí vyskytli pouze tři. U mužů bylo dominantní věkové rozmezí 61 až 70 let, kdy jich tohoto věku dosáhlo celkem deset. Zde už nešlo o nic výjimečného, protože tato věková kategorie byla u žen druhou nejčetnější. Podrobný přehled o počtech úmrtí v jednotlivých věkových rozmezích nabízí grafy č. 4, č. 5 a č. 6.

Graf č. 4

Graf č. 5

Graf č. 6

Na předloženou práci lze v budoucnu navázat zpracováním celého primárního pramene. Zatím jsem zpracoval část pramene, ve které se nacházely nákresy náhrobků umístěných přímo v kostele sv. Jakuba Většího. V diplomové práci by se na dosavadní výzkum dalo navázat identifikováním a zanalyzováním dalších částí pramene, které obsahují nákresy náhrobků na hřbitově okolo svatojakubského chrámu a také sepulkrálií, jež byly vztyčené po stranách farního kostela a na hřbitovní zdi. Rovněž by bylo možné využít další zdroje jako například testamenty jihlavských měšťanů nebo dochované jihlavské měšťanské kroniky, které se nacházejí ve sbírce drobných pozůstalostí ve Státním okresním archivu v Jihlavě.

Seznam pramenů a literatury

Prameny nevydané

Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Moravský zemský archiv v Brně, Sbirka matrik (E67), sign. 6402, Matrika narozených 1639-1707, Jihlava.

Moravský zemský archiv v Brně, Sbirka matrik (E67), sign. 6403, Matrika narozených 1708-1727, Jihlava.

Moravský zemský archiv v Brně, Listiny zemského soudu Brno (G7), sign. I/46

Staré tisky

Bernhard Sturm, Eteostichorum sive versicolorum literis numeralibus certos annos exprimentium centuriae sex cum appendice septimae, conscriptae per Bernhardum Sturmium aliter Valterum, Görlitz 1580.

Prameny vydané

d'Elvert, Christian (ed.), Chronik der königlichen Stadt Iglau (1402-1607) vom Iglauer Stadtschreiber Martin Leupold von Löwenthal, Brünn 1861.

Sládek, Miloš (ed.), Malý svět jest člověk aneb Výbor z české barokní prózy, Jinočany 1995.

Sládek, Miloš (ed.), Svět je podvodný verbíř aneb Výbor z českých svátečních a příležitostných kázání, Praha 2005.

Sládek, Miloš (ed.), Vítř jest život člověka aneb život a smrt v české barokní próze, Praha 2000.

Literatura

Adamová, Karolína, První česká federativní ústava z roku 1619, Praha 2009.

Ariès, Philippe, Centuries of Childhood. A Social History of Family Life, New York 1962.

Ariès, Philippe, Dějiny smrti I-II, Praha 2000.

Barcalová, Lucie, Jihlavští erbovní měšťané v době vlády Maxmiliána II. a Rudolfa II., Sborník archivních prací 71, 2021, s. 271–330.

Bartůšek, Antonín – Kába, Arnošt, Umělecké památky Jihlavy, Havlíčkův Brod 1960.

Bílek, Tomáš Václav, Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 I-II, Praha 1882-1883.

Blüml, Josef, Zikmund Winter a česká kulturní historie, in: Václav Bůžek (ed.), Kultura každodenního života českých a moravských měst v předbělohorské době, České Budějovice 1991 (= Opera historica 1), s. 179–197.

von Buol-Schauenstein, Karl Ferdinand, Zevrubný popis rozdělení země království Českého, ježto Nejvyššími rozhodnutími od 14. září a 26. listopadu 1853 a od 5. března 1854 schváleno a nařízením ministerií záležitostí vnitřních, práv a financí od 9. října 1854 v částce XC., č. 274 zákonníka říšského a v částce XLVII. č. 277, str. 665 zemského věstníka vládního oznámeno bylo: spolu přehled úřadů politických a soudních v tomtěž království Nejvyšš schválených. Oznámeno nařízením od c. kr. organizační komise zemské v Čechách dne 9. prosince 1854 v zemském věstníku vládním pro Čechy v oddílu II., v částce XVI., číslo 60, strana 89, Praha 1855.

Bůžek, Václav – Král, Pavel, Člověk českého raného novověku, Praha 2007.

Brandl, Vincenc, Zpráva o knize: Eteostichorum sive versicolorum literis numerabibus certos annos experimentum centuriae sex, conscriptae per Bernhardum Sturmium. Gorlicii. Excudebat Ambrosius Fritsch Anno 1580, Časopis Matice moravské 13, 1881, s. 175-179.

Corbin, Alain, Narcis a miazma. Pach a společenské představy 18. a 19. století, Praha 2004.

Daněk, Karel, Doktora Joepsera návod k delšímu životu, Průkopníci z Horácka. Sborník pro regionální dějiny lékařství na západní Moravě 8, 1966, s. 1-32

d'Elvert, Christian, Geschichte und Beschreibung der königlichen Kreis- und Bergstadt Iglau, Brno 1850.

von Doerr, August, Der Adel der böhmischen Kronländer. Ein Verzeichniss derjenigen Wappenbriefe und Adelsdiplome, Praha 1900.

Dolejší, Kateřina, Dürerovská a flötnerovská inspirace v díle jihlavského zvonáře a cínaře Lukáše Gleixnera, in: Generosum labor nutrit. Sborník k poctě Bohumila Samka, Brno 2010, s. 97-119.

Dřimal, Jaroslav, Sociální boje v moravských královských městech ve 20. letech 16. století, Brno v minulosti a dnes 5, 1963, s. 114-167.

Ebelová, Ivana, Zlatá doba jihlavského soukenictví, Jihlavská archivní ročenka 2–3, 2002, s. 52-72.

Fasora, Lukáš, Moderní podnikání v soukenictví 1770-1848 (Brno, Třebíč, Jihlava), in: Taťána Petrasová – Helena Lorenzová (edd.), Opomíjení a neoblíbení v české kultuře 19. století. Úředník a podnikatel. Sborník příspěvků z 26. plzeňského symposia k problematice 19. století, Praha 2007, s. 227–235.

- Fasora, Lukáš, Soukeník. Příklad Jakoba Müllera, bratrů Zebových a dalších, in: Jiří Malíř (ed.) a kol., Člověk na Moravě ve druhé polovině 18. století, Brno 2008, s. 175–191.
- Francek, Jindřich (ed.), Rekatolizace v českých zemích, Jičín 1995.
- Gonda, Radim, Majitelé a obyvatelé domů č. 14, 15 a 16 na současném Masarykově náměstí v Jihlavě, Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských 20, 2017, s. 69–120.
- Hanzal, Josef, Rekatolizace v Čechách – její historický smysl a význam, Sborník historický 37, 1990, s. 37–91.
- Hanzal, Josef, Rekatolizace v pobělohorských městech, in: Jaroslav Pánek (ed.) Česká města v 16.-18. století. Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Praha 1991, s. 197-202.
- Hanzal, Josef, Z dějin pobělohorské rekatolizace, Muzejní a vlastivědná práce. Časopis Společnosti přátel starožitností 12, 1974, s. 22–35.
- Hájek, Jaroslav, Soupis lavic a náhrobků v kostele sv. Mikuláše v Chebu z roku 1578, Sborník chebského muzea, 2001, s. 17-37.
- Hlaváčová, Anna, Malířství v Jihlavě v 1. polovině 18. století, Olomouc 2018 (Bakalářská práce).
- Hoffmann, František, Listy a obrazy z minulosti Jihlavy od počátků do roku 1848, Jihlava 1999.
- Honys, Vít – Hrubý, Petr, Šlechtické sepulkrální památky Lounska, Ústí nad Labem 2013.
- Hosák, Ladislav, Historický místopis Země moravskoslezské, Praha 1938.
- Hrejša, Ferdinand, Luterství, kalvinismus a podobojí na Moravě před Bílou horou, Český časopis historický 44, 1938, s. 296–326, 474-485.
- Hrejša, Ferdinand, Sborové Jednoty bratrské. Zprávy o sborech bratrských na Moravě, Reformační sborník 6, 1935, s. 10-111.
- Hrubá, Michaela, „Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle“. Pozůstalostní praxe a agenda královských měst severozápadních Čech v předbělohorské době, Ústí nad Labem 2002.
- Hrubý, František, Luterství a kalvinismus na Moravě před Bílou horou, Český časopis historický 40, 1934, s. 265-309; 41, 1935, s. 1-40, 237-268.
- Hrubý, Petr, Šlechtické sepulkrální památky Litoměřicka do počátku 18. století jako historický pramen, Ústí nad Labem 2010.

- Chaunu, Pierre, *La mort à Paris. XVIe, XVIIe, XVIIIe siècles*, Paris 1978.
- Chlíbec, Jan – Roháček, Jiří, *Monumenta mortis et memoriae. Sepulkrální skulptura ve výtvarné kultuře českého středověku*, Praha 2022.
- Jakubec, Ondřej – Miltová, Radka, Elias Hauptner a Matouš Radous: malíři umírajícího času. Manýristické epitafy v českých zemích kolem roku 1600, *Umění* 57, 2009, s. 148–171.
- Jakubec, Ondřej, *Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Renesanční epitafy v kultuře umírání a vzpomínání raného novověku*, Olomouc 2015.
- Jakubec, Ondřej, *Ku věčné památce. Malované renesanční epitafy v českých zemích*, Olomouc 2007.
- Jakubec, Ondřej, Malované renesanční epitafy předbělohorské éry jako zrcadlo náboženského vyznání, in: Kateřina Horníčková – Michal Šroněk (edd.), *Umění české reformace (1380-1620)*, Praha 2010, s. 385–397.
- Jakubec, Ondřej, „Památka pohřební“. Historickoantropologické zkoumání sepulkrálního památníku jako kulturního fenoménu a objektu paměti, in: Josef Hrdlička – Pavel Král – Rostislav Smíšek (edd.), *Symbolické jednání v kultuře raného novověku. Věnováno Václavu Bůžkovi k jeho životnímu jubileu*, Praha 2019, s. 229–243.
- Jakubec, Ondřej, Renesanční epitafy v českých zemích a jejich „konfesionalita“, *Epigraphica & Sepulcralia* 3, 2011, s. 149–162.
- Janáček, Josef, *České dějiny. Doba předbělohorská I/II (1526–1547)*, Praha 1984.
- Janáček, Josef, Jihlavská obchodní společnost na sklonku 16. století, *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 4, 1961, s. 59-69.
- Janáček, Josef, Příspěvek k dějinám jihlavského obchodu v 16. století, *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 2, 1958, s. 69-81.
- Janák, Jan, Tkalcovství v Jihlavském kraji koncem 18. století, *Vlastivědný věstník moravský* 52, 2000, s. 228-238.
- Jaroš, Zdeněk – Křesadlo, Karel, *Jihlava. Kulturně historický průvodce městem*, Jihlava 1996.
- Jaroš, Zdeněk, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část), *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 6, 1988, s. 83–132.
- Jaroš, Zdeněk, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část), *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 7, 1990, s. 81–128.
- Jaroš, Zdeněk, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část), *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 8, 1992, s. 67-118.

- Jaroš, Zdeněk, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část), Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských 9, 1995, s. 61–107.
- Jaroš, Zdeněk, Kostel sv. Jakuba v datech, Jihlava 1994.
- Jaroš, Zdeněk, Nemovité památky Jihlavy, Jihlava 2002.
- Jirková, Pavla, Jihlavské testamenty na přelomu 16.–17. století: prameny pro dějiny rodinných struktur, historickou demografii a sociotopografii, Sborník archivních prací 60, 2010, s. 3–239.
- Jirková, Pavla, Testamentární praxe v Jihlavě v letech 1578–1624 (Testamenty jako prameny pro dějiny rodinných struktur, historickou demografii a sociotopografii), Praha 2011 (Disertační práce).
- von Kadich, Heinrich – Blažek, Conrad, Der Mährische Adel, Nürnberg 1899.
- Kilián, Jan, Historické náhrobníky a epitafy Mělnicka, Mělník 2004.
- Klíma, Arnošt, Dlouhá válka. 1618-1648, Praha 2000.
- Klučina, Petr, Třicetiletá válka. Obraz doby 1618-1648, Praha 2000.
- Klusáček, Jiří, Příběh jihlavského rodu Riesenfelderů, Genealogické a heraldické listy 32, 2012, č. 4, s. 19-52.
- Kopečková, Jana, Předbělohorská kniha kšaftů města Domažlic a možnost jejího využití k výzkumu každodenního života, Západočeský sborník historický 6, 2000, s. 117-144.
- Král z Dobré Vody, Vojtěch, Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien, Praha 1904.
- Křesadlo, Karel, Jihlava. Města ČSSR, Praha 1986.
- Křesadlo, Karel, Kapitoly z historie Jihlavy, Jihlava 1992.
- Mainuš, František, Vlnářství a bavlnářství na Moravě a ve Slezsku v 18. století, Praha 1960.
- Malý, Karel, Změny státního zřízení v českém stavovském povstání, Folia Historica Bohemica 8, 1985, s. 63-88.
- Malý, Tomáš, „Kterak "Starochrudimští" na smrtelném loži kšaftovali". Testamentární praxe v raněnovověké Chrudimi, Sborník prací východočeských archivů 10, 2005, s. 13-36.
- Malý, Tomáš, „Nechtějte tomu, aby jací soudové a nevole po mé smrti byly“ Dědická praxe a pozůstalostní konflikty v raně novověké Chrudimi, Chrudimský vlastivědný sborník 8, 2004, s. 55-100.

- Malý, Tomáš, Smrt a spása mezi Tridentinem a sekularizací. Brněnští měšťané a proměny laické zbožnosti v 17. a 18. století, Brno 2009.
- Mašát, Jiří, Chrám svatého Jakuba v Jihlavě. Die Jakobskirche in Iglau, Jihlava 2008.
- Matějek, František, Morava za třicetileté války, Praha 1992.
- Med, Oldřich, Svatojakubské anály, Jihlava 1964.
- Meißner, Günter, Saur allgemeines Künstlerlexikon: die bildenden Künstler aller Zeiten und Völker. Band 56. Glandorf-Goepfert, München 2007.
- Mezník, Jaroslav, Tolerance na Moravě v 16. století, in: Milan Machovec (ed.), Problém tolerance v dějinách a perspektivě, Praha 1995, s. 76–85.
- Mikulec, Jiří, Pobělohorská rekatolizace v českých zemích, Praha 1992.
- Mikulec, Jiří, 31.7. 1627. Rekatolizace šlechty v Čechách. Čí je země, toho je i náboženství, Praha 2005.
- Míka, Alois, Stoletý zápas o charakter českého státu 1526–1627, Praha 1974.
- Myslivočková, Hana, Mors ultima linea rerum. Pozdně gotické a renesanční figurové náhrobní monumenty na Moravě a v českém Slezsku. Olomouc 2013.
- Nováková, Dana – Křesadlo, Karel – Nedbalová, Eva (edd.), Jihlava a Basilejská kompaktáta. 26.-28. červen 1991. Sborník příspěvků z mezinárodního symposia k 555. výročí přijetí Basilejských kompaktát, Jihlava 1992.
- Ottův slovník naučný 24, Praha 1906.
- Pánek, Jaroslav, Stavovská opozice a její zápas s Habsburky 1547-1577, Praha 1982.
- Pečínková, Anna, Reformace v Jihlavě (1522-1628): aktéři a projevy konfesionalizace v městském prostředí, Brno 2021 (Disertační práce).
- Pešek, Jiří, Knihy a knihovny v kšaftech a inventářích pozůstalostí Nového Města pražského v letech 1576-1620, Folia Historica Bohemica 2, 1980, s. 247-282.
- Pešek, Jiří, Pražské knihy kšaftů a inventářů pozůstalostí - příspěvek k jejich struktuře a vývoji v době předbělohorské, Pražský sborník historický 15, 1982, s. 63-92.
- Pilnáček, Josef, Staromoravští rodové I., Velehrad 2004.
- Pisková, Renata a kol, Jihlava. Historie, kultura, lidé. Jihlava 2009.
- Polišenský, Josef, Třicetiletá válka a český národ, Praha 1960.
- Polišenský, Josef, Třicetiletá válka a Evropské krize XVII. století, Praha 1970.
- Prchal Pavlíčková, Radmila, O útěše proti smrti. Víra, smrt a spása v pohřebních kázáních v období konfesionalizace, Praha 2017.
- Prchal Pavlíčková, Radmila, Triumphus in mortem. Pohřební kázání nad biskupy v raném novověku, České Budějovice 2008.

- Rak, Petr, Kadaňské knihy trhů a testamentů z let 1465–1603 a testamentární praxe v Kadani od poloviny 15. do počátku 17. století, *Sborník archivních prací* 48/2, 1998, s. 3-106.
- Rak, Petr, Veřejně prospěšné odkazy v testamentech kadaňských měšťanů z let 1465-1530, in: Jiří Šouša – Ivana Ebelová (edd.), *Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et Historica* 1-2 (Z pomocných věd historických XVI), 2002 (vyšlo 2007), s. 697-706.
- Ratajová, Jana, Pražské testamety (1600-1620) jako pramen k dějinám rodinných struktur, *Pražský sborník historický* 30, 1998, s. 90-127.
- Roháček, Jiří, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.
- Roháček, Jiří - Müller, Karel - Chlíbač, Jan – Slavík, Jiří, *Sepulkrální památky v praxi památkové péče*, Josefov 2020.
- Sedláček, August, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1909.
- Sládek, Miloš, Nit přize v rukou tkalce aneb Na okraj pohřebního kázání V. A. Kozojedského z roku 1676, *Posel z Budče* 16, 1999, s. 25-34.
- Sládek, Miloš, Poznámky k problematice českých pohřebních kázání 16. a 17. století, in: Eva Wolfová (ed.), *Česká literatura doby baroka: Sborník příspěvků k české literatuře 17. a 18. století (Literární archiv 27)*, Praha 1994, s. 191-208.
- Skřebská, Renata, *Sepulkrální památky okresu Prostějov*, Praha 2010.
- Skřebská, Renata, *Sepulkrální památky okresu Přerov*, Ostrava 2019.
- Smutný, Bohumír, K obchodním aktivitám rodiny Zebů s jihlavským sukem v 18. století, *Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských* 11, 1998, s. 147-165.
- Steinerová, Alžběta, *Zbožné odkazy v testamentech olomouckých měšťanů v 16. století*, Brno 2014 (Diplomová práce).
- Svěrák, Vlastimil, Jihlavský městský archiv a jeho archiváři, in: Ivan Štarha – Kateřina Smutná (edd.), *Archivy na prahu tisíciletí. Sborník příspěvků z konference uspořádané u příležitosti 160. výročí založení Moravského zemského archivu v Brně a 70. výročí založení Archivu města Brna pod záštitou ministra vnitra ČR pana PhDr. Václava Grulicha ve dnech 14.–15. června 1999*, Brno 2000, s. 103-107.
- Svěrák, Vlastimil, Úsilí města Jihlavy o získání patronátního práva nad farou u sv. Jakuba ve druhé polovině 16. století, *VSV oddíl věd společenských*, 15, 2006, s. 29-42.
- Šmahel, František, Basilejská kompaktáta, jejich zpísemnění a ratifikace, *Studia mediaevalia Bohemica* 1, 2009, s.187-229.
- Šmahel, František, *Basilejská kompaktáta. Příběh deseti listin*, Praha 2011.
- Teplý, František, Slavatovské palatinaty, *Český časopis historický* 30, 1924, s. 470-501.

- Tieftrunk, Karel, *Odpor českých stavů proti Ferdinandovi I. léta 1547*, Praha 1872.
- Vališová, Kateřina, *Jezuitská kolej v Jihlavě. Vzájemné vztahy s městem v letech 1625–1682*, Praha 2021 (Diplomová práce).
- Vališová, Kateřina, *Počátky a vývoj jezuitské koleje v Jihlavě v 17. století*, Praha 2015 (Bakalářská práce).
- Valentová, Kateřina, *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia*, Praha 2006.
- Válka, Josef, *Morava reformace, renesance a baroka (= Vlastivěda moravská. Dějiny Moravy 2)*, Brno 1996.
- Válka, Josef, *Morava ve stavovské konfederaci roku 1619 (Pokus o vytvoření paralelních církevních a politických struktur v Čechách a na Moravě)*, *Folia Historica Bohemica* 10, 1986, s. 333–349.
- Vodáková, Dana, *Kostel sv. Jakuba Většího v Jihlavě a jeho středověké počátky*, Praha 2008 (Diplomová práce).
- Voit, Petr, *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha 2006.
- Vorel, Petr (ed.), *Stavovský odboj roku 1547. První krize habsburské monarchie*, Pardubice 1999.
- Vovelle, Michel, *Piété baroque et déchristianisation en Provence au XVIIIe siècle. Les attitudes devant la mort d'après les clauses des testaments*, Paris 1973.
- Winter, Zikmund, *Kulturní obraz českých měst. Život veřejný v XV. a XVI. věku I–II*, Praha 1890, 1892.
- Winter, Zikmund, *Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526-1620)*, Praha 1909.
- Winter, Zikmund, *Z rodiny a domácnosti staročeské. Ze života XVI. století*, Praha 1911.
- Winter, Zikmund, *Život církevní v Čechách. Kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století I-II*, Praha 1895, 1896.
- Zemek, Petr, *Jednota bratrská v zápase s jihlavským farářem Janem Hederikem*, in: Martin Wernisch (ed.), *Unitas Fratrum 1457–2007. Jednota bratrská jako kulturní a duchovní fenomén*, Jihlava 2009, s. 15-29.
- Zilynskyj, Bohdan, *Podblanicko v nejstarších knihách kšaftů Nového Města pražského (1436-1494)*, *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 25, 1984, s. 169-185.
- Zilynskyj, Bohdan, *Zprávy o Táboře a jeho obyvatelích v nejstarších knihách kšaftů Nového Města pražského (1436-1494)*, *Táborský archiv* 1, 1987, s. 61-67.

Žaldová, Petra, Měšťanské testamenty jako pramen k dějinám zbožnosti (Soběslavské kšafy z let 1600-1825), České Budějovice 2009 (Diplomová práce).

Internetové zdroje

Bio – bibliografická databáze řeholníků v českých zemích v raném novověku publikovaná na internetových stránkách <http://reholnici.hiu.cas.cz>.

Encyklopedie dějin města Jihlava dostupná na internetových stránkách <https://encyklopedie.ji.cz>.

Seznam obrazových příloh

Příloha č. 1: Titulní strana Marzyho rukopisu

Příloha č. 2: Jeden z listů s nákresy analyzovaných náhrobních kamenů

Příloha č. 3: Plánek zobrazující polohu jednotlivých náhrobků

Příloha č. 4: Erb Albrechtů

Příloha č. 5: Erb Gleixnerů z Rosenbrunnu

Příloha č. 6: Erb Gosků ze Sachsenthalu

Příloha č. 7: Erb Haidlerů z Bukové (1616)

Příloha č. 8: Erb Heusserů z Brakfeldu

Příloha č. 9: Erb Jungmayerů z Hofu

Příloha č. 10: Erb Karnerů z Löwensfeldu

Příloha č. 11: Erb Leupoldů z Löwenthalu

Příloha č. 12: Erb Reindlerů z Reindlsberka

Příloha č. 13: Erb Riesenfelderů z Riesenfeldu

Příloha č. 14: Erb Steuererů ze Štyrcenhyblu

Příloha č. 15: Erb Šenovců z Ungersvertu (1557)

Příloha č. 16: Erb Šmilauerů ze Smilova

Příloha č. 17: Erb Štubiků z Königsteinu (1624)

Příloha č. 18: Erb Waidhoferů z Vogelsberka (1570)

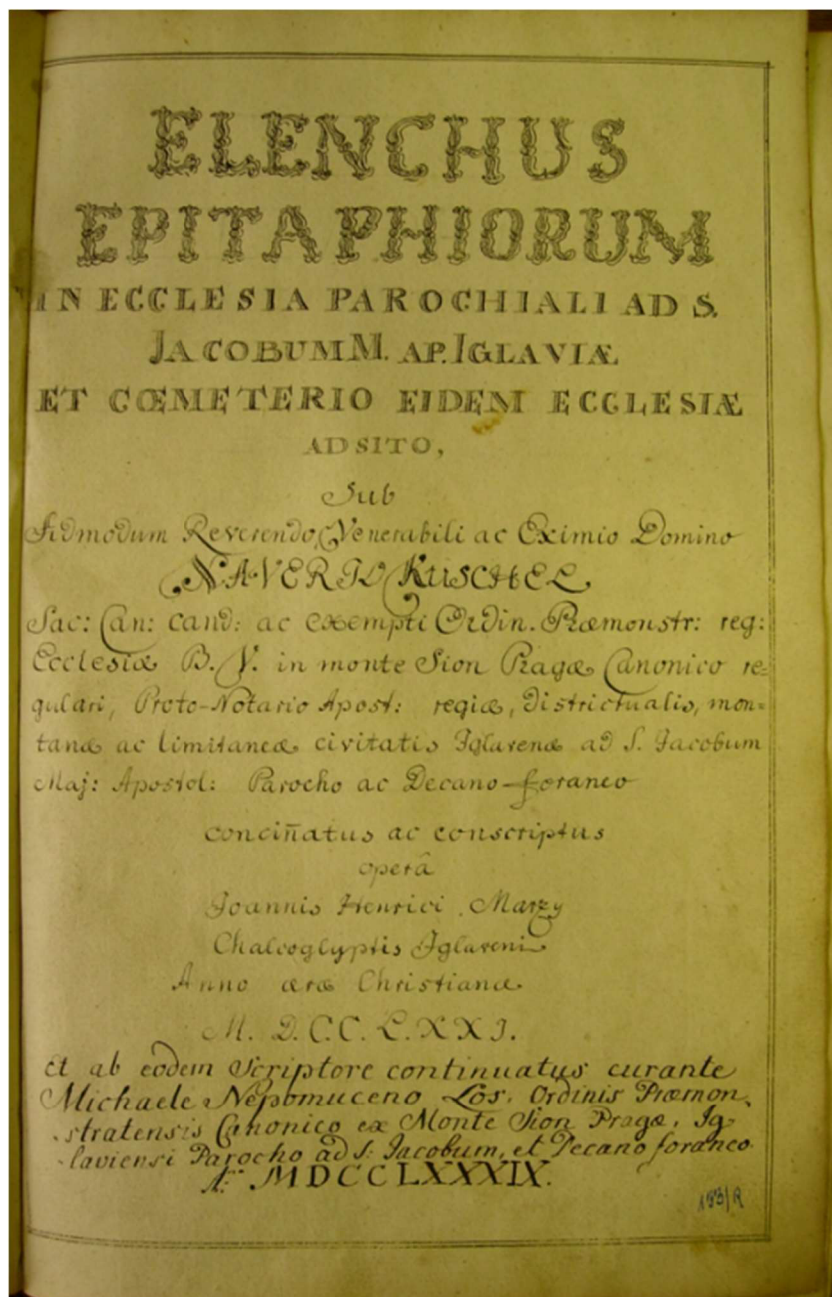
Zdroje obrazových příloh

Přílohy č. 1-3; Převzato z Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Přílohy č. 4-18; Převzato z Z. Jaroš, Jihlavská měšťanská heraldika (I. část); Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (II. část); Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (III. část); Týž, Jihlavská měšťanská heraldika (IV. část).

Obrazové přílohy

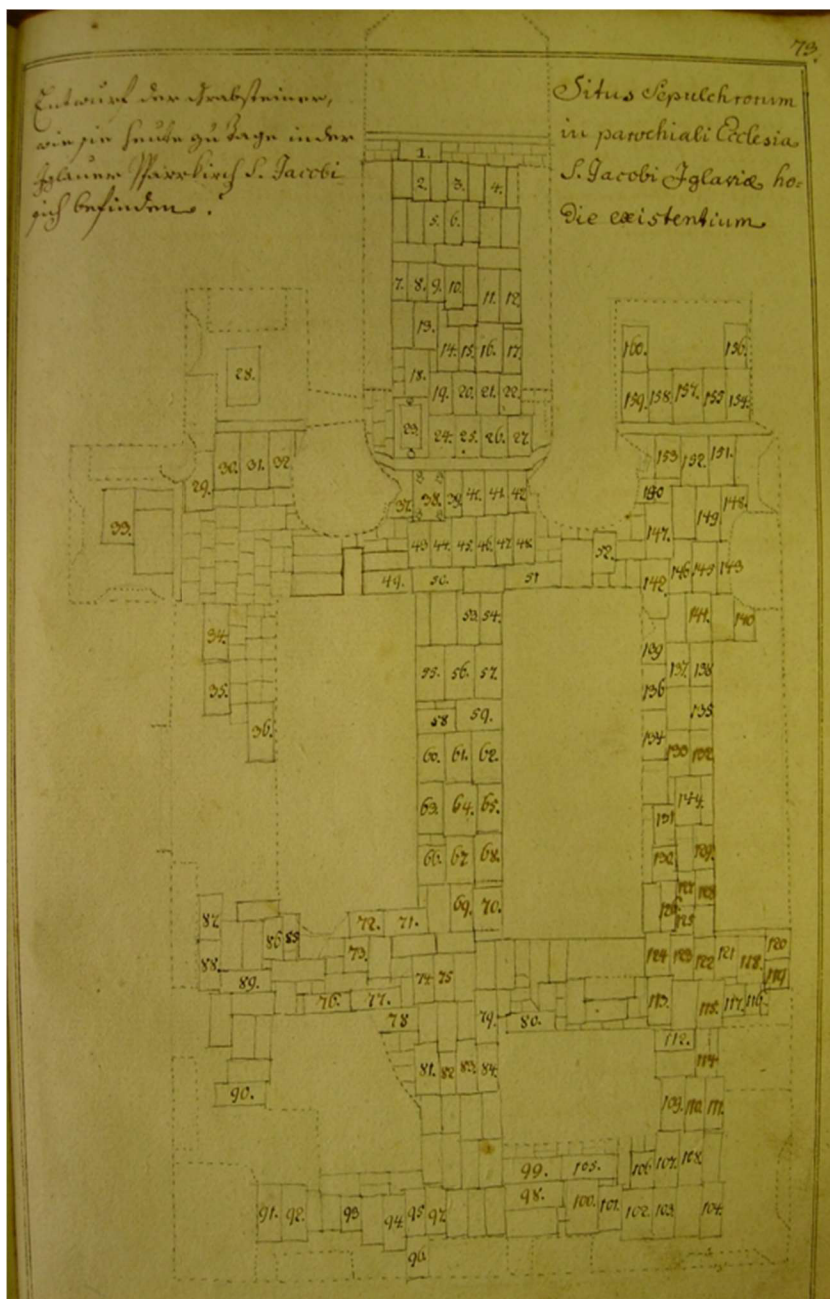
Příloha č. 1
Titulní strana Marzyho rukopisu

Příloha č. 2
 Jeden z listů s nákrezy analyzovaných náhrobních kamenů

Příloha č. 3
 Plánek zobrazující polohu jednotlivých náhrobků

Příloha č. 4
Erb Albrechtů

Příloha č. 5
Erb Gleixnerů z Rosenbrunnu

Příloha č. 6
Erb Gosků ze Sachsenthalu

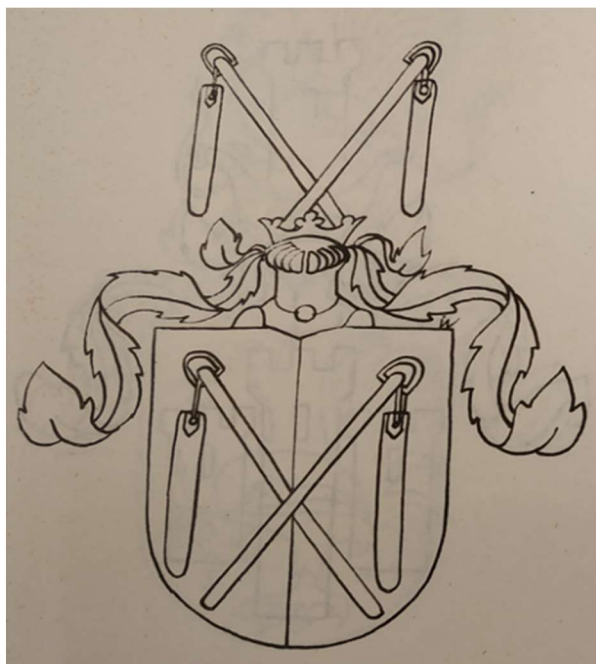
Příloha č. 7
Erb Haidlerů z Bukové (1616)

Příloha č. 8
Erb Heusserů z Brakfeldu

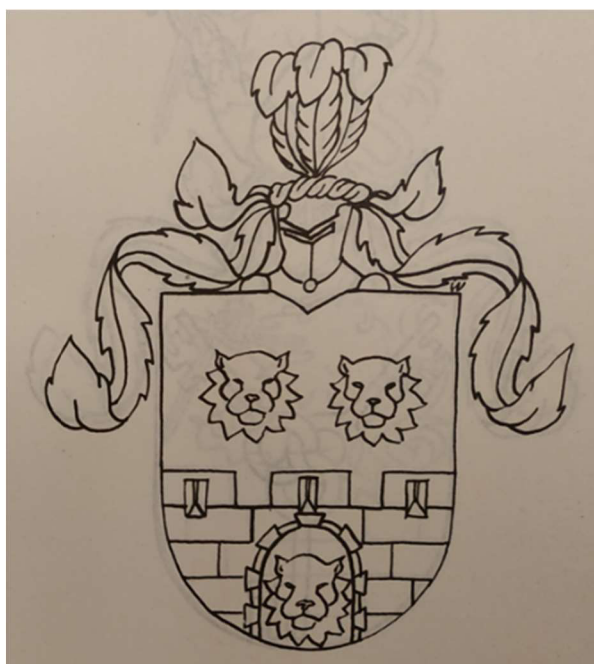
Příloha č. 9
Erb Jungmayerů z Hofu

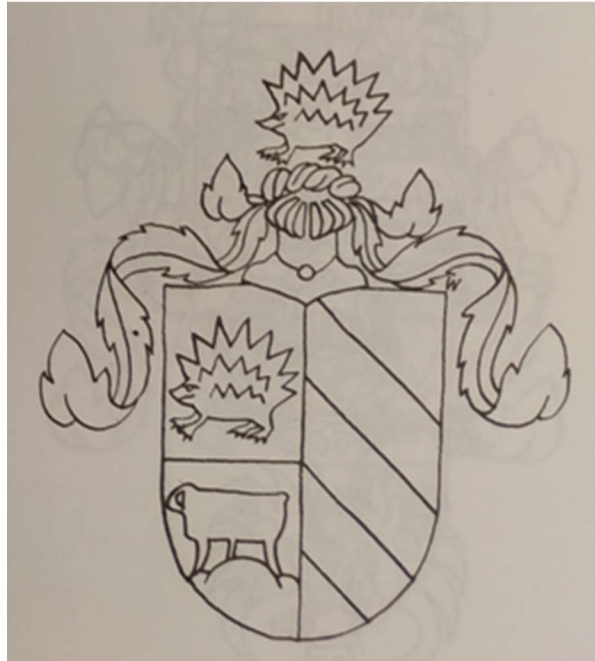
Příloha č. 10
Erb Karnerů z Löwensfeldu

Příloha č. 11
Erb Leupoldů z Löwenthalu

Příloha č. 12
Erb Reindlerů z Reindlsberka

Příloha č. 13
Erb Riesenfelderů z
Riesenfeldu

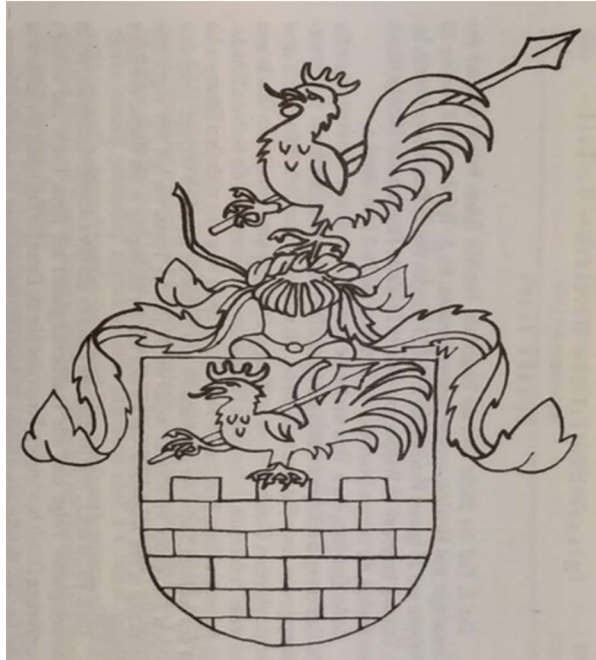
Příloha č. 14
Erb Steuererů ze Štyrcenhyblu

Příloha č. 15
Erb Šenovců z Ungersvertu
(1557)

Příloha č. 16
Erb Šmilauerů ze Smilova

Příloha č. 17
Erb Štubiků z Königsteinu
(1624)

Příloha č. 18
Erb Waidhoferů
z Vogelsberka (1570)

Seznam textových příloh

Příloha č. 1: Pracovní přepis analyzovaného rukopisu Jana Jindřicha Marzyho

Zdroje textových příloh

Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Strahovská knihovna, sign. DT II 30 (Elenchus epitaphiorum).

Textové přílohy

Příloha č. 1

Pracovní přepis analyzovaného rukopisu Jana Jindřicha Marzyho

N[umero] 1

P. P.

Religiosis

Ord. Praemon. Canon.

Monri. Strahov. Profess.

P. Henrico Hilsman[n]

P. Joan[n]i Rohilder

hujus civitatis

fidelib[us] animaru[m] Pastoribus

quorum iste pridie, alter

Calendis Martii pie obiit,

hic simul Sepulti

die III. Martii.

Orate pro iis.

MDCXXXIV.

N[umero] 2

Hic jacet

Reverendus Pater

Franciscus Frank

Canonicus Praemonstr.

Professus Strahov.

qui

Saluti animarum

promovendae

Septemdecim annos

Sedulo impendit

Iglaviae

obiit

II. July Ao MDCLXIII.

aetatis LXXII.

N[umero] 3

H guntur

.....

Reverendi Religiosi S. Ord. Praem.

Canonici Sionei

P. Casparus Falko

..... Ecclesiastes

P. Leopoldus Les [?]

..... us

..... exhaustus

..... obdormirit

.....

.....

XXI Octobris

A partu Virgineo

MDXLVII.

N[umero] 4

Hic jacet

P. Andreas Keller

S. O. P. Canonicus

Provisor indefessus

Obiit

M.DC.LXVI. 7. Oct.

N[umero] 5

Hic jacet,

qui placens Deo factus

est dilectus, vivens inter

peccatores translatus

est omnibus Sacramentis

munitus ad alteram vitam

R. D. Ven. F. P. Joan[n]es Bowink
Canon. Praemonst. Profess.
Sionae Pragae, Iglaviae
Sacellanus Parochi
aetatis suae XXVIV. an[no].
die III. Februarii
M.DC.XLV.

N[umero] 6

Hoc mortis
..... sumpl ...
viator
.....
Sic ego
Fr. Norbertus Ingrisch
Prof. Ord. Praem. Eccl. Sion.
Can. Subdiac.
Iglaviae Professor Gram[m]at[icae].
.... mori, posse
mortuus
die tae Deipare
aetatis meae an[n]o XXV.
MDCXLV.

N[umero] 7

.... 1545 Jahr am
.... Simon und Judae
.... und tugwud-
.... Johann Marcus
.... seines Alters 23
... verstorben die
... Gottgnädiglich.

N[umero] 8

Die Schrift ist schon völlig verlöschet.

N[umero] 9

Die Inschrift ist schon ganz unlesbar.

Das Liedlause Wappen.

N[umero] 10

Eben hier ist kein buchstab mehr zusehen.

N[umero] 11

A[nn]o 1725. den 19. Februar
ist gestorben die Hoch Edlge-
bohrne fr[au] fr[au] Maria Ernestina
Hausperskin, v[on] Fanal, ge-
bohrne v[on] Lachenheim, ihres
alters im 44. Jahr.

Gott gebe ihr die ewige
Ruhe, und das ewige Licht
leichte ihr, Amen.

N[umero] 12

A[nn]o 1730 den 24. Monats-
tag Julii ist in Gott dem H[errn]
seel verschieden die hoch-
edlgebohrne fr[au] fr[au] Anna
Rosina v[on] Moschlitz, gebohr-
ne v[on] Schöben Wittib ihres
Alters 69. Jahr, und in die-
sem Gotteshaus alhie begra-
ben word[en]. Nach Ende unbe-
ständiger Lebens Zeit, im H[errn]
ruhe, und lebe in Ewigkeit.

N[umero] 13

Die Schrift ist gänzlich abgewetzt, unten ist noch zu erken[n]en das Wappen des Schmilauer v[on] Schmilau.

N[umero] 14

A[nn]o. 1612. den 13. Decemb[ris] ist
in Gott seel[ig] gestorben der Edle
Ehrenveste H[err] Samuel Stubiekh
v[on] Königstein, zu Stöcken Rothneustift
und auf Windig Jenikau, weiland des
auch Edlen Ehreuesten H[err] Mathes
Stubiekhen v[on] Königstein u[nd] auf Win-
dig Jenikau nachgelassener Sohn, lie-
get alhie, u[nd] erwartet der fröhlichen
Auferstehung zum ewig[en] Leben. A[men].

N[umero] 15

.... XXX Julii ist in Gott
..... der Edle Ehreueste
...Adam Freiskhorn
von Wien[n] König[lichen] Kais[erlichen] Majest[ät]
KriegsRaths Com[m]issarius der
Markstädtischen Gränitz-
häuser seines Alters im
64. Jahr. Wartet samt
allen auf eine fröhliche
Auferstehung, amen.

N[umero] 16

Die Inschrift ist völlig verlöschet, unten sieht man das Wappen des Heusser v[on] Brakfeld.

N[umero] 17

Lege viator

et pie precare

HaC sVb rVpe qViesCI

CorpVs PatrIs GregorII

SICorae oeConoMI nostrI

eX ProfessIs SioneIs.

19. Julii.

N[umero] 18

Text v opisu:

Epitaphiu[m] des Ehrbaren Paul W..... tuchmachers allhie zur Igla, welcher in Gott seel
entschlaffen d[en] 30. tag Octob[ris] 1568. seines Alters 71 Jahr, dessen Seel Gott gnädig
sey n wolle. A[men]

Text v nápisu:

Bracht ich mit Müh mein Leben zu

Also in Christo ich jezt ruh.

u[nd] hab gar oft auch manche Nacht

löblich des handwerks Nutz betracht,

Klein dank hab ich gebracht davon,

Reich steht mir doch bey Gott der Lohn

Viel süß u[nd] saures hab ich erfahn,

Mit Müh bey ein u[nd] Vierzig Jahren,

So hat mein Noth nun allein End

thu mich befehlen in Gottes Händ

Es leit mein Leib in dieser Erd[en].

faulet und muß zu Aschen werd[en].

Auch niemand man tod beweinen soll,

Nun leb ich Gott, und ist mir wohl.

N[umero] 19

Die Buchstaben sind ganz abgewetzt, unten steht das Schönowitzische Wappen.

N[umero] 20

Hier ist gleicherweise die Schrift völlig verlöschet, unten ebenfalls das Schönowitzische Wappen.

N[umero] 21

Die Buchstaben sind völlig verrieben, unten zeigt sich dieses Wappen.

N[umero] 22

A[nn]o 1613. d[en] 30. Decem[bris] ist in Gott
seel entschlaffen der Ehrenve-
ste h[err] Victorin Dornkreil von
Ebenharz burger und all
hie, liegt alda begraben. Gott
verleihe ihm samt allen aus
erwehlten eine fröhliche Auf
erstehung zum ewigen Leben
amen.

N[umero] 23

Krustt begräbniß
welche der W[ohl]. E[del] Geb[oren] u[nd] Gestr. Ritter
h[err] Aug[ustin] Ern[est] Schönowitz v[on] Ungerswert
Ebherr des Guts friedenau u[nd] Kvietenau
ihme seiner liebsten Gemahlin, der auch
W[ohl]. E[del]. Geb[oren]. fr[au] Marg[areta?]. Ver[onika?]. Barb[ora]. Schönowiz
geb[oren] v[on] Löwenfels, ihre[n] Erben u[nd] Nachkom-
men auf ewige Zeiten außgerichtet hat.
MDCLXXI

N[umero] 24

[Nápis v horním poli:]
A[nn]o MDCXXXVII d[en] 12. Jan[uarii] ist in Gott
Seel[ig]. entschlaffen der Wohl Edlgebohr[e]. Gestr[enge].
Ritter u[nd] h[err] Paul Schönowitz v[on] Ungerswert

Lehen des Guts friedenau, seines Alters
LVIII Jahr VI Monath I tag, ruhet allhier
u[nd] erwartet eine fröhliche Urständ zum
ewigen Leben, Amen.

[Nápis v dolním poli:]

A[nn]o MDCXXXVI. d[en] XVI. Monatstag Decemb[ris]
ist in Gott seel[ig]. entschlaffen die Wohl Edle u[nd]
Vieltugendsame fr[au] Martha Schönowitzin, ge
bohren Stubikin v[on] Königstein, des Wohl Edl
Gestr[engen]. h[err] Paul Schonowitz v[on] Ungerswerth, u[nd]
friedenau Ehewirtin ihres Alters XXXXV.
Jahr VIII. Monath 3 Wochen, liegt allhie be-
graben, und erwartet eine frohliche
Auferstehung zum ewigen Leben Amen.

N[umero] 25

Hoc sub marmore quiescit
honestus ac generosus D[omi]nus
Balthasar Schaenowitz, honora-
bilis et generosi D[omi]ni Pauli Schae
nowitz ab Ungerswert et in Frie
denau

.....

.....

.....

Hic chronostichon est,
quod legi nequit.

N[umero] 26

Im ... Jahr den .. ist der Edle
Ehreneuste h[err] Math[ias] Stubik v[on] Königstein
alhier in Gott seel[ig]. eingeschlaffen, ruhet
nun alda, und erwartet der fröhlich[e]
Auferstehung zum ewig Leben, A[men].

A[nn]o 1598. adi .. Aug[usti] um 15. Uhr
ist in Gott entschaffen die Ehren-
tugendsame fr[au] An[n]a des Edl Ehren-
uesten Wohlweisen h[err] Matheßen
Stubieken v[on] Königstein eheliche
hausfrau, weiland des Edl. Ehrsame[n]
Peter Schmilauers v[on] Schmilau eheleib-
liche tochter. Gott verleiche ihnen
am güngsten tag in Christo
.....

N[umero] 27

Allhier liegt begraben der Edl
ueste fürsichtige u[nd] Weise h[err] Georg
Stubiek v[on] Königstein auf Pelter(s)
kirchen und Außii des Raths in Iglau
welcher den 9. Novem[bris] A[nn]o 1613 in
Gott seel[ig] ist entschlafen, dem
Gott am jünsten tag eine fröh-
liche Auferstehung geben wolle
Amen.
Leben wir, so leben wir dem Herrn,
sterben wir, so sterben wir dem Herrn,
darum wir leben, od[er] sterben, so sind wir des
herrn Röm. 14. cap

N[umero] 28

[Text v opisu:]

A[nn]o 1673. hat der Ehreueste wohlweise herr Isaias Jungmajer diese Ruhestatt gebauet
für sich und seine Erbs-Erben. Amen.

[Text v nápisu:]

Hier sind die buchstaben völlig verleschet, und unlesbar.

Wir müssen durch viele
triebsal, Angst u[nd] Noth ein

gehen in das ewige Leben.
Zu dem Röm. am 14. capit[ol]

N[umero] 29

A[m]o 1568 d[en] 14. ...

.....

.....

unkentbar alles bis auf

.....

.....

ejus animae mis creatur

Deus

N[umero] 30

Die Schrift völlig verlöschet, vom Wappen ist kaum dieß kentbar.

N[umero] 31

Ernestus Linden

I. B. F. R. BARO Regis

Ephebus

Hic jacet oppressus mo-

le cadentis equi.

1628

d[ie] 21. Junii.

N[umero] 32

D.O.M.

memoriae

D. Pauli Herschpilsen

quem habuit haec civitas Ig-

lavia digniss. Primatorem,

S. hic congregatio Corporis

Christi duobus an[n]is primum

et zelosum Rectorem, exem-

plat pietatis, qui Deo et
Caesari fidelis tandem post
multas tribulationes vitam
finiret 1636.

N[umero] 33

Hier liegt die seel[ig] ver-
schiedene fr[au] Rittmeisterin
Amanda Poxina v[on] Miltenberg
ut. geb[oren] v[on] frauenberg ist in die-
se Welt gebohren d[en] 10. April
1657. und seel[ig] entschlaffen
d[en] 7. Sept[embris] 1684. ihres Alters 27.
Jahr, bis zur fröhlich Auferstehung
Amen.

N[umero] 34

Hier liegt begraben I. G.
DANIEL CASALEMANNen I. F. D.
in Bahen gewesener Obr.
Lieutenant, entschieden A[nn]o
1684. d[en] 8. Jan[uar].
Gott lasse seine Seel leben,
im him[m]lischen frieden und
freudenreichen feld, Amen.
Der Schild ist mit dem Meiß[el] vor langer Zeit weggearbeitet worden.

N[umero] 35

A[nn]o 1671 am heil[igen]Ostertag ist in
Gott seel[ig]. entschlaffen der Ehrbare
Wohlgeachte h[err] Jacob Jungma-
jer gewesener Burger und
Zechmeister des löblich[en] hand-
werks der tuchmacher, seines

Alters 88. Jahr, ruhet alhier
Gott verleihe ihm eine fröh-
liche Auferstehung zum ewi-
gen Leben, amen.

Der Schild ist ebenfals weggearbeitet worden.

N[umero] 36

Die Schrift ganz verlöschet.

[Wappen] völlig abgestossen.

N[umero] 37

D[omi]no Jacobo Seidenmelzer a Seidon-
berg Astyocho Iglaveno, quem patriae
decus vocare de rationibus decebat ex-
imiis Suo quiescit in domino, beni-
gnitatis ... is pietate, moribusque
vir sapiens, amator aequitatis ..
nobilibus viris ac doctis conspicuno
cito recessit, dum volvit Pragae Salu-
tem, et Patriae Suisque mag... gaudia
Sed Poli Secut amplius haud So-
lum mo

Com[m]un .. statuit.

N[umero] 38

Apocalips[e] 14.

Seelig sind todten, die in
dem Herrn sterben von nun
an, ja der Geist spricht, daß
sie ruhen von ihrer Arbeit,
dan[n] ihre Werk folgt ihnen noch.

A[m]o 1577.

Mathes Grün[n] v[on] Stürzenberg.

N[umero] 39

A[nn]o 1500

..... *die übrige Buchstaben sind unlesbar.*

Stubikische Wappen.

N[umero] 40

Hier sind gleichfals die Buchstaben unlesbar.

[Wappen] abgewetzt.

N[umero] 41

Hier liegt begraben die Hoch Edlgebohr[ne] fr[au]
Elia Rosina Mulzerin v[on] Rosenstein, gebohrne
v[on] feldhofen, welche d[en] 1. Jan[uar] 1648 zu Stano-
witz in ihrem blühend[en] Alter des 16. Jahrs
neben ihrem allerliebste[n] zwar ungebohr-
nen Kind in ärgsten Schmerz von höchster
Geburt dieß zeitliche Leben geendet, dero
samt uns alle[n] Gott eine fröhl[iche] Auferstehung ver-
leihen wolle.

Wen[n] tugend Zucht und Ruhm
den tode nicht obsiegen
därft die so zarte blum
hier in der Erd nicht liegen.
Weil aber diese Rosen roth
dem tod je nicht entwichen,
So lebt doch ewig trotz dem tod
Ob schon zeit verblichen.

N[umero] 42

Hic requiescit Praenobilis
et Genereosus D[omi]nus Joannes
Freisleben de et in Biescu-
men Sac. Caes. Maj. Consi-

lirius pie obiit A[nn]o Salutis

1635. 3. non. Martii, vixit

annis 54. mens. 10. dies 15.

N[umero] 43

A[nn]o 1664. d[en] 17. Juli ist in

Gott seel[ig] entschlaffen der Edl

Ehrenveste Hochgelahrte herr

Siegmund Norbert Hadmer v[on]

Greifenberg, gewester Rathsver-

wandter und Syndicus in der König[lichen]

Stadt Iglau seines Alters 37. Jahr,

der ruhe im fried[en] zum ewig[en] Leben.

Bettet für ihn.

N[umero] 44

A[nn]o 1614. d[en] 3. Novemb[ris] ist in Gott

seel[ig] entschlaffen der Ehrenveste u[nd]

Wohlweise h[err] Paulus Heidler bur-

ger, und des Rats gewesener Stadt-

ältester allhier, seines Alters 72.

Jahr, liegt alda begraben. Gott

verleihe ihm u[nd] allen Auserwehlten

eine fröhl[iche] Auferstehung zum ewig[en] Leben.

Der Mensch hat sein bestim[m]te Zeit

Darin[n] er lebe, und auch anscheidt,

Die Zahl der Monath steht bey Gott,

Nicht ungefehr komt ihm der tod.

N[umero] 45

Der tod dessen ist Ehren voll

So die Vernunft studiret wohl

Und daß er frey

Daß

..... herr
 Tobias Maderer
 Vornehmer Kauf u[nd] handelsman
 Auch dieser Kirchen
 Dieser Pfarr ... bey St. Jacob
 deren er vorstund mit Lob.
 Alda er auch begraben ist,
 Bitt Gott für ihn mein lieber Christ,
 Der du allhier vorüber gehst
 Oder bey diesem Grabstein steht.
 Nápisy po straně erbu:
 A[nn]o 1644. d[en] 28. Sept[embris] verschieden
 Seines Alters 43. Jahr.

N[umero] 46

A[nn]o 1617 Jahr
 adj 1. Aug[usti] ist in Gott ent-
 schlaffen der Edler u[nd] Weise h[err]
 Friedrich Stubik v[on] Königstein
 zu Tuschen, Rothretschlitz, wie-
 land des auch Edl und vesten
 h[err] Mathias Stubieken v[on] Königstein
 u[nd] auf Windig Janikau seelig[en]
 nachgelassener Sohn, ruhet
 alda, und wartet der fröh-
 lichen Auferstehung zu
 ewig[en] Leben. Am[en].

N[umero] 47

A[nn]o D[omi]ni 1540. an Gottes
 Auffahrtstag starb der Ehr-
 barn Weise h[err] Jacob Schau-
 sichselber, burger alhie, u[nd] liegt
 da unter dem Stein begrabe[n]

dem Gott gnädig seye.

N[umero] 48

Hier ruhet im herrn
herr Johan[n] Franz Papierrer
gewester alter Lieutenant
v[on] Fortun kay[serlicher] Soldat durch
36. Jahr seines Alters 66
Jahr, gestorben 1713. den
10. Martii.

N[umero] 49

A[nn]o 1619. d[en] ... ist in Gott
entschlaffen fr[au] Juditha, herrn
Andreas Schoenowitzen v[on] Ungers
werth hinterlassen Wittib,
eine gebohrne Waidhoferin
v[on] Voglsberg, ihres Alters im 44.
Jahr, ruhet alda die fröhliche
Auferstehung am Jungstentag
zum ewig[en] Leben erwartend.

N[umero] 50

Adj dem 15. Novemb[ris] A[nn]o 1612
ist Catharina des Ehr
Joachim H ... ner burgern,
handelman[n]s tochter, ihres
Alters 10. Jahr in Gott seel[ig]
verschieden und hier be-
graben. Gott verleihe
ihr und uns allen eine fröh-
liche Auferstehung zu dem
ewig[en] Leben, Amen.

N[umero] 51

Hier ruhet die Wohl Edle fr[au]
Maria Judith Pauspertlin,
welche nach hinterlegten 82.
Jahren ihres Alters als eine
Melzers Wittib ihr Leben d[en] 17.
Aug[usti] 1623. seel[ig]. gendiget. Gott
verleihe ihr die ewige Ruhe,
und mit allen Auserwehlten
eine fröh[liche] Auferstehung, amen.

N[umero] 52

Die Schrift ist völlig verlöscht, unten zeigt sich das Stubiekische Wappen.

N[umero] 53

Hierunter ruhet der wohl Edl Gest[enge].
u[nd] hochgelehrte H[err] Georg Ludwig
Anton Kharner v[on] Löwensfeld J. U. C.
et Patritius, so gebohren d[en] 7. Ma[?] 1669.
und gelebet 37. Jahr, 8. Monath
10. tåg. Gott seÿn seiner Seel
gnädig aldort mit seiner Gnad
auf ewig, amen.
ECCe hoMo gVID es fVnere et
VIta? nIX.

N[umero] 54

Alhier ruhet
die Wohl Edle Gestrenge frau
Anna Rosina Veronica Kharne-
rin v[on] Löwensfeld, gebohrne
Zepanin, ihres Alters 63. Jahr
7. Monath, so das zeitliche mit

dem ewigen A[nn]o 1721. den 2.
Septem[bris] verwechselt hat.
O Mensch an dieser Stell
thue deine Knie biegen
bett für die arme Seel
Was alhier thuet liegen.

N[umero] 55

D.T. O. M.
Hic jacet
per quem plurimi
non dum jacent,
Praen. ac Exc. D[omi]nu[s] Jacob Jos.
Jepseri, Phil. et. Med. Doctor,
Eques ane. et Comes Palat. per
Districtu[m] Iglav. Physicus, obiit
1695. aetatis 68.
Abi viator!
Totus non interiit,
Vixit pars ejus in libris, et pars
in liberis.

N[umero] 56

Hier ruhet die Edle Ehren-
tugendsame fr[au] An[n]a Barba-
ra Kützmöglin geweste Raths
Ältestin, Vor des Czepani
gebohrne Albrechtin, so in
Gott seelich entschlaffen d[en] 27.
Decemb[ris] A[nn]o 1701, ihres Alters
64. Jahr, dero Seel Gott ver-
leihe eine ewige Ruhe, und
eine frohliche Auferstehung
Amen.

[Wappen] unerkentlich

N[umero] 57

A[nn]o 1677 d[en] 6. April ist in
Gott seel[ig] entschlaffen der Eh-
renveste wohlweise h[err] Daniel
E...san Rats... und Vol-
sterheer, wie auch gewesener
Mälzer allhier, im Rath 25.
und seines Alters 60. Jahr.
Dem Gott gnädig seyn, und ei-
ne fröhliche Auferstehung
verleihen wolle, Amen.

N[umero] 58

Die Schrift ist schon völlig verlöschet.

N[umero] 59

Weder ein Shrifft, noch unten der Schild ist mehr kentbar.

N[umero] 60

Hier ruhet der Wohl Edl ge-
strenge Hochgelehrte Herr
Martin Jos[ef] Leipold, J. U. C.
und bey dieser König[lichen] Creyß-
Stadt Iglau 36. Jahr gewe-
ster Syndicus, Primator,
und wohl meritirter König[licher]
Richter, ist seelig in dem
Herrn entschlaffen d[en] 18.
Novemb[ris] 1733. seines Al-
ters 73. Jahr.
Andächtiger Leser sage darzu
Gott gebe ihm die ewige Ruh.

N[umero] 61

Hier ruhet die Edle Ehr u[nd]
tugendsame fr[au] Maria Catha-
rina Sieglin, gebohrne Leipo-
din, ihres Alters 37. Jahr, 8.
Monath. Ist in dem herren ent-
schlafen d[en] 7. Martii A[nn]o 1729.
Du Leser sage auch darzu,
Gott gebe ihr die ewigen Ruh.

N[umero] 62

Hier ruhet die Edle Ehr- und
tugendsame Frau Maria Judith
Leipoldin von Jerkau aus
Böhmen gebürtig, ihres Alters
38. Jahr, 41. täg, welche den 11.
Jän[n]er 1705. Seel[ig]. verschieden.
Gott gebe ihr mit allen Auser-
wehlten einstens eine fröhliche
Auferstehung zum ewig[en] Leben
Amen.

N[umero] 63

Hier ruhet der Wohl Edle
und Achtbare H[err] Johan[n] Ernst
Siegl, gewesener Mitbur-
ger alhier, seines Alters 26.
Jahr, 6. Monath, ist in dem herrn
seel[ig] entschlaffen d[en] 3. Decem[bris]
1744.
Geneigter Christ hier meiner denk
Ein kleine bitt zu Gott mir schenk,
Wodurch ich hab die Zuversicht,

Zu sehen Gottes Angesicht.

N[umero] 64

Hier ruhet der Wohl Edl Gestren-
ge Ehrenveste u[nd] wohlweise herr
Jacob Siegl.
Von tugendreich[en] Sitten wohler-
wehlter RatsVerwanter, unge-
fälschter Gerechtigkeit wohlbestim-
ter Stadtrichter, reifer beschei-
denheit wohl verdienter Pri-
mator, Edler Klugheit wohl
verordneter Praeses der König[lichen]
Kreyß u[nd] Bergstadt Iglau ist
seelig im herrn entschlaffen 1738.
d[en] 17. Febru[arii] seines Alters 62.
Jahr, 7. Monath. Gott Verleihe
Ihm die ewige Ruhe, Amen.

N[umero] 65

A[nn]o 1735. d[en] 14. Octob[ris] ist in
Gott seelig entschafen die
Edle Ehr und tugendsame
Frau Maria Catharina Pon-
Gratzin, gebohrne Sieglin
ihres Alters 25. Jahr.
Gott Verleihe ihr die ewi-
ge Ruh, und eine frohliche
Auferstehung darzu.

N[umero] 66

Um den Rand sind gothische Buchstaben.

N[umero] 67

Hier ruhet
die Wohl Edle, Ehr und tu-
gendreiche Jungfrau Maria
Rosalia Leipoldin, so in dem
herrn seel[ig] entschlaffen den
25. Jän[nuar] 1759. ihres Alters
43. Jahr.
Andächtige Leser sag darzu
Gott gebe ihr die ewige Ruh.

N[umero] 68

Hier ruhet
der E[dle]. V. W. W. herr
Albert Max[milian] Albrecht ge-
wester burger und Raths-
Verwanter, seines Alters
64. Jahr, in Gott seelig ent-
schlaffen d[en] 19. Julii 1699.
Herr gieb ihm die ewige
Ruh, und eine fröhliche
Auferstehung darzu.

N[umero] 69

[U]m den Rand ist die Umschrift mit Gothischen Buchstaben.

N[umero] 70

Die Inschrift ist gänz Verlöscht und unlesbar.

a. [D]as Schmilauische Wappen

b. [D]as Schönowitzische

N[umero] 71

Siste viator!
Sub hoc brevi tumulo con-

quiescit, quem virtus, probitas et Candor longaevu[m] commendat, Nobilis et Ampliss. D[omi]n[us] Lucas Norbert Gleixner a Rosenbrun[n], hujus reg. civ. Primas, aet[atis] Suae an[n]o LXX, nati Salv. MDCXLI XVII. Martii placidissime mortuus. Piis manibus bene precare!

N[umero] 72

An 1668. d[en] 19. Mart[is] Joan[es] Franciscus, des Edl Ehrenvesten Wohlweisen herrn Isaias Jungmayers Rathsburgers sein liebes Söhnlein in Gott seel[ig] entschlafen, seines Alters 20. Wochen, liegt alda begraben. Gott Verleihe ihm eine fröhliche Auferstehung zum ewigen Leben, amen.

N[umero] 73

A[nn]o 1562. am 23. August[i] ist in Gott entschlaffen der Ehrsame herr Mathes Rauscher, liegt alda begraben, dem wolle Gott gnädig seyn.

N[umero] 74

Ao 1709. d[en] 27. Jun[is] seel[ig] die tugendsame fr[au] Judith hof..... 74. Jahr., leb-

te im Ehestand 40. als Wittib
12. Jahr, ruhet itzo hier im
frieden, und erwartet eine
fröhl[iche] Urständ zum ewig[en] Leben.
Wie du jezt bist, so ware ich.
Geh nicht Vorbey, bitt Gott für mich.
[Wappen] völlig abgestossen.

N[umero] 75

Ao 1672. d[en] 11. Novemb[ris] ist
In Gott seel[ig] entschlaffen der
Ehrenveste und Wohlweise h[err]
Jacob Haberman[n], gewesener
RathsVerwanter und Mälzer
allhier, seines Alters 68.
Jahr. Gott wolle seiner ar-
men Seele gnädig seyn
amen.
Orate pro eo.
[Wappen] ganz abgestossen.

N[umero] 76

Die buchstaben sind Völlig verlöshet.

N[umero] 77

Ao 1584. d[en] 20. .. arÿ ist in
Gott seel[ig] entschafen die tu-
gendsame frau Barbara
des Ehrsamen h[errn] Marcus Do-
braners geliebte Hausfrau,
liegt alda samt ihres Tochter
Judith begraben. Der
ewige Gott Verleihe ih-
nen samt uns eine fröhli-

che Auferstehung zum ewigen Leben amen.

N[umero] 78

A[nn]o 15 ist von dieser
..... schieden Jungf[rau] An[n]a Ap.
..... niel Neumajers ge
.... A[nn]o 1586. d[en] 22 lein Rosina Barb[ora] geliebtes Töchterlein
.... diesen Grab, und gewärtiget ... in Zukunfft ihres Erlösers und Urständ zum ewig[en] Leben.

N[umero] 79

A[nn]o 1598. d[en] 22. Januarii
Ist in Gott seel[ig] entschlafen
.....
..... Balthasar von
der Fortun, gewesener
Obrist Lieut[enant] in Ungarn
liegt alda begraben.
Gott der Allmächtige wolle
ihm und allen eine
fröhliche Auferstehung Verleih[en], amen.

N[umero] 80

A[nn]o 1646. d[en] 2. Septemb[ris] ist in
Gott entschlaffen des Edl u[nd]
Vesten h[err] Lucae Adalbert Riesenfelders, Stadt, und Rath Altisten alhie gewesene hausfrau Elisabeth, eine gebohr-

ne Skalkin, ihres Alters
32. Jahr, 28. Wochen, ruhet all-
da neben dreÿen Kindern:
Francisco von 7. Wochen, Joh[an]
Georg von 7³/₄. und Martha
von 1³/₄ Jahren allhie in ihrer
Uraffen Begräbniß durch
die Barmherzigkeit Gottes in
frieden, amen. Tob. 3.
Sterben ist mir nützlich-
er dan[n] leben.
[Wappen] völlig abgestossen.

N[umero] 81

[U]mher ist mit Gothischen Buchstaben

Text v opisu:

Anno Domini 1508 obiit honoratus Thomas Organista.

N[umero] 82

Allhier ruhet die Edle Ehr-
u[nd] tugendsame fr[au] Ursula
Veronica Steyerin, gebohrne
Kielman[n]in, welche A[nn]o 1694.
d[en] 3. Aug[usti] 63. Jahr alt in
Gott seelig entschlaffen ist,
und in ihrem Erlöser das
leben wiederhoffet, Amen.
Du Leser sage auch darzu
Gott gebe ihr die ewige Ruh.

N[umero] 83

Hier ruhet h[err] Johan[n] Hein-
rich Steyerer v[on] Stürzenhie-
bel, dieser König[lischen] Stadt Iglau

Primator, und 41. Jahr Rats-
Verwanter in dem 70. Jahr
seines Alters. A[nn]o 1695.
d[en] 9. Maji ist er im Gott seel[ig]
entschlaffen.
Nun du liebe Christen Gemein
Wolst seiner Seel in gedenk seyn
Amen.
Requiescat in pace.

N[umero] 84

Hier ruhet h[err] Franz Bernard
Steÿerer v[on] Stürzenhiebl, Rats-
Verwanter S 6
und seines Alters 45. Jahr, 6.
Monath 3. tåg, ist A[nn]o 1700. d[en]
9. April um 9. Uhr früh am
Charfreÿtag in Gott seelig
Verschieden.
In pace in idipsum dormiat
et requiescat. Ps 4.
Amen Amen.

N[umero] 85

Anno 1695. d[en] 6. Sept[embris] ist in Gott
seelig entschaffen die Ehr u[nd]
tugendsame fr[au] Rosina Do-
rothea Kaiserin, gebohrne
Ruprechtin ihres Alters 48.
Jahr 2. Monath. Gott Ver-
leihe ihr die ewige Ruhe,
und seÿe ihrer Seelen gnä-
dig und barmherzig.

N[umero] 86

Ao. 1630. d[en] .. febr[uar] ist in Gott
seel[ig] entschaffen den Edle W....

herr Johan[n] Geo.....

..... ichter

... seines Alters im ...

.....

Der du

Gleich

Zu Gott

den

Ganz

Seel[ig]

N[umero] 87

A[nn]o 1655. den 8. December

ist in Gott seel[ig] entschaffen

der Ehrbare Thomas Gleix-

ner Zin[n] und Glockengis-

ser, liegt allhier begra-

ben im wahren Catholischen

Glauben, seines Alters

57. Jahr. Gott Verleihe

ihm das ewige leben.

[D]er Schild ist mit dem Maißl weggearbeitet.

N[umero] 88

Ao 1615. d[en] 16. Februa[r] ist in Gott

seel[ig] entschaffen die Edle,

Ehr und tugendsame frau

Justina eine gebohrne ..

..... von Pilgram, ihres

Alters 55

des Edl Riesenfeld.

.....

.....

.....

.....

[Wappen] mit dem Meißl weg gearbeitet.

N[umero] 89

Ao 1667. d[en]

ist im Gott seel[ig] entschaffen
Des Edlvesten Wohlweisen herrn
Gregorii Pernfuß geliebte haus-
Frau Elisabeth ihres Alters ..
liegt allda begraben, und er-
wartet der Ankunfft des ..
herrn welcher
Gott der allmächtige samt al-
len Christglaubigen eine fröh-
liche Auferstehung verleih[en].
wird zum ewigen Leben.

N[umero] 90

A[nn]o 1600. d[en] 18. Junii ist
seelig in Christo Verschied[en]
die Ehr und tugendsame
frau Barbara, des Ehrba-
ren Bartholome Leipolds
seel[ig] hinterlassen Wittib
ihres Alters 70. Jahr, ru-
het allda, wartend der
fröhlichen Auferstehung
zum ewigen Leben, Amen.

N[umero] 91

Allhier ruhet die Wohl Edle

Gestrenge frau Anna Paulina Pernfusin, gebohrne Goskin v[on] Sachsenthal, Wittibte Primatorin, und bürger. Mälzerin in der König[lichen] Stadt Iglau, welche in Gott seel[ig] entschlaffen d[en] 28. Martii A[nn]o 1746. ihres Alters 79. Jahr 2. Monathe. Du leser aber sprich darzu Gott gebe ihr die ewige Ruh.

N[umero] 92

Sub lapide hoc quiescit Praenobilis ac Consult[em] D[omu]n[us] Lucas Thaddeaus Pernfus, regiae montanae urbis Iglaviae an[n]is 34. vir consularis, Primas annis 7. Directorii oeconomici Praeses an[n]is 5. qui in Domino occubuit die 2. Martii 1744. aetatis Suae 71. an[n]orum et 5. mensium, expectans resurrectionem et vitam beatam.

N[umero] 93

Hier ruhet die Von 4. Jahren Maria Charlotta v[on] Motschitz, die von 14. Wochen Maria ... tha v[on] Motschlitz.

N[umero] 94

A[nn]o 1658. d[en] 21. Februarii ist in
Gott und wahrenn Catholischen
Glauben Verschieden der Ehren-
veste und wohlweise herr Tobias
Pabel der Zeit geschworner
StadtEltister allhier seines Al-
ters bey 74. Jahren, nach dem
er den Rathstuhl ganzer 32.
Jahren lang besessen, liegt
allda begraben. Gott wole
seiner Seelen gnädig und
barmherzig seyn, Amen.

N[umero] 95

A[nn]o 1584. den 28. Julii ist in
Gott entschlaffen der Ehrbar
Johan[n] Riesenfelder, liegt all
da begraben samt seiner
lieben Hausfrauen Sophia
Gott verleihe ihnen und
uns allen eine fröhliche
Auferstehung zum ewigen
leben, Amen.

Hier liegt das Geschlecht der Riesenfelder,
Ihr Begräbniß von dato her,
Da sie schlaffen in Hofnung fein,
Wartend daß Christus bald erschein.
[M]it dem Meißl. weggehaue[n].

N[umero] 96

Den XXIII. Tag gemeltes Mo-
nats July seine Hausfrau Ju-
dith seel[ig] in Christo entschlaffen,

liegt alda begraben. welchen
und uns allen Gott durch Je-
sum Christum gnädig seyn wolle.
Amen.

N[umero] 97

Die Schrift ist schon völlig unlesbar.

N[umero] 98

Die Inschrift ist Völlig Verlöschet und unlesbar.

Seidenmelzer v[on] Seidenberg ---

Vide pag. 50 n. 37

N[umero] 99

A[nn]o 1611. d[en] 1. April ist in
Gott seel[ig] entschaffen
der Ehrenveste herr ...
.... Weidhofer v[on] Vogels-
berg seines Alters 70. Jahr
liegt alda begraben, wel-
chen Gott am jüngsten Tag
.....
..... verleih[en] wolle, amen.

N[umero] 100

A[nn]o 1584. den Don[n]erstag
nach Bartholomei ist in Gott
seelig entschlaffen der Ehr-
bare Wenzl Dobrauer
Burger allhier, und A[nn]o 1585
am tag Pauli bekehrung ist
auch in Gott entschlaffen sei-
ne geliebte hausfrau Catha-
rina genant, liegen allhie

begraben, denen Gott gnädig seyn wolle.
Item sein Alter ist gewesen
9. Jahr, und ihr Alter 110. Jahr.

N[umero] 101

A[nn]o 1621. den 27. April ist
der Ehrsame und Wohlweise h[err]
Lucas Gärtner in Christo see-
lig Verschieden, seines
Alters ... Jahr, allda begraben.
Gott Verleihe ihm und
uns allen eine fröhliche Ur-
ständ zum ewigen Leben
Amen.

N[umero] 102

Hier ruhet
Paulus Norbertus Reind-
ler v[on] Reindlsberg, Mälzer
und Rathsman[n], seines Al-
ters 51. Jahr, 3. Wochen.
Starbe
A[nn]o 1690. d[en] 26. November.
Gott gebe ihm die
ewige Ruhe.

N[umero] 103

A[nn]o. D[omi]ni 1587. d[en] 20. tag
februarii ist der EhrenVeste für-
nehme Wenceslaus Scholz, ge-
wester Burger des Rats, und
Gwandhandler zu Bruck an der
Leitha in seinem heilig[en] hier

zu Iglau Christseelig[en] Leben
entschaffen, und alda begra-
ben. Gott Verleihe ihm, und uns
allen eine frohliche Auferste-
hung, amen.

N[umero] 104

Wed[er] die Schrifft unhoher ist mehr lesbar, noch das Wappen kentbar.

N[umero] 105

A[nn]o 1662. den 19. Maÿ ist in
Gott seelig entschaffen die
Edl VielEhrentugendreiche
fr[au] Rosina Politzerin, Vor-
her aber Patzlin, eine ge-
bohrne Blenkin v[on] Scheibenberg
ihres Alters bey .. 80. Jahren
im Wittibstand 38. Jahr. Gott
wolle ihrer armen Seelen
gnädig seÿn, u[nd] samt allen Christ
glaubig[en] eine fröhl[iche] Auferstehung
Verleih[e] Amen.

N[umero] 106

[Text v opisu:] Rosina Casparis Bajeri Norimbergensis Cantoris Iglaviensis XXII. Aprilis
A[nn]o MDCXXIV. nata XXIX. praedicti immatura morte Sublata Sub tumulo Sepulta
jacet.

N[umero] 107

Hier sind abermal die Buchstaben nicht mehr lesbar.

N[umero] 108

Die Schrifft ist ebenfals nicht mehr lesbar.

N[umero] 109

A[nn]o Domini MDXII. Sontag
nach Bartholomei ist der Ehr-
bar und fürnehm Thomas Unver-
dorben Burger allhier zu Iglau
und den zehend[en] tag darnach
sein Sohn Mathias seeliglich
in Gott entschlafen, welchen
und uns allen Gott durch
Christum gnädig u[nd] barmher-
zig seyn wolle, amen.

N[umero] 110

A[nn]o 1660. d[en] ... Januar. abends
um 5. Uhr Ehrentu-
gendreiche
des Edl Ehrenvesten u[nd] Wohlwei-
sen h[errn] Johan[n] Rocken Burgers u[nd]
RatsVerwandten alhier liebstgewe-
ste hausfrau ihres Alters 50. Jahr,
..... [Mo]nath 5. tåg liegt alda begrä-
ben, u[nd] erwartet nebst allen Christ-
gläubig[en] u[nd] Auserwehlten eine fröhl[iche]
Auferstehung zum ewig[en] glückseelig[en]
Leben. Amen.

N[umero] 111

A[nn]o 1609. d[en] 12. Febr[uar] ist in
Gott seeliglich entschlaffen
die tugendsame fr[au] Susann-
na dei EhrenVesten wohlwei-
sen herrn Marcus Dobraners
liebe u[nd] eheliche HausFrau,

eine gebohrne Lezelterin, ih-
res Alters 44. Jahr, liegt allhie
und erwartet der fröhlichen
Auferstehung am jüngsten
tage, amen.

N[umero] 112

A[nn]o 1587. d[en] 10. Junii ist in Gott
seel[lig] entschlaffen der Ehr-
same Georg Titscheiner, Mit-
burger in Iglau, liegt all-
hier begraben, welchen Gott
am jüngsten Tag eine fröh-
liche Urständ durch Jesum
Christum Verleihen wolle
Amen.

N[umero] 113

A[nn]o 1649. d[en] 14. Jan[uar]ii ist in Gott Ver-
schieden die Edle Ehr u[nd] Tugend-
reiche fr[au] Ludmilla Poxina Breit-
niklin, geboh[rene] Baborowskin, des
Edl EhrenVesten Wohlweis[en] h[errn] Balthas
Ige. Breitnikels v[on] Zornstein, RatsVer-
wanten allhie liebste geweste Ehemahl
ihres Alters 46. Jahr, liegt alda be-
graben, dero Seel Gott gnädig seye.

N[umero] 114

A[nn]o 1618. d[en] 10. Maji ist in
Gott seelig[lich] verschied[en] der
Ehrbare Martin Losnitzer
burger und Fleischhacker all-
hie, seines Alters 68. Jahr

liegt allda begraben. Gott
wolle ihm am jüngsten Tag
eine fröhliche Auferstehung
zum ewigen Leben Ver-
leihen, Amen.

N[umero] 115

A[nn]o 1717. d[en] 31. Julij ist in
Gott seel[ig] Verschieden der Ehr-
bare wohlgeachte h[err] Johan[n]us
Stutz gewesener Ältester
der geschwornen Mälzerschafft
seines Alters 70. Jahr, 7. Mo-
nath.
StaVIator et reqVIeM PreCare DefVnCto

N[umero] 116

[Text v opisu] alters 3. Wochen. Des Christian Joachim burgers allhie
gott seel[iglich] Verschieden liegt allda begraben, Gott Verleihe ihm eine fröhliche
Auferstehung.

N[umero] 117

[Text v opisu] Söhnlein liegt alda begraben seines Alters 9. Wochen.....

N[umero] 118

A[nn]o 1691. d[en] 14. Maji ist in
Gott sellig entschlaffen die Eh-
rentugendsame fr[au] Catharina
Zechlin gebohrne Albrechtin,
ihres Alters 61. Jahr. Gott
gebe ihr die ewige Ruhe,
und eine fröhliche Auferste-
hung zum ewigen Leben
amen.

N[umero]119

[Text v opisu] A[nn]o 1623 d[en] 22. Maji ist in Gott entschlaffen S. Johan[n] 8. tåg seines Alters.

N[umero] 120

[Text v opisu] 1615 d[en] 1. April zwischen 2. u[nd] 3. Uhr ist der Daniel des Ehrbaren herrn Joachim Topinka in Gott sel[liglich] entschlaffen, seines Alters 2. Jahr, u[nd] liegt alda.

N[umero] 121

[Text v opisu] A[nn]o 1597. d[en] 6. Martii ist in Gott seel[iglich]

N[umero] 122

[Text v opisu] A[nn]o 1597. den

N[umero] 123

*Die Buchstaben sind Völlig Verlöschet, und unlesbar.
Hradischtische Wappen*

N[umero] 124

Die Schrift ist gänzlich Verlöschet, und unlesbar.

N[umero] 125

A[nn]o 1663. d[en] 17. Decemb[ris] ist in Gott seel[iglich] entschlaffen des EhrenVesten Ehrsamen, Wohlweisen h[errn] Jirzik Pable geliebte Hausfrau Dorothea, des Ehrbare Nahmhafften Wenzl Dobraners geliebte nachgelassene leibliche Tochter, ihres Alters ist gewesen 66. Jahr, ruhet alda, welcher Gott, und allen Christglaubig[en] eine fröhl[iche] Auferste-

Hung zum ewig[en] leben Verleih[en]
wolle, Amen.

Der Schild ist mit dem Meißel abgestossen worden.

N[umero] 126

A[nn]o 1586. den 27. Februarii ist
in Gott seel[ig] entschlaffen der Ehr-
bar und Wohlweise herr Paul
Hack Rathsmann alhie, liegt al-
da begraben, dem Gott, und al-
len Glaubig[en] am jüngsten tag
eine fröhliche Auferstehung
Verleihen wolle, amen.

Hier unten ist der Schild ebenfals mit dem Meißel abgebaut worden.

N[umero] 127

A[nn]o. 1627. den 4. Junii ist in
wahren Catholischen Glauben
Verschieden der

.....
.....
.....

N[umero] 128

Weder von der Schrifft noch vom untern Schild ist etwas mehr zu erken[n]en.

N[umero] 129

..... den 5. Janu-
..... seelig[lich] Ver-
schieden ara
..... ürin des Ehr-
..... v[on] Mühlberg
..... geliebte ..

.....

.....

N[umero] 130

A[nn]o 1707. d[en] 13. Junii ist in

Gott seelig[lich] entschlaffen ...

... frau Anna Rosina

Krachlmayerin ihres Alters

51. Jahr, 8. Wochen. Gott ge-

be ihr die ewige Ruh und

eine fröhliche Auferstehung.

Der Schild ist mit dem Meißel abgebaut, und unerkentlich.

N[umero] 131

Die Schrift ist gänzlich verlöschet.

N[umero] 132

A[nn]o 1700. d[en] 17 Februar[ii] ist in

Gott seel[ig] entschlaffen der

Ehrbare Christoph Klatte, Bur-

ger und Weisgärber allhier,

seines Alters 36. Jahr.

Herr gieb ihm die ewige

Ruhe, amen.

N[umero] 133

A[nn]o 1586. d[en] 5. Augusti ist in

Gott seelig[lich] entschlaffen der

Ehrbare Han[n]s Michalko, Burger

allhie, liegt allda samt zweyßen

Söhnen und einer Tochter be-

graben. Gott der allmäch-

tige Verleihe ihnen und

uns allen am jüngsten

tag eine fröhliche Auferste-

hung zum ewigen Leben-
Amen.

N[umero] 134

Jesu Christo

D. O. M. S.

Honesto vitaeque integ.

praestanti Domino

VOLINH VELIO MDX..

XII. Februarii defuncto ..

ad illachrym

..... so

piae et Suauissimae mor-

tis ergo

..... liberis Su

..... us M. F. C.

N[umero] 135

A[mn]o 1597. d[en] 14. Octob[er] zwisch[en]

7. u[nd] 8. Uhr N[achts]. ist in Gott seelig-

lich entschlaffen die Ehr und

tugendsame Jungfrau Regi-

na gebohrne Hadlerin, des Eh-

renVesten, Ehrsame Wohlwei-

sen h[errn] Pauli Hadler gelieb-

te Tochter ihres Alters 11. Jahr,

welche alda begraben liegt.

Der allmächtige Gott wolle

ihr samt allen glaubig[en] eine

fröhliche Auferstehung zum

ewig[en] leben Verlei[hen], amen.

[D]er Schild unten ist weggestem[m]et worden.

N[umero] 136

A[nn]o 1619. d[en] 13. Martii ist in
Gott seeliglich entschlaffen die
Ehrsame fr[au] Judith eine gebohr-
ne bihel des EdlVesten und
Wohlweisen h[errn] Joachim Stubik
v[on] Königstein geliebteste Hausfrau.
Gott gebe ihr und uns allen am
jüngsten tag eine fröhliche Auf-
rrstehung, amen.

Der Wappenschild ist mit dem Meißl. weggearbeitet word[en].

N[umero] 137

Die Schrift und das Wappen ist abgewetzet, und unkäntbar.

N[umero] 138

Die Schrift ist Völlig Verlöschet, und unten das Wappen mit dem Meißl abgearbeitet.

N[umero] 139

*Die Shrift ist gänzlich Verlöschet, unten erken[n]et man kaum das Schmilauerische
Wappen.*

N[umero] 140

A[nn]o 1600

ist in Gott seelig[lich] einge-
schlaffen des EhrenVesten, Ehr-
samen und Wohlweisen herrn
Paul Hadlers jünger Sohn Da-
vid genant, seines Alters 1. Jahr
10. Wochen, liegt allda begraben,
welchen Gott am jüngsten Tag
eine fröhliche Auferstehung Ver-
leihen wolle zum ewig[en] Leben,
amen.

N[umero] 141

A[nn]o 1614. den 25. Maji ist in
Gott seel[iglich] entschlaffen die
Edle Ehrentugendsame fr[au] Est-
hera Schmilauerin v[on] des Edlen
EhrenVesten Wohlweisen h[errn] Barth[o]l[o]-
mae Schmilauers v[on] Schmilau liebste
gewesene Hausfrau, der Gott u[nd] uns
allen eine frohliche Auferstehung Ver-
leihen u[nd] geben wolle, amen.

N[umero] 142

Nachdem der Wohl Edl Gestrenge herr
Lucas Adalbert Riesenfelder v[on] Riesenfeld
K[aiser] K[öniglichen]. Maj[estät] diener gebürtiger König[lichen] Stadt
Iglau dem Gemeinen Weesen 31. abson-
derlich als Primator 21. Jahr rühmlich
Vorgestanden, hat er sich endlich nach
der Kriegs gefährlichst 3 jähriger Bedie-
nung Ihro K[aiserlichen]. Maj[estät] König. Richter-Amts
allhie durch göttlichen Willen d[en] 3. Novem[bris]
im 1665. Jahr hoffentlich zur Ewigen
Ruh begeben, und allhie begraben worden.

N[umero] 143

[U]mher sind gothische Schrifften, unten das liedlause Wappen.

N[umero] 144

A[nn]o D[omi]ni 1620. d[en] 29. Martii ist
in Gott seel[ig] entschlaffen der Edle
u[nd] Weise h[err] Paulus Reindler v[on] Reind-
lersberg, weiland gewesener Elti-
ster des Löblich[en] Gewerbs der Mäl-

zer, seines Alters liegt alda
begraben. Gott Verleihe ihm
samt allen Auserwehlten am jüngste[n]
Tag eine fröhliche Auferstehung
zum ewig[en] leben, amen.

N[umero] 145

A[nn]o 1583. den 11.ber ist die
Ehrentugendhaffte fr[au] Regina, ge-
bohrne Liedlin des Ehrbarn herrn
Paul Hadlers eheliche Hausfrau
in Gott seelig[lich] entschlaffen, wel-
cher Leib allhie in seine Ruhe
gelegt worden. Der allmächti-
ge Gott wolle ihr samt allen
Auserwehlten einen seelig[lich] jüng-
sten Tag und fröhliche Auferste-
hung zum ewig[en] Lleben Verleihen.

N[umero] 146

A[nn]o 1651. d[en] 3. Septemb[ris] ist in
Gott seelig[lich] verschieden der
Ehrbare und from[m]e Han[n]s Kuni-
bel burger tuchmacher und
in die 12. Jahr dieser Pfarr-
kirch gewester Sacristian, sei-
nes Alters 51. Jahr, ruhet
allda erwartend die fröhliche
Auferstehung zum ewigen Le-
ben, amen.
Ora pro eo.

N[umero] 147

A[nn]o 1675. den 8. Januar[i] ist in Gott

seel[ig] entschlaffen die Edle, Ehrentugendsame fr[au] Maria Magdalena Kantzman[n]in eine gebohrne Heuserin v[on] Brakfeld, ihres Alters im 64. Jahr, dero Leichnam allhiers ruhet, und mit allen Christgläubigen die allgemeine Auferstehung erwartet zum ewigen Leben, amen.

N[umero] 148

A[nn]o 1614. d[en] 30. Aug[usti] ist in Gott seel[iglich] entschlaffen die Ehrentugendsame frau Judith, des Ehrsamem wohlweisen h[errn] Thoma Schwietnitzkos eheliche Hausfrau, ihres Alters 47. Jahr. Gott wölle ihr, samt alle[n] gläubig[en] am jüngsten tag eine fröhliche Auferstehung zum ewig[en] leben Verleihen, amen.

N[umero] 149

A[nn]o 1661. d[en] 8. Octob[ris] ist gottseelig[lich] entschlaffen die Edle Ehrentugendsame frau Anna Rokin, gebohrne Militschovskin v[on] Frauenberg, h[errn] Ferd[inand] Rokens Kays[erlichen]. SalzVersilberers allhier liebste geweste Hausfrau, ihres Alters 20. Jahr, dero d[en] 10. Oct[obris] nachgefolgt ist ihr erstgebohr[ner] Söhnlein Joh[an] Paul seines Alters 14. Woch[en], liegt allhie bey sam[m] begraben, dene[n] Gott eine fröhliche Auferstehung Ver-

leihen wolle.

Orate pro eo.

N[umero] 150

Im 1571. Jahr d[en] 12.

ist in Gott seelig[lich] ent

Ehrbare u[nd] tugends

Wolf Glentsch v[on] Schei

welcher da begraben

ihm eine fröhliche Urstä

Jesum unsere herrn

Das Wappen ist mit dem Meißl weggestem[m]et worden.

N[umero] 151

Allhier ruhet der Edle EhrenVeste, u[nd]

Wohlweise h[err] Martin Crispin Gosko

v[on] Sachsenthal, gewesener RathsVer-

wanter, u[nd] handelsman[n] allda, so sich dreÿ

mal Verehelichet, seine aus der ande-

ren, u[nd] dritten Ehe erzeugte Kind selbst

ausgesteuret, 19. aus ihnen entspros-

sene Enkl erlebte, und nachdem er

37. Jahr 3. Monath den Rathstuhl beses-

sen, als wirk[licher?] Primator Voll der tag

und mit dem h[eiligen] Sacramentem wohl

Verseh[en] seines Alters beÿ 87. Jahren

in Iglau seinem Vaterland den 22. Jan[uar]

A[nn]o 1680. sein Leben sanfft geschlossen,

dem der Allmächtige eine fröhliche

Urstand Verleih wolle, Amen.

N[umero] 152

A[nn]o 1653. d[en] 27. Sept[ember] ist in Gott

seelig[lich] entschlaffen die Edle Ehre-
tugendsame fr[au] Maria Goskin
eine gebohrne Faberin des Edl Eh-
renVesten Vorsichtig[en] u[nd] wohlweisen
h[errn] Martin Crispin Gosko v[on] Sachsen-
thal RatsVerwanten u[nd] Vornehmen
Handelsman[n] allhier in Iglau liebstge-
wesene Hausfrau, ihres Alters 40. Jahr,
ruhet alda, deroselben Gott gnä-
dig seyn wölle, amen.

N[umero] 153

A[nn]o 1667. den 23. Febru[arii]
hier liegt begraben
Ursula Eleonora v[on] Grün-
berg ihres Alters 6.
Täge.

N[umero] 154

A[nn]o 1716. den 29. Octob[er] ist
in Gott seel[ig] entschlaffen die
Edle und Tugendsame fr[au] An[n]a
Cathar[ina] Theres[ia] Kautzmanin, ge-
bohren Pongratzin ihres Alters
im 60. Jahr 6. Monath, und 13. Täg[en].
Gott der Allmächtige seye dero
Seele gnädig und barmherzig
mit allen auserwehlten zur
frohlichen Auferstehung, und e-
wigen freuden.

N[umero] 155

A[nn]o 1719. d[en] 23. Mart[ii] ist in
Gott seel[ig] entschlaffen der E. E. W.

W. h[err] Johan[n] Ernest Sylvester
Kautzman RatsVerwanter 37.
Jahr. 5. Monath, darunter 16. Jahr
Primator, Apotheker allhier seines
Alters 75. jahr 6. Monath, und 23.
Täg, dero Leichnam allhier ru-
het mit allen Christglaubigen
allgemeiner Aufersztehung er-
wartet zum ewigen Leben
amen.

N[umero] 156

Hier ruhet
die Wohl[e] Edl[e] Gebohr[ne] Fräule Eli-
sabeth Barb[ora] Zebo v[on] Brachfeld,
welche in ihrem zarten Alter
Vom adelich Stam[m]ensZweig ge-
grünet, beÿ unterbrochne[n] Le-
bensLauf durch Bezahlung der
NaturSchuld unter dem Schatte[n]
des Todes in ihrem 22. Jahr, 8.
Monath u[nd] 8. Täg[n] den 7. Julii
müssen Verwelken.
Gott Lasse sie Mit aLLen sel-
nen gereChten In frIeDen
rVhen.

N[umero] 157

Grufften Stein

N[umero] 158

Allhier ruhet
die Wohl[e] Edle Gestrenge fr[au]
Mar[ia] Cath[arina] Kützmöglin, gerb[orene] eheleibl[iche]

Tochter des seel[igen] Edlgestr[engen] h[errn] Joh[ann] Ernst
Kautzman[n] alhiesig gewesten Prima-
toris, Vornehme Tuchhandlungs Frau
ihres rühmlich[en] Alters im 77. Jahr
2. Monath, 21. Täg, so im Jahr nach
Christi Geburt 1757. d[en] 21. Novem[bris]
in der König[lichen] Bergstadt Iglau
seelig im Herrn entschlaffen,
Gott verleihe also selbter die
ewige Riuhe, und eine glük-
liche Auferstehung.
Edlwerther freund gedenke
auch ans End,
Und für mich zu Gott ein
Ave Maria send.

N[umero] 159

Allhier ruhet
der Wohl Edl Gestrenge
h[err] Joh[ann] Paul Jos[eph] Kütz mögl
sehr berühmter handelsman[n] in
der König[lichen] Bergstadt Iglaw.
Er ware gebohren d[en] 1. Januar
1680. und durch göttliche Dis-
position in das ewige Verschie-
den d[en] 18. Maji A[nn]o 1730. seines
Alters also 50. Jahr 4. Monath,
18. Täg. Der Allmächtige
Verleihe diesem Christlich[en]
herrn eine frohliche Auf-
erstehung, Amen.

N[umero] 160

A[nn]o 1738. den 13. Janu[ar]

um 5. Uhr nachmittag ist in
Gott seel[ig] entschlaffen die
Wohl Edle Jungfrau Elisabe-
tha Barbara Theresia Kütz-
möglin ihres Alters 15. Jahr,
7. Monathe 24. Täg. Gott
der Allmächtige Verleihe
selbter die ewige Ruhe,
und eine fröhliche Aufer-
stehung zum ewigen Le-
ben, Amen.